

redakcja:

Tomasz Bradecki, Szymon Opania

autorzy:

Daria Bal

Tomasz Bradecki

Karolina Brzozowska

Klaudia Elsner

Wiktoria Grzechnik

Martyna Kotulek

Dominik Kowalski

Szymon Opania

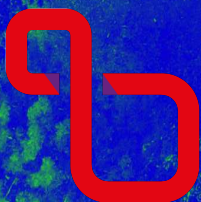
Wiktoria Pawlus

Marta Sanigórska

Paulina Zych

Park kieszonkowy w Gliwicach

**Studium możliwości aranżacji
na centrum edukacji odpowiedzialności społecznej,
edukacji ekologicznej i kulturalnej**

**UCZELNIA
BADAWCZA**
INICJATYWA DOSKONAŁOŚCI

**Politechnika
Śląska**

Park kieszonkowy w Gliwicach

Studium możliwości aranżacji na centrum edukacji odpowiedzialności społecznej, edukacji ekologicznej i kulturalnej

Park kieszonkowy w Gliwicach

Studium możliwości aranżacji na centrum edukacji odpowiedzialności społecznej, edukacji ekologicznej i kulturalnej

Pocket park in Gliwice

Possibility study for an education center for social responsibility, environmental and cultural education

redakcja:

Tomasz Bradecki, Szymon Opania

autorzy:

Daria Bal

Tomasz Bradecki

Karolina Brzozowska

Klaudia Elsner

Wiktoria Grzechnik

Martyna Kotulek

Dominik Kowalski

Szymon Opania

Wiktoria Pawlus

Marta Sanigórska

Paulina Zych

Katedra Urbanistyki i Planowania Przestrzennego

Wydział Architektury

Politechnika Śląska

**Wydział Architektury
Politechniki Śląskiej**

Gliwice, 2021

Park kieszonkowy w Gliwicach

Studium możliwości aranżacji na centrum edukacji odpowiedzialności społecznej, edukacji ekologicznej i kulturalnej

**Wydano za zgodą Rektora Politechniki Śląskiej
źródło finansowania: NB-224/RAr-1/2020**

Projekt okładki: Szymon Opania

ISBN: 978-83-7880-750-6

© Copyright by

**Wydawnictwo Politechniki Śląskiej
Gliwice, 2021**

Park kieszonkowy w Gliwicach

Studium możliwości aranżacji na centrum edukacji odpowiedzialności społecznej, edukacji ekologicznej i kulturalnej

Spis treści:

1. Wstęp - słowa kluczowe	5
2. Podstawa formalna opracowania (<i>Szymon Opania, Tomasz Bradecki</i>)	6
2.1. Opis działalności zamawiającego	6
2.2. Charakterystyka terenu opracowania konkursu	6
2.3. Stan istniejący	6
3. Parki kieszonkowe jako element systemu przyrodniczego i społecznego (<i>Szymon Opania</i>)	10
4. Studium wybranych realizacji parków kieszonkowych	12
4.1. Jardin Public Edouard Glissant (<i>Wiktoria Pawlus</i>)	12
4.2. Meifeng Community Park (<i>Martyna Kotulek</i>)	15
4.3. Balfour Street Park (<i>Karolina Brzozowska</i>)	19
4.4. Waterfall Garden Park, Seattle (<i>Dominik Kowalski</i>)	23
4.5. Ogród Krakowian - Ogród Kwietny (<i>Wiktoria Grzechnik</i>)	26
4.6. Paley Park, Nowy Jork (<i>Marta Sanigórska</i>)	30
4.7. Greenacre Park, Nowy Jork (<i>Paulina Zych</i>)	33
4.8. Floating Pocket Park (<i>Daria Bal</i>)	36
4.9. Wodny Plac Zabaw w Jaworznie (<i>Klaudia Elsner</i>)	39
5. Podsumowanie studium przypadków	42
5.1. Funkcje dodatkowe w parkach kieszonkowych (<i>Daria Bal, Marta Sanigórska</i>)	43
5.2. Układy kompozycyjne (<i>Wiktoria Grzechnik, Klaudia Elsner</i>)	43
5.3. Rozwiązania środowiskowe (<i>Karolina Brzozowska</i>)	46
6. Założenia konkursu w świetle tendencji parków kieszonkowych (<i>Dominik Kowalski, Szymon Opania</i>)	47
7. Charakterystyka rozwiązań konkursowych	51
7.1. Water Cycle Park.	52
7.2. Wodny Amfiteatr.	54
7.3. Park Kropel.	56
7.4. Przystań.	58
7.5. Spacerem po Słowo.	60
7.6. Hydro Park.	62
7.7. Gliwice Pocket Park.	64
7.8. Dywan Miejski.	66
7.9. Round Park.	68
7.10. Dookoła.	70
7.11. Park Karchowicki.	72
7.12. The Loop.	74
8. Analiza rozwiązań konkursowych	76
8.1. Układy kompozycyjne (<i>Wiktoria Grzechnik, Klaudia Elsner</i>)	76
8.2. Zastosowane funkcje dodatkowe (<i>Martyna Kotulek</i>)	77
8.3. Rozwiązania środowiskowe (<i>Paulina Zych</i>)	78
8.4. Podsumowanie analizy prac konkursowych (<i>Tomasz Bradecki</i>)	79
8.5. Ocena przydatności rozwiązań konkursowych (<i>Szymon Opania</i>)	80
9. Źródła	82
9.1. Publikacje zwarte i artykuły w czasopismach.	82
9.2. Strony www i portale internetowe.	83
10. Streszczenie	84

Table of Contents:

1. Introduction - key words	5
2. Formal basis of the study (<i>Szymon Opania, Tomasz Bradecki</i>)	6
2.1. Description of the contracting authority's activity	6
2.2. Characteristics of the area where the competition was developed	6
2.3. Existing state	6
3. Pocket parks as an element of the natural and social system (<i>Szymon Opania</i>)	10
4. Study of selected implementations of pocket parks	12
4.1. Jardin Public Edouard Glissant (<i>Wiktoria Pawlus</i>)	12
4.2. Meifeng Community Park (<i>Martyna Kotulek</i>)	15
4.3. Balfour Street Park (<i>Karolina Brzozowska</i>)	19
4.4. Waterfall Garden Park, Seattle (<i>Dominik Kowalski</i>)	23
4.5. Cracovian Garden - Flower Garden (<i>Wiktoria Grzechnik</i>)	26
4.6. Paley Park, New York (<i>Marta Sanigórska</i>)	30
4.7. Greenacre Park, Nowy Jork (<i>Paulina Zych</i>)	33
4.8. Floating Pocket Park (<i>Daria Bal</i>)	36
4.9. Water Playground in Jaworzno (<i>Klaudia Elsner</i>)	39
5. Summary of the case studies	42
5.1. Additional functions in pocket parks (<i>Daria Bal, Marta Sanigórska</i>)	43
5.2. Compositional arrangements (<i>Wiktoria Grzechnik, Klaudia Elsner</i>)	43
5.3. Pro-environmental solutions (<i>Karolina Brzozowska</i>)	46
6. The assumptions of the competition in the light of the tendencies of pocket parks (<i>Dominik Kowalski, Szymon Opania</i>)	47
7. Characteristics of competition solutions	51
7.1. Water Cycle Park.	52
7.2. Water Amphitheater.	54
7.3. Drop Park.	56
7.4. Harbor.	58
7.5. Walk for the Word.	60
7.6. Hydro Park.	62
7.7. Gliwice Pocket Park.	64
7.8. City carpet.	66
7.9. Round Park.	68
7.10. Around.	70
7.11. Karchowicki Park.	72
7.12. The Loop.	74
8. Analysis of competition solutions	76
8.1. Compositional arrangements (<i>Wiktoria Grzechnik, Klaudia Elsner</i>)	76
8.2. Additional functions used (<i>Martyna Kotulek</i>)	77
8.3. Pro-environmental solutions (<i>Paulina Zych</i>)	78
8.4. Summary of the analysis of the competition entries (<i>Tomasz Bradecki</i>)	79
8.5. Assessment of the usefulness of competition solutions (<i>Szymon Opania</i>)	80
9. Sources	82
9.1. Compact publications and articles in journals.	82
9.2. Websites and internet portals.	83
10. Summary	84

1. Wstęp (Tomasz Bradecki, Szymon Opania)

Celem niniejszej publikacji jest przedstawienie problematyki tworzenia, projektowania oraz analizy miejskich parków kieszonkowych. Przyczynkiem do publikacji była możliwość zagospodarowania działki w centrum Gliwic, która charakteryzuje się wysoką atrakcyjnością pod względem przyrodniczym i lokalizacyjnym. Dzięki inicjatywie właściciela działki Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Gliwicach oraz współpracy z Wydziałem Architektury Politechniki Śląskiej w czasie od 09.2020 do 03.2021 przeprowadzono konkurs studencki na koncepcję zagospodarowania parku.

Celem konkursu było wyłonienie najciekawszych pomysłów dla nowej zielonej przestrzeni publicznej w Gliwicach. Najlepsze rozwiązania miały dać wskazówki dla inwestora, jaki program funkcjonalny zrealizować i jak nowy park kieszonkowy może wyglądać. Konkurs miał też dać odpowiedź na pytanie o zasadność ponoszenia kosztów na taką inwestycję. Wskazówki zawarte w niniejszym opracowaniu mają być wytycznymi dla projektu realizacyjnego, który PWIK chce wdrożyć w najbliższym czasie. Park ma być udostępniony dla mieszkańców Gliwic.

1. Introduction (Tomasz Bradecki, Szymon Opania)

Celem niniejszej publikacji jest przedstawienie problematyki tworzenia, projektowania miejskich parków kieszonkowych. Przyczynkiem do publikacji była możliwość zagospodarowania działki w centrum Gliwic, która charakteryzuje się wysoką atrakcyjnością pod względem przyrodniczym i lokalizacyjnym. Dzięki inicjatywie właściciela działki Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. (PWIK) Gliwice oraz współpracy z Wydziałem Architektury Politechniki Śląskiej w czasie od 09.2020 do 03.2021 przeprowadzono konkurs studencki na koncepcję zagospodarowania parku.

Celem konkursu było wyłonienie najciekawszych pomysłów dla nowej zielonej przestrzeni publicznej w Gliwicach. Najlepsze rozwiązania miały dać wskazówki dla inwestora, jaki program funkcjonalny zrealizować i jak nowy park kieszonkowy może wyglądać. Konkurs miał też dać odpowiedź na pytanie o zasadność ponoszenia kosztów na taką inwestycję. Wskazówki zawarte w niniejszym opracowaniu mają być wytycznymi dla projektu realizacyjnego, który PWIK chce wdrożyć w najbliższym czasie. Park ma być udostępniony dla mieszkańców Gliwic.

słowa kluczowe

park kieszonkowy, architektura krajobrazu, projektowanie terenów zieleni, tereny zieleni i rekreacji w mieście, zagospodarowanie terenu, przestrzeń publiczna, konkurs urbanistyczno-architektoniczny

keywords

pocket park, landscape architecture, design of green areas, green areas and recreation in the city, land development, public space, urban and architectural competition

2. Podstawa formalna opracowania (Tomasz Bradecki, Szymon Opania)

Konkurs studencki na opracowanie koncepcji projektowych pt.: „Program funkcjonalno-przestrzenny i zagospodarowanie terenu parku kieszonkowego zlokalizowanego przy ul. Rybnickiej 27, (działki: 285, 1368/1, 1368/2) w Gliwicach”, realizowany był w ramach umowy na wykonanie pracy naukowo-badawczej pn.: „Studium możliwości aranżacji parku kieszonkowego na centrum edukacji odpowiedzialności społecznej w tym edukacji ekologicznej i kulturalnej zlokalizowanego przy ul. Rybnickiej 27 w Gliwicach” numer: NB-224/RAr-1/2020; 01/010/NB_20/0059, podpisaną pomiędzy Przedsiębiorstwem Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o. w Gliwicach a Politechniką Śląską, Wydziałem Architektury.

Autorami niniejszej publikacji są pracownicy naukowo-dydaktyczni Katedry Urbanistyki i Planowania Przestrzennego Wydziału Architektury: dr inż. arch. Tomasz Bradecki, Prodziekan ds. Współpracy i Rozwoju WA Politechniki Śląskiej, dr hab. inż. arch. Szymon Opania, profesor PŚ oraz studenci 4 i 6 semestru studiów stacjonarnych I stopnia.

2.1. Opis działalności zamawiającego

PWIK jest spółką prawa handlowego działającą w obszarach dostarczania wody, odbioru i utylizacji ścieków, zarządzania infrastrukturą sieci wodno-kanalizacyjnej na terenie gmin Gliwice, Pyskowice, Rudziniec, Sośnicowice, Zbrostawice. Główne cele to rozwój infrastruktury, zwiększanie innowacji i wdrażanie nowych technologii, jakość i efektywność obsługi klienta, odpowiedzialność społeczna w zakresie edukacji i ekologii.

Charakter działalności nieustannie definiuje ważną rolę gospodarczo-społeczną jaką spółka pełni w regionie. Świadczy usługi w sposób ogólnodostępny, niezawodny, z poszanowaniem środowiska naturalnego. Świadomie buduje zaufanie interesariuszy i dba o bezpieczeństwo przyszłości infrastruktury wodno-kanalizacyjnej¹

2.2. Charakterystyka terenu opracowania konkursu

Teren opracowania konkursu obejmuje działki: 285, 1368/1, 1368/2, położone bezpośrednio przy ulicy Rybnickiej w Gliwicach. Przylegają one do działek: 278, 279, 280, 281 i 282, na których, w zabytkowej willi, zlokalizowana jest siedziba spółki. Tę okazałą willę wybudował około roku 1926 Arthur Neumann przy ówczesnej Rybnikerstrasse 27 (ul. Rybnicka 27). Wywodził on z rodziny drukarskiej Gustava Neumanna, który już w 1825 roku założył Miejską Oficynę Wydawniczą Neumanna (Neumanns Stadtbuchdruckerei), działającą i rozwijającą się do czasów II wojny światowej. Kres działalności Neumannów nastąpił z rokiem 1945. Przepadło w całości wyposażenie budynku, który wielokrotnie zmieniał użytkowników. Mieściło się tutaj: sanatorium dla studentów Politechniki Śląskiej, później przedszkole, siedziba Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej a obecnie siedziba PWIK sp. z o.o. W Gliwicach.

Do dzisiaj zachowany dwukondygnacyjny budynek z poddaszem i piwnicą, ozdobiony jest szczytem i ryzalitem mieszczącym klatkę schodową od strony ulicy Rybnickiej.²

Część posiadłości przez lata była wykorzystywana na potrzeby gospodarcze. Z okresu kiedy zarządzana była przez Politechnikę Śląską pochodziło utwardzenie betonem fragmentu działki służące jako laboratorium. W późniejszym okresie, nie użytkowane, „obrosło” samosiejkami, w charakterystycznym, okrągłym obrysie. W 2020 roku nawierzchnia została, przez nowego właściciela - PWIK, rozebrana, gruz usunięty, a wewnętrzna część została urządzona jako trawnik wraz z instalacją nawadniania.

¹ źródło: <https://pwik.gliwice.pl/o-nas-2/> dostęp 2021.02.23

² źródło: <http://www.gliwiczanie.pl/Biografie/Neumann/neumann.html>

Park kieszonkowy w Gliwicach

Studium możliwości aranżacji na centrum edukacji odpowiedzialności społecznej, edukacji ekologicznej i kulturalnej

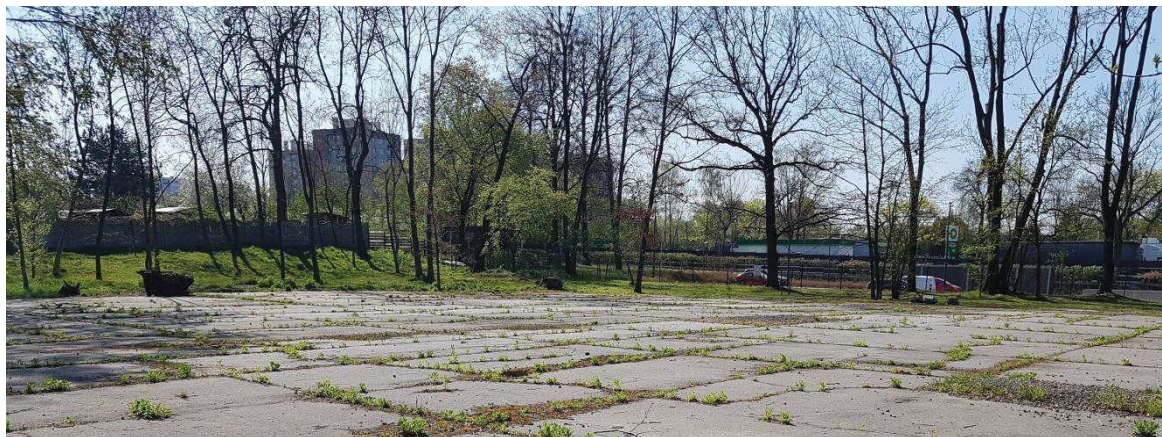

ryc.2.1. Siedziba Przedsiębiorstwem Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o. w Gliwicach, ul. Rybnicka 27. Fot.: Krzysztof Krzemiński³.

ryc.2.2. Ortofotomapa z 05.1985 z widocznym placem betonowym i obrastającymi wokół drzewami i krzewami. Fot. Google Earth®.

³ źródło: <https://pwik.gliwice.pl/o-nas-2/> dostęp 2021.02.23.

ryc.2.3. Wewnętrzna, centralna część terenu opracowania przed rozbiórką nawierzchni w 2020.⁴

2.3. Stan istniejący

Działka zlokalizowana jest w bezpośrednim sąsiedztwie dwóch innych podobnych, na których zlokalizowane są reprezentacyjne budynki, będące siedzibami firm PWIK oraz Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A. Podstrefa Gliwicka. Siedziba firmy PWIK to zabytkowa willa, która została poddana modernizacji (projekt. Zalewski AG). Współcześnie odnowiona w całości na biało, choć wycofana względem ulicy Rybnickiej to jednak zwraca uwagę i wyróżnia się m.in. dzięki dużej ilości terenów zieleni wokół, które nie zostały zabudowane.

Sposób zagospodarowania i użytkowania działek kwalifikuje je do kategorii nieużytków urbanistycznych.

Działka posiada liczny zastany drzewostan. Zinventaryzowane zostały: brzoza brodawkowata - *Betula pendula*, czeremcha amerykańska - *Prunus serotina*, czeremcha pospolita - *Prunus padus*, czereśnia ptasia - *Prunus avium*, dąb czerwony - *Quercus rubra*, dąb szypułkowy - *Quercus robur*, głóg jednoszyjkowy - *Crataegus monogyna*, grusza domowa - *Pyrus communis*, jesion wyniosły - *Fraxinus excelsior*, jodła kalifornijska - *Abies concolor*, kasztanowiec biały - *Aesculus hippocastanum*, klon zwyczajny - *Acer platanoides*, leszczyna pospolita - *Corylus avellana*, lipa drobnolistna - *Tilia cordata*, modrzew europejski - *Larix decidua*, robinia biała - *Robinia pseudoacacia*, śliwa wiśniowa - *Prunus cerasifera*, świerk pospolity - *Picea abies*, topola osika - *Populus tremula*, wierzba iwa - *Salix caprea*, wiąz górski - *Ulmus glabra*, wiśnia pospolita - *Prunus cerasus*.⁵

Cześć istniejących drzew tworzy okrąg wokół trawnika, zajmującego centralną lokalizację. Daje to wrażenie intymności i wydzielenia zielonej polany w centrum parku, a różnorodność gatunków wzbogaca kolorystykę w różnych porach roku.

Działkę charakteryzuje znaczny opad terenu ok. 3 metrów łącznej różnicy wysokości: teren wznosi się od strony wejściowej i ulicy Rybnickiej w głąb działki. Centralna polana jest terenem płaskim. Jej część otacza uformowana skarpa o różnicy wysokości ok. 1,2 metra, która niweluje różnicę wysokości pomiędzy wyrównaną polaną, a łącznym spadkiem na działce.

Powyższe uwarunkowania są dosyć istotne dla przyszłego kształtowania parku w zakresie wysokościowym oraz zachowania istniejącego drzewostanu.

⁴ źródło: archiwum PWIK Gliwice, Tomasz Bradecki

⁵ źródło: Pracownia Projektowa Architektury Krajobrazu, JANUSZÓWKA, 2012, Bielsko-Biała, Aktualizacja inwentaryzacji drzewostanu znajdującego się na działkach nr 1368/2 oraz 285 obręb Trynek, przy ul. Rybnickiej 27 w Gliwicach.

Park kieszonkowy w Gliwicach

Studium możliwości aranżacji na centrum edukacji odpowiedzialności społecznej, edukacji ekologicznej i kulturalnej

ryc.2.4. Teren opracowania w sąsiedztwie budynku siedziby PWIK Gliwice - widok z lotu ptaka. Fot.:M.Stangel.

ryc.2.5. Wewnętrzna, centralna część terenu opracowania po urządzeniu trawnika w 2020⁶

ryc.2.6. Teren opracowania - widoczne zróżnicowanie poziomu terenu pomiędzy urządzonym trawnikiem, częścią działki od strony ulicy Rybnickiej. Fot. Tomasz Bradecki.

⁶ źródło: archiwum PWIK Gliwice, Tomasz Bradecki

3. Parki kieszonkowe jako element systemu przyrodniczego i społecznego miasta

(Szymon Opania)

Uznaje się, że idea i pojęcie parków kieszonkowych narodziły się w połowie XX wieku w miastach Ameryki Północnej. Idea ta zrodziła się z potrzeby zaspokojenia mieszkańcom mocno zurbanizowanych miast kontaktu z terenami zieleni. Z jednej strony ograniczony dostęp do takich terenów, a z drugiej strony brak możliwości realizacji większych założeń zieleni wpłynął w istotny sposób na jej rozwój. Stąd za miasto pełne parków kieszonkowych uchodzi Nowy Jork. Jednym z najstarszych i najpopularniejszych realizacji jest Paley Park, omówiony poniżej, utworzony na Manhattanie w 1967 r. Mimo powierzchni zaledwie 390 m² cieszy się dużą popularnością, szczególnie wśród okolicznych pracowników, turystów i przechodniów.

Wśród istotnych elementów, charakteryzujących przykłady amerykańskich parków kieszonkowych Alison Blake wymienia, w podziale na grupy, istotne elementy:

- cecha niezbędna - mały rozmiar: parki te zajmują zwykle od 1 do 3 działek;
- obecność lokalnej społeczności - parki te polegają przede wszystkim na lokalnej społeczności w zakresie ich użytkowania jak i często ich utrzymania;
- zastosowanie i funkcje - małe imprezy, zwłaszcza imprezy sąsiedzkie, odpoczynek, relaks, przerwy na lunch, zabawa, zarówno indywidualna, jak i grupowa;
- elementy wyposażenia (które jednak nie wszystkie muszą być ulokowane w jednym parku) - nowe nasadzenia, drzewa, często woda, elementy naturalne są wspólną cechą parków kieszonkowych, małe miejsca zabaw, miejsca do siedzenia i miejsca spotkań.⁷

Również parki amerykańskie zostały objęte badaniami dotyczącymi ich wykorzystania do celów rekreacji rodzinnej i promowania umiarkowanej lub energicznej aktywności fizycznej.⁸ We wnioskach autorzy badań wskazali, że parki kieszonkowe postrzegane są jako atrakcyjne i bezpieczne, i mogą zwiększać aktywność fizyczną, zachęcając do spacerów rodziny z dziećmi. Co istotne wskazali, że korzystający z parku przyszli do niego z odległości ok. 400 metrów (0,25 mili).⁹

Ich popularność w terenach mocno zurbanizowanych wynika między innymi z tego, że stanowią namiastkę ucieczki od zgiełku miasta.¹⁰

Innymi korzyściami płynącymi z parków kieszonkowych są wielokrotnie przytaczane:

- wspieranie systemu przyrodniczego miejsca;
- pomoc w ochronie lokalnej przyrody, krajobrazu i dziedzictwa kulturowego;
- redukcja ruchu ulicznego, a w konsekwencji zanieczyszczeń i zmniejszenie zużycie paliw płynnych;
- umożliwienie lokalnym aktywistom podejmowanie decyzji wpływających na lokalne społeczności;
- sprzyjanie tworzeniu bezpieczniejszych i bardziej towarzyskich społeczności;
- regeneracja i rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich;
- wzmocnienie relacji między władzami i organizacjami lokalnymi i społecznościami.¹¹

⁷ źródło: Blake, Alison, 2005, *Pocket Parks*, Open Space Seattle 2100: Seattle, WA, USA, p.3..

⁸ źródło: Cohen Deborah A. (and all), 2014, *The Potential for Pocket Parks to Increase Physical Activity*, National Institutes of Health (NIH), NIH Public Access, p:19-26.

⁹ ibidem, p. 19.

¹⁰ źródło: Noha Ahmed Abd El Aziz, 2015, *Potentials of creating pocket parks in high density residential neighborhoods: The case of Rod El Farag, Cairo city*, International Journal of Development and Sustainability, Vol. 4, number:7(2015)

¹¹ źródło: National Recreation and Park Association, 2012, *Creating Mini-Parks for Increased Physical Activity*, Ashburn, Virginia, USA.

Park kieszonkowy w Gliwicach

Studium możliwości aranżacji na centrum edukacji odpowiedzialności społecznej, edukacji ekologicznej i kulturalnej

Wspieranie systemu przyrodniczego miasta oraz pomoc w ochronie lokalnej przyrody, lokuje współcześnie parki kieszonkowe w pojęciu zielonej infrastruktury. Co prawda termin ten pojawia się, co podkreśla Barbara Szulczewska¹², od kilku lat nieśmiało i budzi wiele kontrowersji, jednak bez względu na podejście i sposób identyfikowania, nie ma co do tego wątpliwości. Wynika to choćby z jego wielofunkcyjności. Agata Zachariasz, wskazuje, że w zakresie kształtowania terenów zieleni, przez lata wskazywano na ich różnorodne funkcje, w dużej mierze zależne od czasu ich publikowania, to najczęściej wymieniane i opisywane są:

- ekologiczna i biologiczna;
- kompozycyjna, strukturalna i estetyczna;
- społeczna, zdrowotna, psychiczna i edukacyjna;
- kulturowa;
- ekonomiczna;
- przeciwpożarowa.¹³

Mimo to, iż idea i związane z nią realizacje znane są od półwiecza, definicja parku kieszonkowego nie występuje w polskich przepisach.

Różnie jest też to pojęcie definiowane w Europie, w miejscach gdzie powstały "całe" programy miejskie, systemowo i strategicznie realizujące miejską, zieloną akupunkturę. Warto tu wspomnieć o programach dla:

- Londynu - The Pocket Park Initiative, realizowane w ramach: programu London's Great Outdoors¹⁴;
- Kopenhagi - Copenhagen Pocket Park Program (Lommeparker, træer og andet grønt 2009 - 2015) realizowane w ramach: Strategii For Et Grønnere København¹⁵;
- Wiednia - Grünes Rückgrat realizowane w ramach: strategii Smart City Wien¹⁶.

Z związku z tym przyjęto, że **park kieszonkowy - to:**

1. **niewielki, ogólnodostępny, o powierzchni ok. 0,5 ha, urządzony teren zieleni;**
2. **w formie parku - wyposażony w elementy małej architektury służące do odpoczynku lub zachęcające do aktywności fizycznej dzieci oraz dorosłych;**
3. **zlokalizowany na wydzielonej działce, przy ciągu komunikacyjnym w odległości nie większej niż 400 m dojścia pieszego;**
4. **zorganizowany lub urządzony, lub utrzymywany przy współudziale lokalnej społeczności lub liderów.**

¹² źródło: Szulczewska Barbara, 2014, *W pułapkach zielonej infrastruktury* [w:] *Zielona infrastruktura miasta* [red.:] Pancewicz Alina, Wydawnictwo Politechniki Śląskiej, Gliwice, s. 9.

¹³ źródło: Zachariasz Agata, 2005, *Zieleń jako współczesny czynnik miastotwórczy ze szczególnym uwzględnieniem roli parków publicznych*, Monografie, seria: Architektura, Politechnika Krakowska, Kraków, s. 9.

¹⁴ źródło: www.london.gov.uk.

¹⁵ źródło: kk.dk.

¹⁶ źródło: www.wien.gv.at.

4. Studia przypadków wybranych parków kieszonkowych

Znaczenie parków kieszonkowych dla lokalnego środowiska przyrodniczego oraz społeczności lokalnych potwierdza wielość powstających ostatnio podobnych realizacji. Poniżej zamieszczono studia przypadków świadczące o różnorodności przyjętych programów funkcjonalnych, układów kompozycyjnych i zastosowanych rozwiązaniach proekologicznych.

Ponadto w świetle niejednoznaczności pojęcia "parku kieszonkowego" jak również jego funkcji, wyposażenia i wielu innych składowych, takie studium przypadków traktowane jest jako badanie empiryczne, które:

- zgłębia współczesne zjawisko (tzw. przypadek) w kontekście rzeczywistości, zwłaszcza gdy:
- granice między zjawiskiem a kontekstem nie są zupełnie oczywiste.¹⁷

W studium zostały objęte przypadki, uznane *a priori* za reprezentatywne dla założonych badań.¹⁸ Podsumowaniem tej części przeprowadzonych badań przedstawiono w opracowanej zbiorczej tabeli oraz porównano za pomocą autorsko sporządzonych schematów.

Przyjęta metoda badań dla wybranych realizacji parków kieszonkowych posłużyła również do analizy zaproponowanych rozwiązań konkursowych.

4.1. Miejski Ogród Pedagogiczny Edouarda Glissanta (Wiktorja Pawlus)

lokalizacja: Villeurbanne, Francja

projekt: Exit Paysagistes Associés

powierzchnia: 3700m²

rok wykonania: 2011

Park powstał na miejscu dawnej prywatnej działki z rezydencją otoczonej murem. Celem projektu było stworzenie miejsca przyjaznego dla środowiska, z którego mogliby korzystać mieszkańcy, jednocześnie zachowując jej prywatny charakter.

Program funkcjonalny.

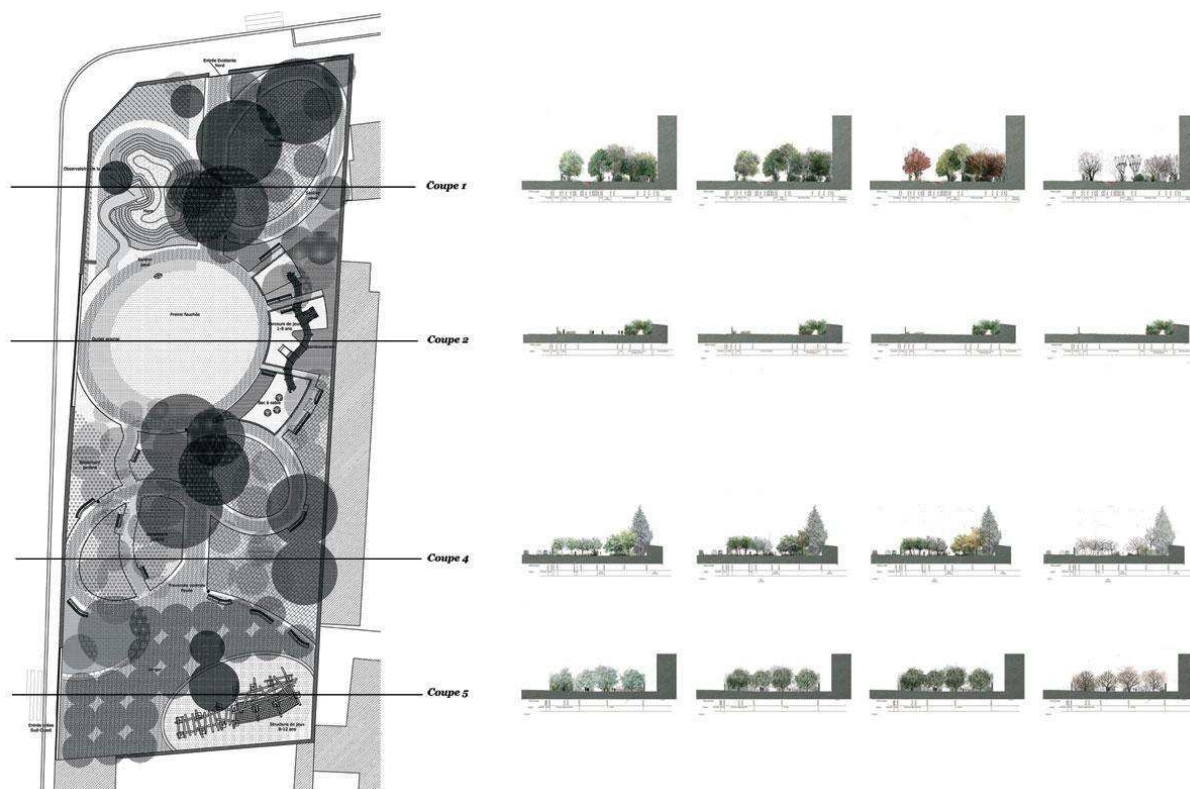
Park podzielony jest na strefy o różnym przeznaczeniu. Każda z nich charakteryzuje się własną, odmienną funkcją oraz roślinnością, tworzącą unikalny mikro-ekosystem. W taki sposób w parku wyróżniamy strefy przeznaczone do zabawy, spacerowania, odpoczynku, relaksu czy obserwacji przyrody. Jednak najważniejszą funkcją parku jest zwrócenie uwagi na istotę rozwiązań proekologicznych i zachowanie bioróżnorodności gatunków rodzimych. Najbardziej charakterystycznym miejscem założenia jest staw hydrofitowy, przy którym można obserwować płazy i inne zwierzęta występujące na terenach podmokłych. Innym charakterystycznym miejscem jest plac na miejscu starego sadu wiśniowego, w którym wprowadzono nowe nasadzenia drzew owocowych oraz zlokalizowano tam drewniany plac zabaw dla najmłodszych użytkowników parku. Oprócz tego w parku znajdują się ścieżki spacerowe i miejsca do wypoczynku.

¹⁷ źródło: Yin Robert K., 2014, *Studium przypadku w badaniach naukowych. Projektowanie i metody*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków, s.48.

¹⁸ w wyborze podparto się publikacjami z zakresu architektury krajobrazu, min.: 1000 x *Landscape Architecture*, 2010, [ed.:] Uffelen van Ch., Braun Publishing AG, Salenstein; Vidiella Alex Sanchez, 2009, *Atlas współczesnej architektury krajobrazu*, Wydawnictwo Tmc, Warszawa; Lasantos A., Santos Quartino D., Vranckx B., 2008, *Krajobraz miejski*, Wydawnictwo TMC, Warszawa; Baumeister Nicolette, 2007, *New Landscape Architecture*, Braun, Berlin; Gaventa Sarah, 2006, *New Public Spaces*, Mitchell Beazley, London; Kottas Dimitris, 2007, *Urban Spaces Squares & Plazas*, Links, Barcelona; Krauel Jacobo, 2006, *The Art of Landscape*, Links, Barcelona.

Park kieszonkowy w Gliwicach

Studium możliwości aranżacji na centrum edukacji odpowiedzialności społecznej, edukacji ekologicznej i kulturalnej

ryc. 4.1. Plan parku wraz z przekrojami charakterystycznych miejsc, autor: Exit Paysagistes Associés¹⁹

ryc. 4.2. Wzrostek na aleję z ławką w ogrodzie, autor: Exit Paysagistes Associés²⁰

ryc. 4.3. Wzrostek na sad i część placu zabaw, autor: Exit Paysagistes Associés²¹

Układ kompozycyjny.

Kompozycja ogrodu jest wyznaczona przez krętą ścieżkę, która nałożona jest na starą, centralną aleję parku, która była obsadzona kasztanowcami i lipami. Ta ścieżka wydziela poszczególne strefy parku i zaznacza ich różnorodność. Układ kompozycyjny jest oparty na schemacie kołowym - każde z kół to inna strefa parku. Dzięki temu każdą ze stref możemy kolejno odkrywać, podążając krętą ścieżką.

¹⁹ źródło: <http://exitpaysagistes.com/en/2011/02/vlb/>, licencja: za zgodą autora

²⁰ ibidem, licencja: za zgodą autora.

²¹ ibidem, licencja: za zgodą autora.

Park kieszonkowy w Gliwicach

Studium możliwości aranżacji na centrum edukacji odpowiedzialności społecznej, edukacji ekologicznej i kulturalnej

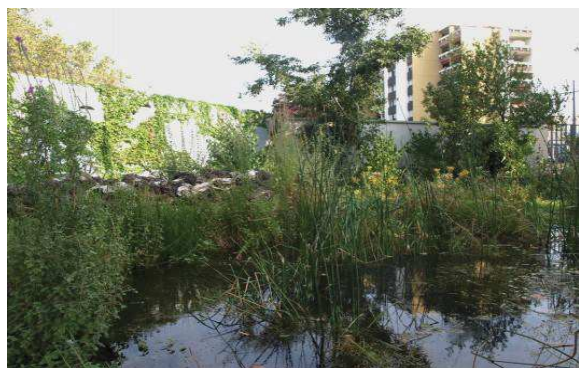
ryc. 4.4. Wzrost na główną aleję z nawierzchnią przepuszczalną, autor: Exit Paysagistes Associés²²

ryc. 4.5. Wwizualizacja parku, autor: Exit Paysagistes Associés²³

Rozwiązania proekologiczne.

Szczególnie ważną rolę w przestrzeni ogrodu odgrywają elementy ekologiczne. Każda ze ścieżek poprowadzonych w parku jest nawierzchnią przepuszczalną - zazwyczaj są to płyty betonowe z dziurami lub utwardzony grunt. W parku znajduje się również staw hydrofitowy, w którym jest zbierana deszczówka z pobliskiego budynku. Dzięki tym rozwiązaniom żadna woda nie jest odprowadzana do kanalizacji deszczowej, tylko wchłaniana do gleby. Zlokalizowany w parku plac zabaw wykonany jest z drewnianych elementów, przyjaznych dla środowiska. Stary mur, stanowiący ogrodzenie działki, został wykorzystany jako "żywa ściana" służąca jako schronienie dla zwierząt. Zostały w nim wywiercone specjalne dziury, które są ostoją dla ptaków i owadów. Staw hydrofitowy jest siedliskiem dla płazów i innych zwierząt wodolubnych. Ważnym elementem jest wprowadzenie w parku mikro-ekosystemów, z rodzimymi gatunkami roślin.

ryc. 4.6. Widok na staw hydrofitowy, autor: Exit Paysagistes Associés²⁴

ryc. 4.7. Żywa ściana, autor: Exit Paysagistes Associés²⁵

Dzięki pełnemu szacunku i świadomemu kształtowaniu przestrzeni, ogród pedagogiczny Edouarda Glissanta pozwala na odzwierciedlenie dzikości natury w mieście, jednocześnie dając schronienie zwierzętom i tworząc unikatowe mikrosystemy przyrodnicze. Dlatego park jest miejscem edukacyjnym, ale też idealnym do odpoczynku i zabawy. Z tymi wszystkimi elementami ogród tworzy nowoczesną, a zarazem przyjazną dla użytkownika i środowiska przestrzeń.

²² ibidem, licencja: za zgodą autora.

²³ ibidem, licencja: za zgodą autora.

²⁴ ibidem, licencja: za zgodą autora.

²⁵ ibidem, licencja: za zgodą autora

Park kieszonkowy w Gliwicach

Studium możliwości aranżacji na centrum edukacji odpowiedzialności społecznej, edukacji ekologicznej i kulturalnej

4.2. Meifeng Community Park (Martyna Kotulek)

lokalizacja: miasto Shenzhen, prowincja Guangdong, Chiny;

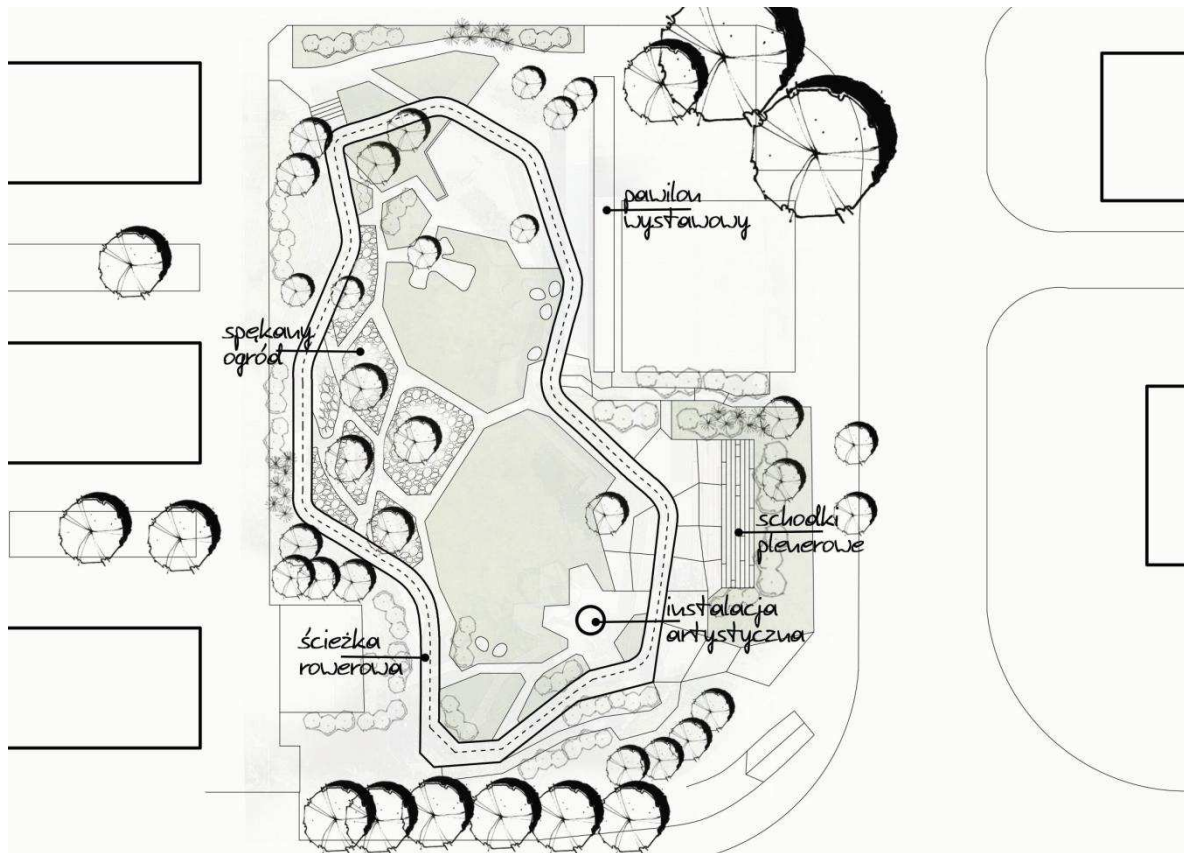
projekt: ZIZU Studio;

powierzchnia: 4974 m²;

rok wykonania: 2020;

Meifeng Community Park to obszar szeroko rozumianej rewitalizacji - przestrzeni, która z parkingu zalanego betonem, zamieniła się w miejsce integrujące lokalną społeczność, a także wprowadzające rozwiązania proekologiczne do zatłoczonego miasta.

Działka na której znajdują się Meifeng Community Park była jednym z "nie-miejsc", które licznie wykształciły się w okolicy. Przez blisko 20 lat stanowiła obszar dywagacji pomiędzy deweloperem, a właścicielem terenu, które nie prowadziły w żadnym twórczym kierunku. Towarzyszy jej zwarta zabudowa wielorodzinna, a także liczne obszary przemysłowe. Zatłoczony obszar miejski dodatkowo przecinają liczne trakty komunikacji samochodowej. Podłoga wnętrza urbanistycznego, które wykształciło się w tym miejscu zalana została betonem, ściany wnętrza stanowiące elewacje budynków z czasem zubożały, nie zapewniając wysokich walorów estetycznych, a sama przestrzeń wykorzystywana była jako czasowy parking, a niekiedy również wysypisko śmieci dla mieszkańców pobliskich osiedli. Kontrast pomiędzy gęsto zaludnionym osiedlem, a nieużytkiem generował liczne problemy terenu. Ratunkiem dla tej przestrzeni okazało się przekształcenie jej w park kieszonkowy.

ryc.4.8. Schemat zagospodarowania terenu parku, Opr.: Martyna Kotulek

ryc.4.9. Etapy rewitalizacji przestrzeni, Opr.: ZIZU Studio²⁶

Program funkcjonalny.

W drodze konkursu zaprojektowano dla tej przestrzeni nowe życie. Główne założenia, którymi kierowali się projektanci to jak pisali: *otwartość, ekologia i różnorodność*.

Rewitalizacja terenu przewidywała: systematyczne prace porządkowe, otwarcie granic parku dla pobliskich społeczności, a także “przywrócenie ziemi oddechu”. Istniejąca posadzka została rozbita, co miało dać początek nowemu ekosystemowi. Sam park uzupełniony został o place zabaw dla dzieci wykorzystujące spękany ogród, rampy, wielofunkcyjne schodki, korytarz wystawowy, ścieżki rowerowe, a także ścieżki do biegania.

Układ kompozycyjny.

Układ kompozycyjny został oparty na symbolicznym przypomnieniu zastanej w tym miejscu rzeczywistości - projektanci wykorzystali układ betonowych rozerwanych bloków, wplatając pomiędzy nie zieleni. Kompozycję dopełnia ścieżka rowerowa prowadzona wokół założenia, zachowująca nieregularny, organiczny kształt. Rozerwane bloki betonowe, nieregularne podziały nawierzchni, kręte kształty - zdają się oddawać trud zazielenienia na nowo obszar, który kiedyś został całkowicie zalany betonem. Zieleń symbolicznie przebija się przez spękane posadzki, wrastając w zastane otoczenie. Dominantą w przestrzeni jest instalacja artystyczna, a także pawilon wystawowy, które razem decydują o charakterze miejsca.

Rozwiązania proekologiczne.

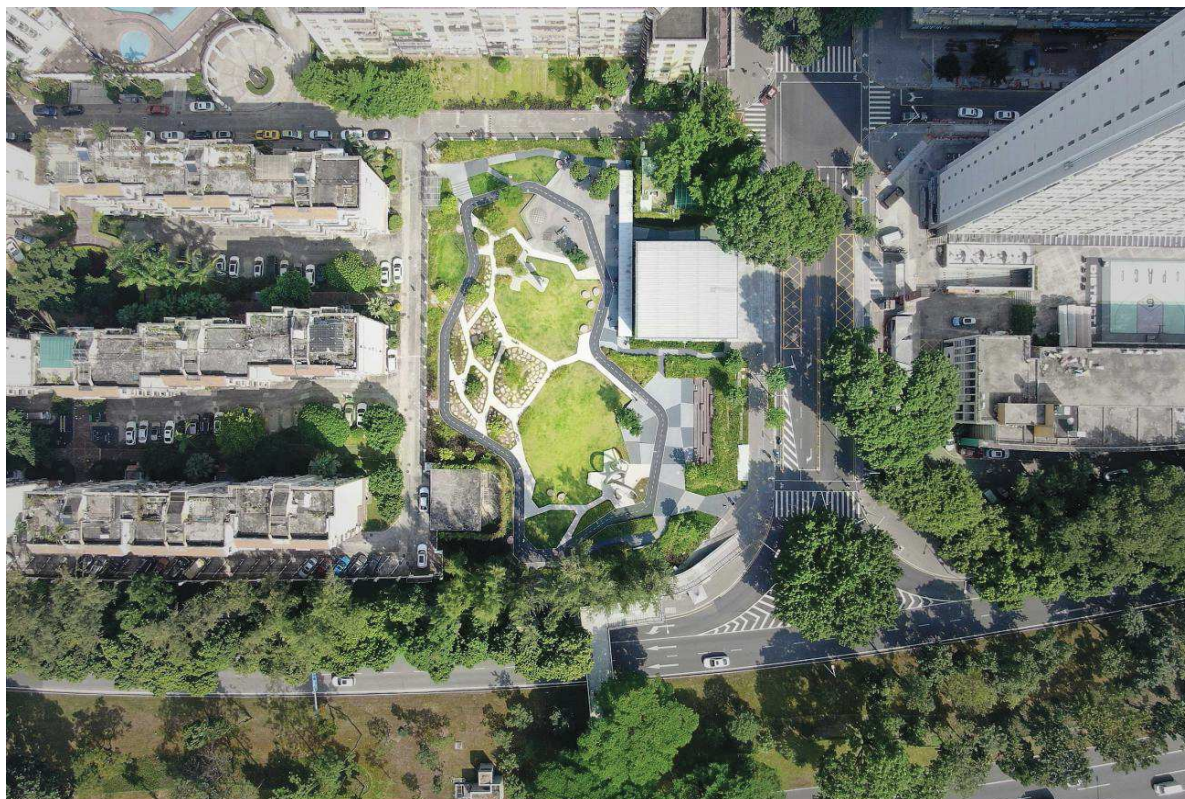
Projekt oparty jest o niedrogie strategie projektowe, a także technologie budowy- bloki betonowe pozostałe po rozbiciu utwardzonej nawierzchni wykorzystane są w układzie kompozycyjnym ogrodu, mniejsze fragmenty natomiast służą jako podziemne warstwy żwiru według teorii *sponge city*²⁷ służące przefiltrowaniu wody deszczowej wsiąkającej w ziemię. Pozwala to na ponowne wykorzystanie dostępnych materiałów. Rośliny zaprojektowane na terenie parku to lokalne, niewymagające szczególnej pielęgnacji gatunki.

²⁶ źródło: <https://www.zzkj.pro/>

²⁷ koncepcja miasta gąbki zakłada zatrzymanie spływu wód powierzchniowych i umożliwia ich ponowne wykorzystanie. Ma wpływ m.in. na racjonalną gospodarkę wody, zmniejszenie ryzyka powodzi. Chiny przodują w tym modelu miasta. Od 2015 roku zainicjowały tę taktykę w 16 miastach- w tym w Shenzhen. Na podstawie <https://www.hydro-int.com/en/sponge-cities-0>.

Park kieszonkowy w Gliwicach

Studium możliwości aranżacji na centrum edukacji odpowiedzialności społecznej, edukacji ekologicznej i kulturalnej

ryc.4.10. Widok na założenie z lotu ptaka. Autor: Ruihua Liang, Ying Ye²⁸

ryc.4.11. Tzw. splekany ogród. Fot.: Ruihua Liang, Ying Ye²⁹

ryc.4.12. Schody terenowe. Fot.: Ruihua Liang, Ying Ye³⁰

Inne rozwiązania.

Park stanowi kieszonkę dla lokalnych społeczności. Na jego terenie organizowane są okresowo zajęcia towarzyskie. Poprzez usunięcie zewnętrznych ogrodzeń miejsce zostało otwarte na każdego użytkownika. Ważnym elementem założenia jest pawilon wystawowy dający cień. Uzupełniają go ławki, a także zorganizowane wystawy. Miejsce pozwala na wypoczynek, udział w organizowanych zajęciach, a także daje miejsce zabaw najmłodszym.

²⁸ źródło: <https://www.zzkj.pro>.

²⁹ ibidem.

³⁰ ibidem.

Park kieszonkowy w Gliwicach

Studium możliwości aranżacji na centrum edukacji odpowiedzialności społecznej, edukacji ekologicznej i kulturalnej

ryc.4.13. Fotografia z widokiem na kontekst założenia.
Autor: Ruihua Liang, Ying Ye³¹

ryc.4.14. Fotografia pawilonu wystawowego.
Autor: Ruihua Liang, Ying Ye³²

ryc.4.15. Widok na element zieleni wkomponowany w małą architekturę. Fot.: Ying Ye³³

ryc.4.16. Wielofunkcyjność zieleni. Fot.: Ruihua Liang³⁴

³¹ źródło: <https://www.zzkj.pro>

³² ibidem.

³³ ibidem.

³⁴ ibidem

Park kieszonkowy w Gliwicach

Studium możliwości aranżacji na centrum edukacji odpowiedzialności społecznej, edukacji ekologicznej i kulturalnej

4.3. Balfour Street Pocket Park (*Karolina Brzozowska*)

lokalizacja: Chippendale, Sydney, Australia

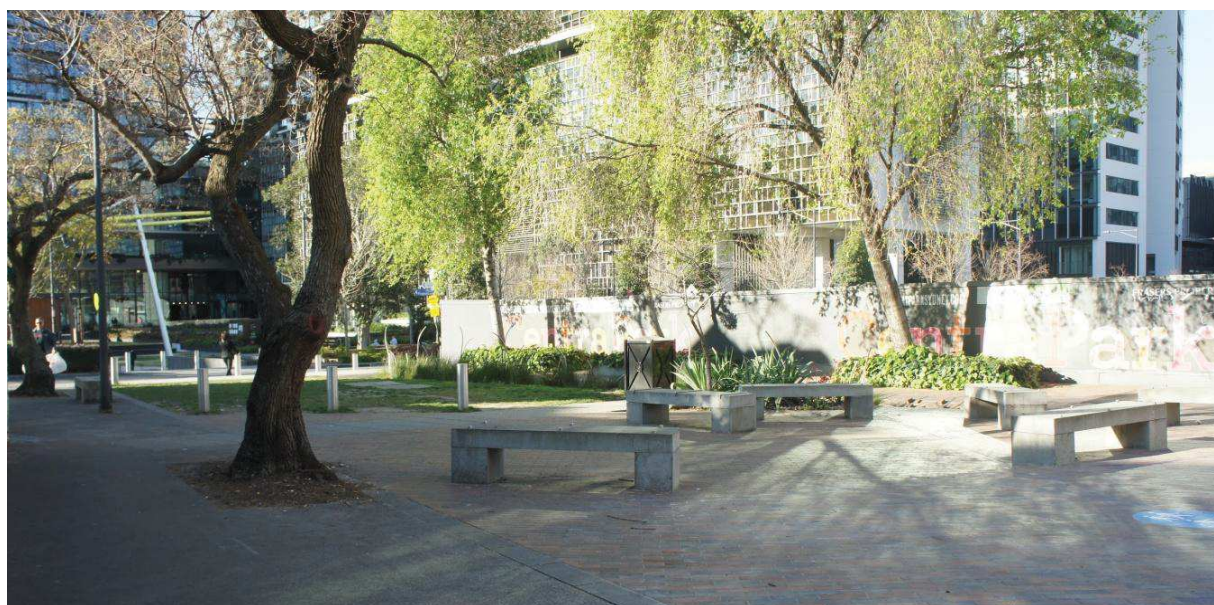
projekt: Jane Irwin Landscape Architecture (JILA)

powierzchnia: 640 m²

rok wykonania: 2010

nagrody: Holbury Hunt Award 2010 – Urban Design/Outdoor Spaces

Park kieszonkowy jest popularnym rozwiązaniem występującym coraz częściej w ścisłej tkance miejskiej. Niewielkich rozmiarów park, wykorzystuje niezagospodarowane pojedyncze działki, czy przestrzenie między budynkami, które są idealnym miejscem dla wytworzenia unikatowych przestrzeni dla lokalnych mieszkańców. Takie właśnie cechy posiada Balfour Street Park zlokalizowany w dzielnicy Chippendale, Sydney, Australia.

ryc.4.17. Widok części parku i połączenie z Chippendale Green ³⁵

Początkowo teren był nieużytkiem należącym do Zarządu Kolei Państwowych, porośniętym całkowicie chwastami. W 2010 roku lokalsi mieszkańcy wraz z Radą Miasta uzyskali możliwość przekształcenia przestrzeni na park kieszonkowy w ramach programu Streets Alive, który ma na celu adaptację terenów, będących własnością miasta, na parki, ogrody i inne tereny zielone. W 2010 roku projekt parku zdobył nagrodę Horbury Hunt Brick Award w kategorii Planowania Urbanistycznego i Projektowania Krajobrazu. Uroczyste otwarcie parku nastąpiło 19 czerwca 2011 roku przez Władze Miasta.

Park zlokalizowany jest pomiędzy ulicami O'Connor i Balfour, których połączenie zostało wyłączone z ruchu, co umożliwiło wydzielenie bezpiecznej przestrzeni na park kieszonkowy oraz połączenia pieszo - rowerowego z Broadwayem. Po drugiej stronie ulicy O'Connor jest położony główny park - Chippendale Green. Dzięki niewielkiej odległości i zastosowaniu podobnych gatunków roślin, między parkami występuje ciągłość zieleni, przez co Balfour Street Park jest nazywany "bramą" Central Parku.

³⁵ źródło: https://en.wikipedia.org/wiki/Balfour_Street_Park#/media, licencja: CC BY-SA 4.0.

Park kieszonkowy w Gliwicach

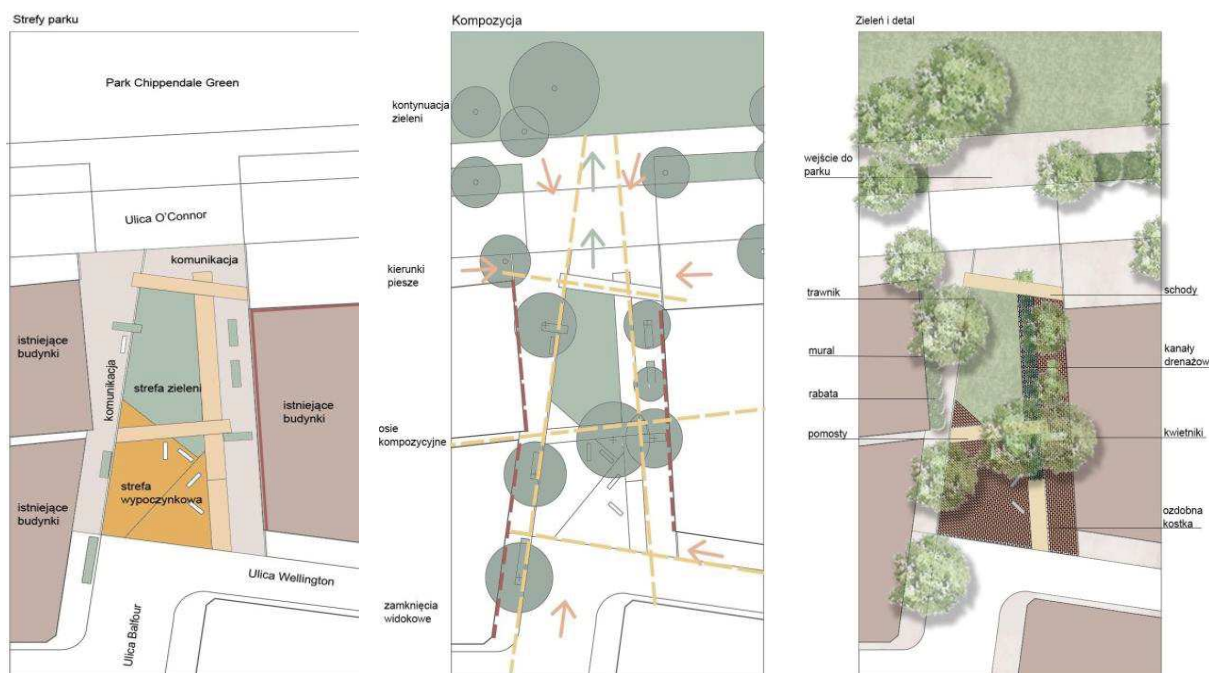
Studium możliwości aranżacji na centrum edukacji odpowiedzialności społecznej, edukacji ekologicznej i kulturalnej

Program funkcjonalny.

Początkowy projekt Balfour Street Pocket Park został wykonany przez Sue Barnsley Design, jednakże w późniejszej fazie kierownictwo nad projektem objęła Jane Irwin Landscape Architecture (JILA). Wykorzystując wcześniejszą koncepcję JILA wzbogaciła ją o zieleni oraz ciekawe detale, dzięki którym park oferuje więcej przestrzeni otwartych przeznaczonych do użytku okolicznych mieszkańców. Ze względu na swoje położenie park został wyposażony w trzy główne strefy: wypoczynku, komunikacji i zieleni, dzięki którym oferuje w pełni funkcjonalną ofertę dla użytkowników.

Układ kompozycyjny.

Projekt ma układ geometryczny - swobodny. Kompozycja opiera się na poprowadzeniu głównych osi, które powstały poprzez kontynuację zasadniczych kierunków ruchu pieszego.

ryc.4.18. Schematy stref, kompozycji, zieleni i detalu. Opr.: Karolina Brzozowska

Osie wybiegają od strony ulic Balfour i Wellington, dążąc do przecięcia w stronę Parku Chippendale. W ten sposób powstał jasny podział przestrzeni na strefy użytkowe. Strefa wypoczynkowa i trawnik są wizualnie odcięte od części komunikacyjnej kanałem, natomiast granice parku zostały wyznaczone poprzez poprowadzenie pomostów, które oddzielają część parkową od głównego chodnika i dzięki zastosowaniu odmiennej nawierzchni sygnalizują zbliżanie się do jezdni.

Elementy posadзки zostały ułożone w dwóch kierunkach - wzdłuż głównego ciągu komunikacyjnego oraz w poprzek trawników wydzielając przestrzeń wypoczynkową dla mieszkańców. Dodatkowo mury otaczające park zostały pokryte kolorowymi muralami, które są ciekawym akcentem oraz domykają wizualnie przestrzeń. Roślinność posadzono w kilku strategicznych miejscach, wzdłuż granic parku w celu upamiętnienia dawnego przebiegu linii kolejowej, pomiędzy trawnikiem i strefą wypoczynkową oraz w kanałach drenażowych.

Park kieszonkowy w Gliwicach

Studium możliwości aranżacji na centrum edukacji odpowiedzialności społecznej, edukacji ekologicznej i kulturalnej

Rozwiązania proekologiczne.

Flora w parku kieszonkowym została starannie dobrana, występują tu jedynie gatunki rodzime takie jak: eukaliptus, drzewo herbaciane, grevillea i inne. Wprowadzenie tego typu roślinności, nie powoduje konfliktu z sąsiadującą zielenią, poprawia mikroklimat miejsca i zmniejsza zagrożenie występowania miejskich wysp ciepła. Rodzime gatunki drzew sprzyjają powstawaniu lokalnych siedlisk ptaków oraz dają możliwość zacienienia w upalne dni. Wzdłuż ciągu pieszo - rowerowego zostały umieszczone kanały drenażowe. Są przeznaczone do koncentracji i przepływu nadmiaru wody deszczowej, przy jednoczesnym usunięciu z niej zanieczyszczeń. W tym przypadku odpady zawieszają się na wystających ponad kanał ceglach, które również umożliwiają spowolnienie przepływu wód. Dodatkowym rozwiązaniem proekologicznym jest również zastosowanie w parku materiałów pochodzących z recyklingu takich jak butelki, czy zlikwidowane krawężniki.

ryc.4.19. Kanały drenażowe i otaczająca roślinność³⁶

ryc.4.20. Kanały drenażowe z oświetleniem³⁷

Inne rozwiązania.

W centralnej części kanałów została umieszczona zieleń niska, z której “wyrastają” elementy oświetlenia. Zrealizowano lampy w kształcie lekkich trzciny ze stali nierdzewnej, które mają charakter organiczny. Jako dominanta, skupiają uwagę użytkowników zarówno w dzień jak i w nocy, podnosząc walory estetyczne parku i umożliwiając korzystanie z parku bez względu na porę dnia, czy panującą pogodę. Lampy są ciekawym elementem nadającym unikalny charakter i nastrój.

³⁶ źródło: https://en.wikipedia.org/wiki/File:Brick_paving_balfour_street_pocket_park, licencja: CC BY-SA 4.0

³⁷ ibidem.

Park kieszonkowy w Gliwicach

Studium możliwości aranżacji na centrum edukacji odpowiedzialności społecznej, edukacji ekologicznej i kulturalnej

ryc.4.21. Nawierzchnia parku ³⁸

ryc.4.22. Meble miejskie w strefie wypoczynkowej ³⁹

Ważnym założeniem projektu było nawiązanie do otaczających budynków oraz do historii miejsca, tworząc przy tym przestrzeń całkowicie funkcjonalną i możliwą do późniejszych przekształceń. Dominującym materiałem wykorzystywanym w projekcie jest cegła, która jest bezpośrednim odniesieniem do sąsiadujących zabudowań oraz do historycznej siedziby browaru Carlton United. Użyte materiały pochodzą z dawnych zabudowań dzielnicy. Zastosowano również trachit ze starych krawężników oraz wytworzone na zamówienie materiały wzbogacone o kruszywo szklane nawiązujące do butelek produkowanych w fabryce.

ryc.4.23. Widok parku od strony zachodniej. Fot.: Design Landscapes.⁴⁰

Balfour Street Pocket Park mimo swej prostej formy jest ciekawym połączeniem potrzeb mieszkańców, ekologii i historii miasta. Pokazuje, że w pełni funkcjonalna przestrzeń, sprzyjająca nawiązywaniu więzi sąsiedzkich może powstać nawet w małej nieużytkowanej dotąd przestrzeni. Dzięki inicjatywie mieszkańców dzielnicy Chippendale powstał wspaniały przykład realizacji parku kieszonkowego jakim jest Balfour Street Pocket Park.

³⁸ źródło: https://en.wikipedia.org/wiki/File:Brick_swale_balfour_street_pocket_park, licencja: CC BY-SA 4.0

³⁹ ibidem.

⁴⁰ źródło: <http://m.designls.com/balfour-pocket-park>. Data dostępu: 23.02.2021.

Park kieszonkowy w Gliwicach

Studium możliwości aranżacji na centrum edukacji odpowiedzialności społecznej, edukacji ekologicznej i kulturalnej

4.4. Waterfall Garden Park, Seattle (Dominik Kowalski)

lokalizacja: Seattle, USA;

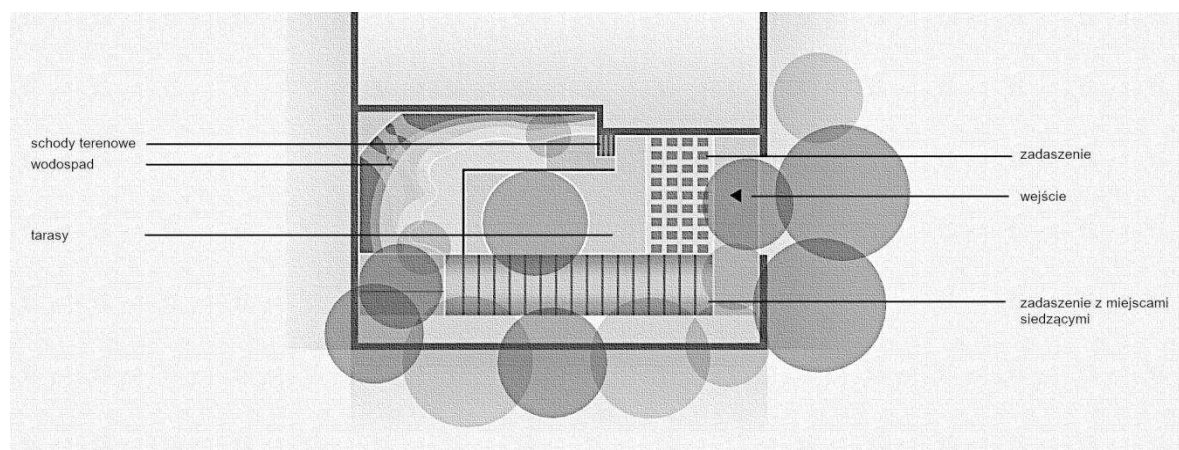
autorzy: Masao Kinoshita, Sasaki Associates, Yoshikuni Araki;

rok powstania: 1978;

powierzchnia: 432m²;

nagroda: Environmental Award of the American Nurserymen's Association - 1981r.

Kieszonkowy Waterfall Garden Park jest zlokalizowany w mieście Seattle w stanie Waszyngton - na zachodnim wybrzeżu USA. W tym nadmorskim mieście nie brakuje zielonych skwerów. Ciekawym i wyróżniającym się przykładem na tle pozostałych, zielonych i rekreacyjnych miejsc na terenie Stanów Zjednoczonych jest ww. park ogrodowy z wodospadem. Waterfall Garden Park jest prywatnym parkiem kieszonkowym. Ciekawym jest fakt, iż teren jest stale udostępniany szerokiemu gronu publicznemu. W ciągu dnia każdy może skorzystać ze skweru, nocą natomiast jest on zamykany. W książce - przewodniku „Seeing Seattle” amerykański krytyk literatury Roger Sale opisuje ten fakt jako działanie mające na celu zapobieganie gromadzenia się na terenie Pioneer Square (w którym zlokalizowany jest Waterfall Garden Park) ludzi bezdomnych. Podobną metodę w kwestii udostępniania społeczności parków kieszonkowych stosuje miasto Londyn - wynika to z kwestii bezpieczeństwa.

ryc.4.24. Schemat koncepcyjny Waterfall Garden Park. Opr.: Dominik Kowalski.

Program funkcjonalny.

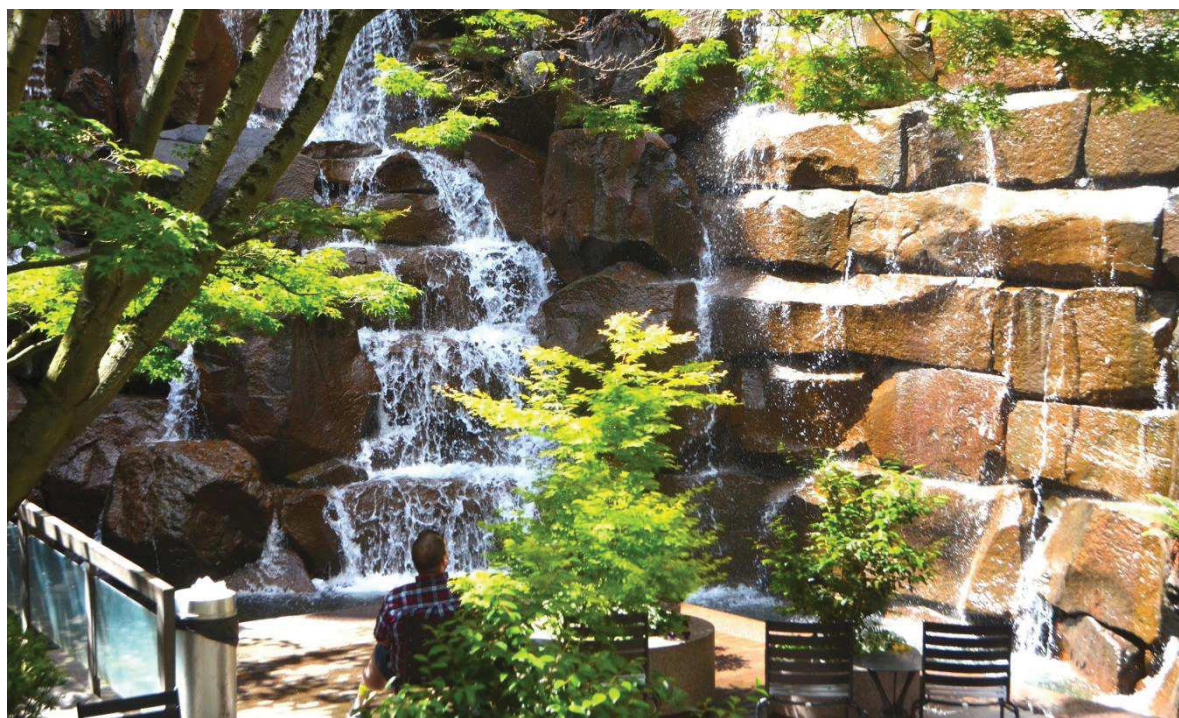
Najbardziej charakterystycznym elementem omawianego parku jest wodospad (ang. waterfall). To właśnie jego istnieniu prywatny skwer zawdzięcza swoją nazwę. Wodospad ma 6,7m wysokości. Wodna atrakcja została zaproponowana w formie kaskadowo, lecz stromo ułożonych jednorodnych wizualnie głazów, które rozbijają wodę i dzielą jej grawitacyjny nurt. W każdej minucie pompy, które tłoczą wodę na szczyt wodospadu, przepompowują 19 000l wody (5000 amerykańskich galonów). Wodospad stanowi miejsce wyjątkowo rozpoznawalne. Wodna atrakcja stanowi akustyczną barierę jak w przypadku nowojorskiego parku kieszonkowego - Paley Park.

Prywatny skwer w Seattle posiada również kładkę, która pozwala użytkownikowi przestrzeni ujrzeć wodę z bliska. Japoński architekt krajobrazu Yoshikuni Araki zaprojektował tzw. basen gromadzący wodę z wodospadu. Przy niewielkim zbiorniku przewidziane zostały miejsca do odpoczynku, tarasy z miejscami do siedzenia.

Park kieszonkowy w Gliwicach

Studium możliwości aranżacji na centrum edukacji odpowiedzialności społecznej, edukacji ekologicznej i kulturalnej

Na terenie parku występuje roślinność (zarówno wysoka i niska). Charakter parku jest bliski samemu projektantowi - założenie utworzono w konwencji japońskiego ogrodu. Zieleń to przede wszystkim gatunki rodzime dla terenów Japonii. Dominującym gatunkiem jest tutaj odmiana japońskiego cypru *Chamaecyparis obtusa*. Roślina ta nadaje się dla panującego tam klimatu ze względu na swoją odporność. Roślina ta posiada drewno o bardzo wysokiej jakości, w krajobrazie wyjątkowo ukazuje swoje walory estetyczne. Na terenie znajduje się także zadaszenie chroniące przed opadami atmosferycznymi lub promieniami słonecznymi.

ryc.4.25. Widok na fragment parku z wodospadem oraz widocznymi miejscami siedzącymi nad wodą⁴¹

Układ kompozycyjny.

Park został zaprojektowany na prostokątnej parceli. Głównymi elementami struktury wchodzącej w skład parku są: wodospad, zbiornik wodny, tarasy i ich nadwieszenia nad wodą, dwa zadaszenia - jedno naprowadzające od strony wejścia, drugie zacienia część tarasu. Zaproponowany układ ma charakter chronologiczno - liniowy. Główna oś kompozycyjna jest osią naprowadzającą obserwatora do wnętrza założenia. Układ skweru został oparty o kompozycję prostokąta. Zrównoważony, niesymetryczny podział stron parku wprowadza ład i porządek na terenie całego założenia.

Rozwiązania proekologiczne.

Na terenie parku architekci zaproponowali nasadzenia rodzimych dla Japonii drzew. Ich nagromadzenie odbywa się od strony wejściowej (zachodniej) oraz od strony południowej - odgradzając park od ulicy. Zaprojektowana zieleń rzuca cienie, które poprawiają warunki temperaturowe - nie pozwalają nadmiernie nagrzewać się nawierzchni, co tym samym przekłada się na obniżenie temperatury powietrza wokół założenia. Charakterystyczny wodospad wraz z otwartym zbiornikiem wodnym jest w stanie gromadzić wodę opadową. Rozwiązanie to zmienia akustykę, chłodzi i nawilża powietrze w parku.

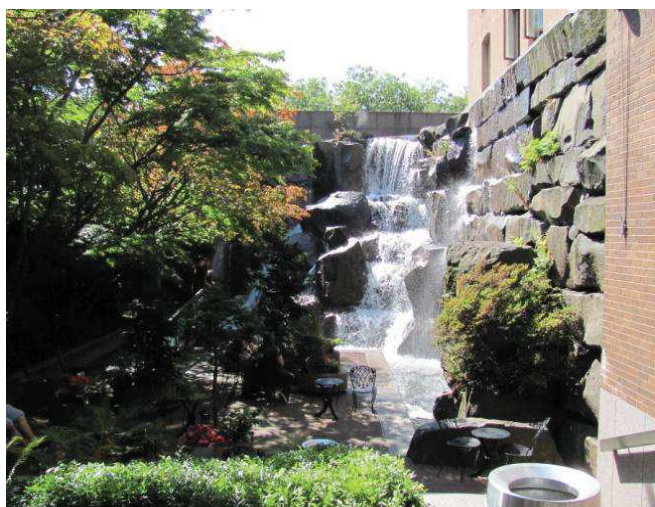
⁴¹ źródło: <https://commons.wikimedia.org/wiki/File:UPS.Waterfall.Park.Seattle.jpg>, licencja: CC 4.0.

Park kieszonkowy w Gliwicach

Studium możliwości aranżacji na centrum edukacji odpowiedzialności społecznej, edukacji ekologicznej i kulturalnej

Inne rozwiązania.

Waterfall Garden Park posiada niewielkie wymiary - 18m x 24m. Powierzchnia parku kieszonkowego wynosi 432 m². W jednostkach rodzimych wartości są następujące - 60ft x 80ft, powierzchnia równa jest 4800 stóp kwadratowych. Park Waterfall został utworzony w 1978 roku na działce należącej do znanej firmy kurierskiej United Parcel Service. Dokładna lokalizacja na tle miasta to Pioneer Square - południowo-zachodni fragment śródmieścia Downtown Seattle. Założenie kieszonkowe zostało zaprojektowane przez Masao Kinoshitę - amerykańskiego architekta krajobrazu pochodzącego z Japonii. Projekt został wykonany wraz z zespołem projektowym Sasaki Associates. Pomysł na skwer został przedstawiony, realizację jednocześnie ufundowała amerykańska fundacja AECF⁴².

ryc.4.26. Widok na park w osi podłużnej⁴³

ryc.4.27. Widok na kładkę wraz z widocznym po lewej stronie zadaszeniem miejsc siedzących⁴⁴

Waterfall Garden Park w roku 1981 został doceniony i otrzymał nagrodę Environmental Award of the American Nurserymen's Association⁴⁵. Powszechnie uważa się, że Waterfall Garden Park to wyjątek na skalę światową ze względu na koszty wśród parków kieszonkowych. Park ten określany jest mianem „jednego z najdroższych parków pod względem ceny za powierzchnię, który kiedykolwiek powstał na terenie Stanów Zjednoczonych”.

⁴² fundacja Annie E. Casey, której działalność obejmuje teren Stanów Zjednoczonych, a jej celem jest budowanie lepszej przyszłości dla dzieci w niekorzystnej sytuacji i ich rodzin

⁴³ źródło: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Waterfall_Park_near_Pioneer_Square, licencja: CC 2.0

⁴⁴ źródło: https://en.wikipedia.org/wiki/File:Seattle_Waterfall_Garden_03.jpg, licencja: CC 3.0

⁴⁵ specjalna nagroda środowiskowa przyznawana przez amerykańskie stowarzyszenie projektom, które wyróżniają się na tle pozostałych swoim podejściem do środowiska naturalnego.

Park kieszonkowy w Gliwicach

Studium możliwości aranżacji na centrum edukacji odpowiedzialności społecznej, edukacji ekologicznej i kulturalnej

4.5. Ogrody Krakowian - Ogród Kwietny (Wiktoria Grzechnik)

lokalizacja: Kraków,

autorzy: Zespół Kształtowania Przestrzeni Miejskich Zarządu Zieleni Miejskiej w Krakowie w składzie: Katarzyna Opałka, Katarzyna Dzięciołowska, Magdalena Kruk, Filip Paruzel, Magdalena Kamać, Magdalena Ptak,

rok powstania: 2017,

powierzchnia: 1708 m²

W 2017 roku, w Krakowie narodził się pomysł stworzenia projektu o nazwie “Ogrody Krakowian”⁴⁶, który miał być sfinansowany przez budżet obywatelski. Projekt został zainicjowany przez Zakład Zieleni Miejskiej i zakładał stworzenie w każdej dzielnicy Krakowa terenów zieleni - mniejszych lub większych - zależnie od możliwości miejsca, w których mieszkańcy będą mogli spędzić wolny czas w dowolny sposób. Podczas głosowania mieszkańców projekt nie doszedł do skutku. Mimo wszystko Zarząd Zieleni Miejskiej w Krakowie podjął się jednak stworzenia parku na własną rękę. Tak więc w 2018 roku w Krakowie, w różnych lokalizacjach miało pojawić się 18 nowych skwerów, zaprojektowanych w różnych stylach i z różnym motywem przewodnim.

ryc.4.28. Lokalizacja projektu.⁴⁷ Opracowanie: Wiktoria Grzechnik.

⁴⁶ na podstawie dokumentu “Kierunki rozwoju i zarządzania terenami zieleni w Krakowie na lata 2017-2030”, źródło: Szczerek Eliza, 2019, *Zielona akupunktura miasta. Ogrody Krakowian - parki kieszonkowe w stolicy Małopolski*, Architektura & Biznes, n:10/2019, Kraków, s. 22-27.

⁴⁷ źródło: <https://www.google.pl/maps/place/Park+Kieszonkowy+-+Ogród+Kwietny>

Park kieszonkowy w Gliwicach

Studium możliwości aranżacji na centrum edukacji odpowiedzialności społecznej, edukacji ekologicznej i kulturalnej

Program funkcjonalny.

Ogrody Krakowian charakteryzuje to, że każdy z parków kieszonkowych jest inny oraz ma inny motyw przewodni. Główną ideą projektu parku kieszonkowego Ogród Kwietny, jak nazwa wskazuje były kwiaty. Na terenie skweru znajdują się tabliczki z informacjami, z których możemy się dowiedzieć dlaczego kwiaty wytwarzają woń, skąd bierze się ich kolor oraz jak możemy odróżnić kwiat złożony od pojedynczego - jest to funkcja edukacyjna. Funkcja rekreacyjna biegnie wzdłuż głównej ścieżki. Znajdują się tam ławki przystosowane dla wszystkich grup użytkowników. Od strony południowej parku znajduje się strefa zabawy przeznaczona dla najmłodszych użytkowników. Znajduje się tam gra twister oraz równoważnie.

ryc.4.29. Ścieżka z płyt betonowych i twister Źródło: Zarząd Zieleni Miejskiej w Krakowie.⁴⁸

ryc.4.30. Równoważnie Źródło: Zarząd Zieleni Miejskiej w Krakowie.⁴⁹

ryc.4.31. Projekt Ogrodu Kwietnego. Źródło: Zarząd Zieleni Miejskiej w Krakowie.⁵⁰

⁴⁸ źródło: <https://zsm.krakow.pl>

⁴⁹ ibidem.

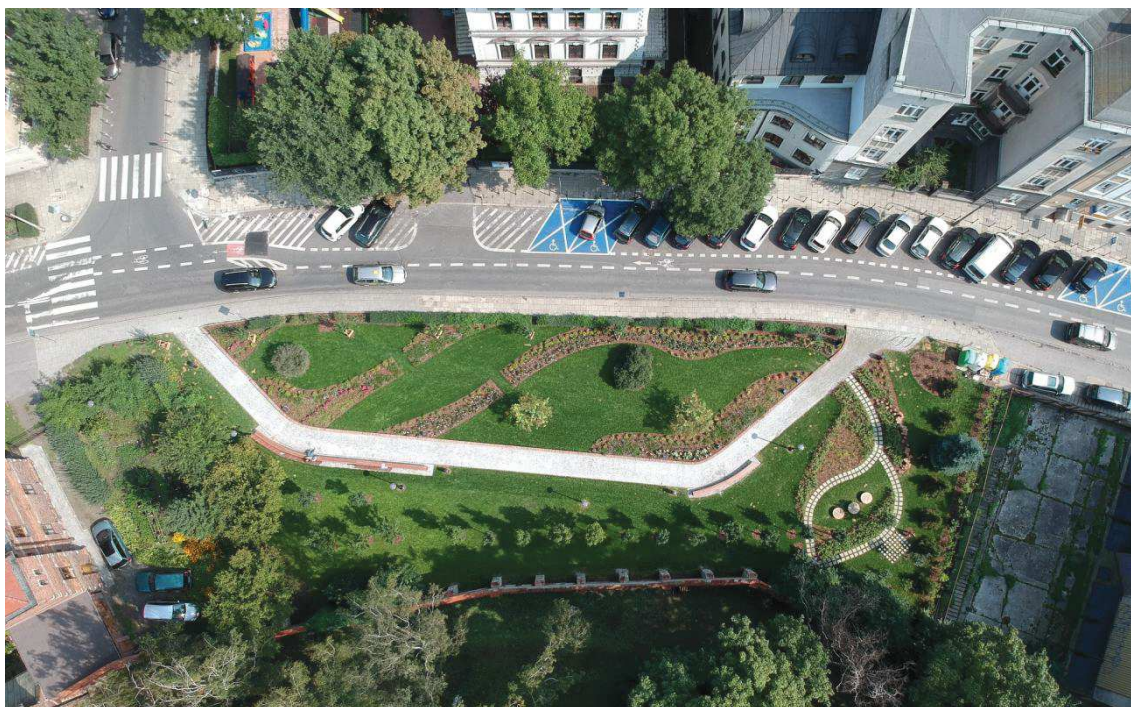
⁵⁰ źródło: zsm.krakow.pl/images/pliki/galeria/AKTUALNOSCI/co_robimy/ogrody_krakowian/dzielnica_I/1.jpg

Park kieszonkowy w Gliwicach

Studium możliwości aranżacji na centrum edukacji odpowiedzialności społecznej, edukacji ekologicznej i kulturalnej

Układ kompozycyjny.

Zgodnie z założeniami, parki kieszonkowe powinny mieć powierzchnię nie przekraczającą 5000 m² - Ogród Kwietny zajmuje teren 1708 m². Park ulokowany jest na działce o nieregularnym kształcie co wpłynęło na kompozycję parku. Z tego powodu zastosowano układ organiczny, który wpisuje się w nietypowy kształt granic terenu. Układ ścieżek nawiązuje do gałęzi drzewa. Dobór oraz nasadzenie kwiatów wokół, ma za zadanie jeszcze bardziej podkreślić charakter parku i sprawić, że to miejsce stanie się bardziej przyjazne dla jego użytkowników.

ryc.4.32. Zdjęcie parku z lotu ptaka. Źródło: Zarząd Zieleni Miejskiej w Krakowie.⁵¹

ryc.4.33. Widok na główną alejkę i rabaty kwiatowe. Źródło: Zarząd Zieleni Miejskiej w Krakowie.⁵²

ryc.4.34. Ścieżka z płyt betonowych i rabaty kwiatowe. Źródło: Zarząd Zieleni Miejskiej w Krakowie.⁵³

⁵¹ źródło: <https://zsm.krakow.pl/images/11.jpg>

⁵² źródło: <https://zsm.krakow.pl/images/13.jpg>

⁵³ źródło: <https://zsm.krakow.pl/images/115.jpg>

Park kieszonkowy w Gliwicach

Studium możliwości aranżacji na centrum edukacji odpowiedzialności społecznej, edukacji ekologicznej i kulturalnej

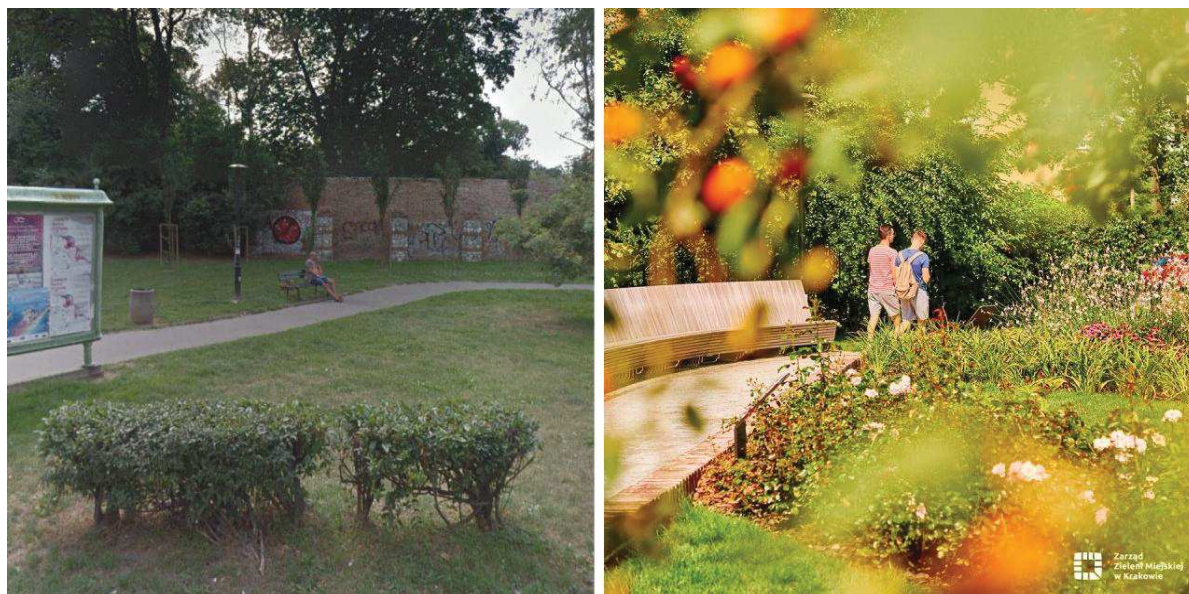
Rozwiązania proekologiczne.

Roślinność została dobrana z należytą precyzją, uwzględniając różnorodność gatunków, kolorystykę oraz ich zapach. Gama barw kwiatów zamyka się w 3 głównych kolorach - różu, żółci oraz bieli. W parku możemy spotkać szeroki wachlarz roślin⁵⁴, między innymi, różę nostalgiczną, liliowiec ogrodowy "*catherine woodbury*", powojnik oraz piwonie chińską, jeżówkę purpurową "*magnus*", tulipan oraz gaura lindheimera z palety różowej. Jeżówkę purpurową "*aloha*", liliowiec ogrodowy "*corky*" z palety żółtej oraz kalina koralowa "*roseum*" i przywarka japońska z palety białej. Znajduje się tam również grab i bluszcz pospolity. Starano się zachować istniejące drzewa oraz krzewy.

Inne rozwiązania.

Ławki zostały zaprojektowane tak, by sprostać wymaganiom wszystkich użytkowników skweru - mają one odpowiednią wysokość, a niektóre z nich posiadają oparcie, dzięki czemu goście mogą się odprężyć czując piękny zapach kwiatów. Mała architektura została też wzbogacona o elementy rekreacyjno - edukacyjne - jak gra twister, równoważnie oraz pieńki do zabawy. Główna aleja skweru jest powierzchnią utwardzoną nieprzepuszczalną, natomiast pozostałe ścieżki zostały zaprojektowane tak, by były częściowo przepuszczalne i pozwalały na retencję wód. Dzięki takiemu rozwiązaniu można uzyskać większą powierzchnię biologicznie czynną, co stanowi istotny element projektowy. Dostępność terenu jest nieograniczona, mogą przebywać tam również zwierzęta. Z troski o czystość skweru zostały dodane kosze, do których można wrzucać odpady po zwierzętach.

Ogród Kwietny jest miejscem stworzonym dla mieszkańców, które rozbudza zmysły dzięki pięknym zapachom wytwarzanym przez szeroką gamę roślin. Strefą relaksu i wypoczynku, przyjazną dla każdego - działa jak magnes - przyciąga nie tylko owady ale też ludzi. Mimo swoich niewielkich rozmiarów można spędzić w nim czas na wiele sposobów - to jest bardzo istotne w projektowaniu parków kieszonkowych.

ryc.4.35. Kwietny Ogród Krakowian - PRZED - PO - odmiana przestrzeni publicznej. Fot.: Zarząd Zieleni Miejskiej w Krakowie.⁵⁵

⁵⁴ <http://www.zielonyblok.pl/2019/08/19/kwietny-park-kieszonkowy/>

⁵⁵ źródło: <https://zsm.krakow.pl/images/13.jpg>

Park kieszonkowy w Gliwicach

Studium możliwości aranżacji na centrum edukacji odpowiedzialności społecznej, edukacji ekologicznej i kulturalnej

4.6. Paley Park, Nowy Jork (Marta Sanigórska)

lokalizacja: Nowy Jork, USA

autorzy: Zion & Breen Associates

powierzchnia: 400m²

rok powstania: 1967

nagrody: Albert S. Bard Civic Award

Program funkcjonalny.

Paley Park, często nazywany “vest pocket park” (ang. vest pocket – kieszonka kamizelki), znajduje się przy 5 East 53rd Street na wschód od Piątej Alei, na Manhattanie w Nowym Jorku. Według źródeł, Paley Park to jeden z pierwszych przykładów parku kieszonkowego w Ameryce. Został stworzony jako nowy rodzaj przestrzeni publicznej.

Otwarcie miało miejsce 23 maja 1967r. Park zaprojektowała pracownia zajmująca się architekturą krajobrazu: Zion & Breen Associates. Prace zostały zlecone i sfinansowane przez fundację William S. Paley Foundation. William Paley był amerykańskim biznesmenem oraz prezesem CBS (Columbia Broadcasting System). Tablica pamiątkowa przy wejściu informuje, że park zawdzięcza swoją nazwę ojcu Williama Paleya - Samuelowi. Park jest przestrzenią prywatną, dlatego poza godzinami otwarcia (8.00 – 20.00) zostaje zamknięty ozdobną, żelazną bramą. Wejście na teren parku jest bezpłatne.

ryc. 4.36. Paley Park zimą, widok od ulicy. Autor.: Jim Henderson⁵⁶

ryc. 4.37. Tablica pamiątkowa. Autor: Michael Bednarek⁵⁷

Układ kompozycyjny.

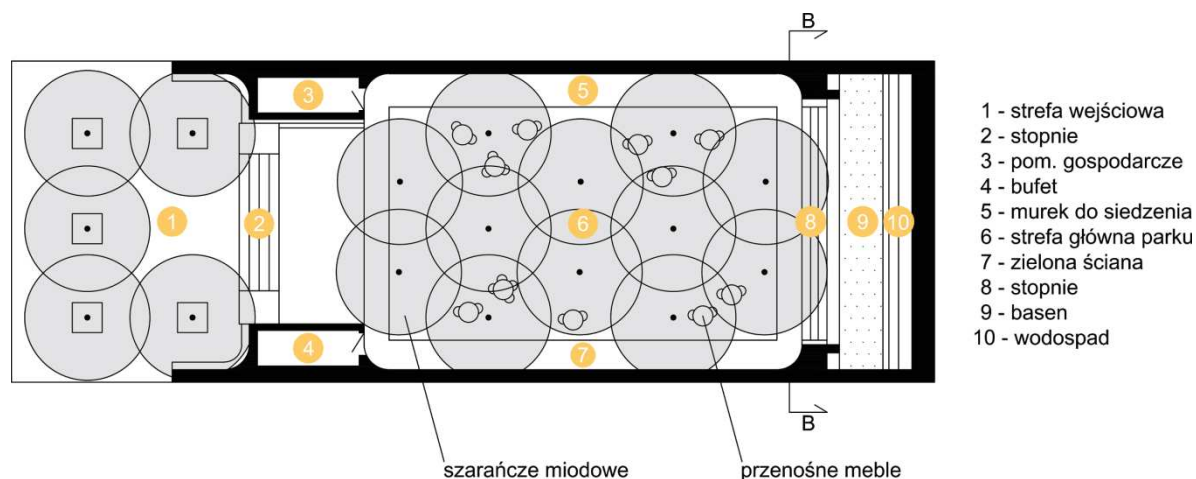
Park zajmuje powierzchnię 4200 stóp kwadratowych, czyli około 390 m², jest to prostokąt o wymiarach 42x100 stóp. Dawniej w tym miejscu znajdował się Stork – legendarny nowojorski klub. Lokalizacja przy ruchliwej ulicy wymaga oddzielenia przestrzeni parku od zgiełku samochodów, dlatego postawiono na różne rozwiązania. Przed wszystkim cofnięto park w stosunku do ulicy i podwyższono teren. Żeby dostać się do głównej części trzeba pokonać cztery stopnie. Po obu stronach schodów znajdują się rampy dla wózków, a wyżej znajdują się „gate houses”, czyli z lewej pomieszczenie gospodarcze do przechowywania, a z prawej punkt sprzedaży napojów i jedzenia. Z trzech stron park otaczają wysokie budynki.

⁵⁶ źródło: <https://www.atlasobscura.com/places/paley-park>, licencja: CC-BY-2.0

⁵⁷ ibidem.

Park kieszonkowy w Gliwicach

Studium możliwości aranżacji na centrum edukacji odpowiedzialności społecznej, edukacji ekologicznej i kulturalnej

ryc. 4.38. Schemat parku. Opr.: Marta Sanigórska

Rozwiązania proekologiczne.

Największą atrakcją i punktem charakterystycznym tego miejsca jest wodospad, ściana wody o wysokości około 6 m. Została umieszczona na krótszym boku i zajmuje całą jego długość. Na dwóch bocznych ścianach zostały umieszczone „pionowe trawniki”, czyli zielone ściany z pnącym się po nich bluszczem angielskim. Kaskada ma za zadanie zagłuszać hałasy dobiegające z ulicy za pomocą tzw. szarego szumu. Głośność szumu wody dochodzi do 75 decybeli, dzięki prędkości $6,81 \text{ m}^3/\text{min}$. Odgłos spadającej wody nie przeszkadza jednak w rozmowie, skutecznie zagłusza dźwięki dobiegające z ulicy i pozwala na akustyczne odseparowanie parku i zapewnienie intymności. Woda spada do wąskiego basenu oddzielnego od centrum parku kilkoma stopniami.

Kolejnym aspektem jest zieleń - na niewielkim terenie parku znalazło się miejsce dla 17 miododajnych drzew – szarańczy miodowych. Część z nich zostało zasadzonych w dwóch rzędach przy wejściu. Ten zabieg sprawia, że park dosłownie „wychodzi” na ulicę i zaprasza do wejścia i korzystania z niego. Paley Park jest dzięki temu koncepcją również urbanistyczną, ulica oraz otwarta przestrzeń parku spotykają się w tym miejscu i przenikają nawzajem - nie da się określić, gdzie przebiega granica.

Pozostałe drzewa rosną dalej w głębi parku, w rzędach po 3 lub po 2 drzewa, w odstępach co 12 stóp. Tworzą one pewien rodzaj baldachimu nad głowami, nadają schronienie przed słońcem i są kolejną barierą akustyczną. Co roku pojawiają się również nowe nasadzenia w półkolistych betonowych donicach rozmieszczonych po całym terenie parku. Nawierzchnia została wykonana z granitowej kostki brukowej.

Inne rozwiązania.

Wyposażenie parku stanowią marmurowe stoły oraz lekkie, druciane krzesła i stoliki, które można przenosić, dzięki czemu park stanowi miejsce z możliwością kreowania własnego otoczenia przez użytkownika. Wzdłuż bocznych ścian biegnie tzw. „sitting wall”, czyli kolejne miejsca do siedzenia. Paley Park jest inspiracją do tworzenia innych parków m.in. parku miejskiego Charleston zwanego Theodora Park. Rok po otwarciu park zdobył nagrodę Albert S. Bard Civic Award za „doskonałość w architekturze i urbanistyce”. William H. Whyte w swoim filmie pt. „The Social Life of Small Urban Spaces” badał sukces tego parku pod kątem interakcji społecznych. Paley Park stał się ikoną dzięki swej prostocie i wielu funkcjom zawartym na tak małej przestrzeni.

Park kieszonkowy w Gliwicach

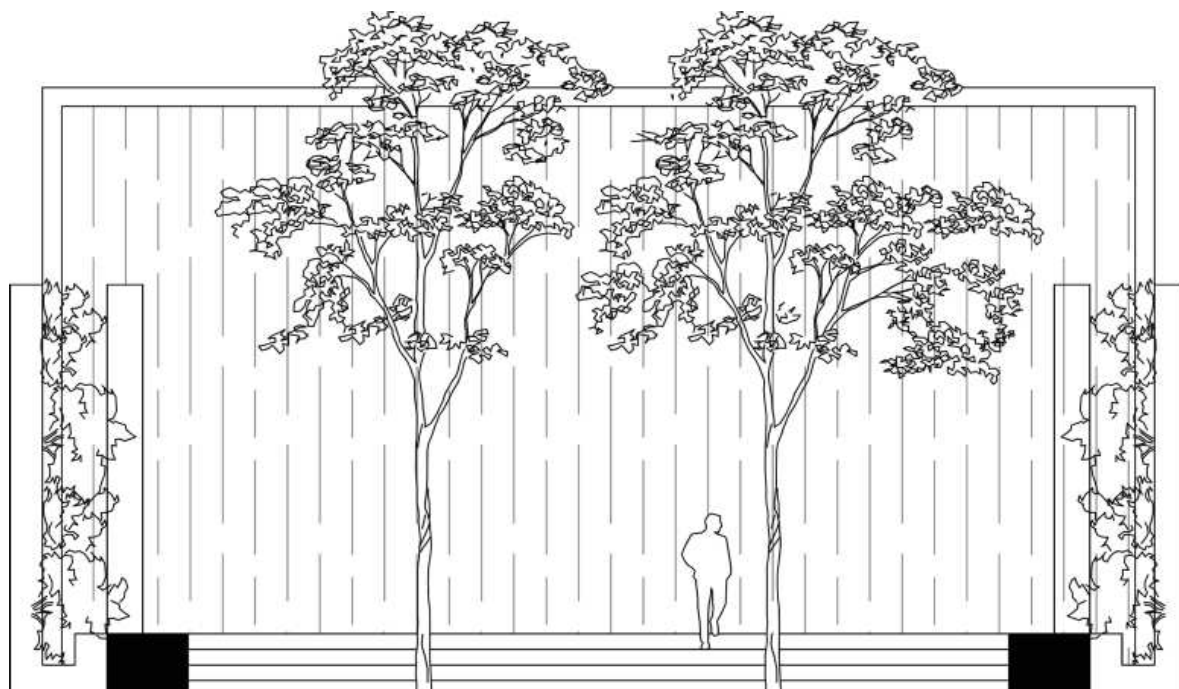
Studium możliwości aranżacji na centrum edukacji odpowiedzialności społecznej, edukacji ekologicznej i kulturalnej

ryc. 4.39. Paley Park w kwietniowy wieczór. Autor: Anne Marie Ward⁵⁸

ryc. 4.40. Wyposażenie parku. Autor: Lindsay Kordis⁵⁹

ryc. 4.41. Przekrój B-B, Opr.: Marta Sanigórska

⁵⁸ źródło: <https://www.atlasobscura.com/places/paley-park>, licencja: CC-BY-2.0

⁵⁹ źródło: <https://tclf.org/landscapes/paley-park>, licencja: CC-BY-2.0

4.7. Greenacre Park, Nowy Jork (Paulina Zych)

lokalizacja: Nowy Jork,

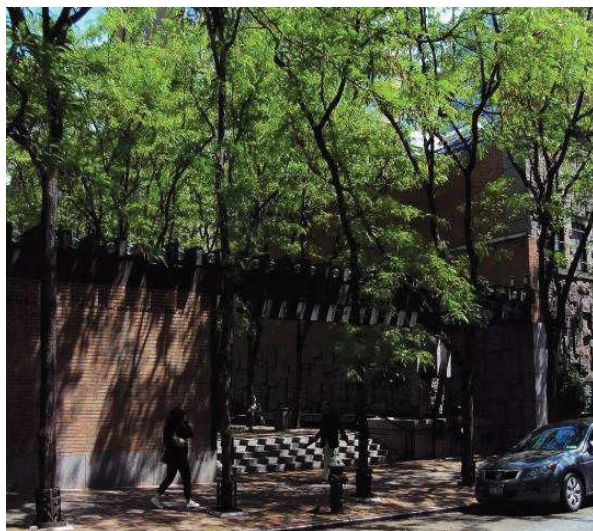
projekt: Hideo Sasaki we współpracy z Harmon Goldstone,

powierzchnia: 557m²

rok wykonania: 1971 r.

nagrody: Boston Society of Landscape Architects, Third Professional Awards Program, Merit Award American Association of Nurserymen, 20th Landscape Awards Program, Landscape Award

Greenacre Park jest jednym ze słynniejszych parków kieszonkowych położonych na Manhattanie w Nowym Jorku. Jest on przykładem przestrzeni, gdzie ludzie mogą spędzać wolną chwilę wśród natury, pomimo że znajdują się w centrum wielkiego miasta. Został zaprojektowany przez Hideo Sasakiego we współpracy z Harmon Goldstone dla Fundacji Greenacre. Park jest własnością prywatną i utrzymywany jest przez Fundację Greenacre. W wyznaczonych godzinach jest również dostępny dla ludzi.

ryc.4.42. Strefa wejściowa od ulicy, autor: Paul Sableman⁶⁰

ryc.4.43. Strefa wejściowa, autor: Mike Peel⁶¹

Program funkcjonalny.

Jednym z nietypowych rozwiązań parku jest jego wejście. Zamiast wejścia rzucającego się w oczy przechodniów są schody, rzeźba oraz patynowa stalowa krata, która jest zlicowana ze ścianami sąsiednich budynków. Takie działanie sprawia, że na pierwszy rzut oka park z równoległego chodnika jest zupełnie niewidoczny, a zarazem tworzy miłą niespodziankę dla przechodniów. Dodatkowym atutem parku jest obecność małej kawiarni tuż przy wejściu, co zachęca przechodniów do wejścia do parku. Pierwszą przestrzenią, która znajduje się tuż po wejściu do parku, jest otwarta przestrzeń w postaci platformy z wieloma stolikami, które częściowo są osłonięte baldachimem robinii. Natomiast wzdłuż zachodniej ściany, która pokryta jest bluszczem, znajduje się podwyższona oraz zacieniona platforma (drugi poziom). Trzeci poziom parku to najniższa oraz najmniejsza część parku, w której platforma jest obniżona o kilka stóp poniżej poziomu gruntu.

⁶⁰ źródło: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Cool_Park_with_checkerboard, licencja: CC-BY-2.0

⁶¹ źródło: https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Greenacre_Park#/media, licencja: CC-BY-SA-4.0.

Park kieszonkowy w Gliwicach

Studium możliwości aranżacji na centrum edukacji odpowiedzialności społecznej, edukacji ekologicznej i kulturalnej

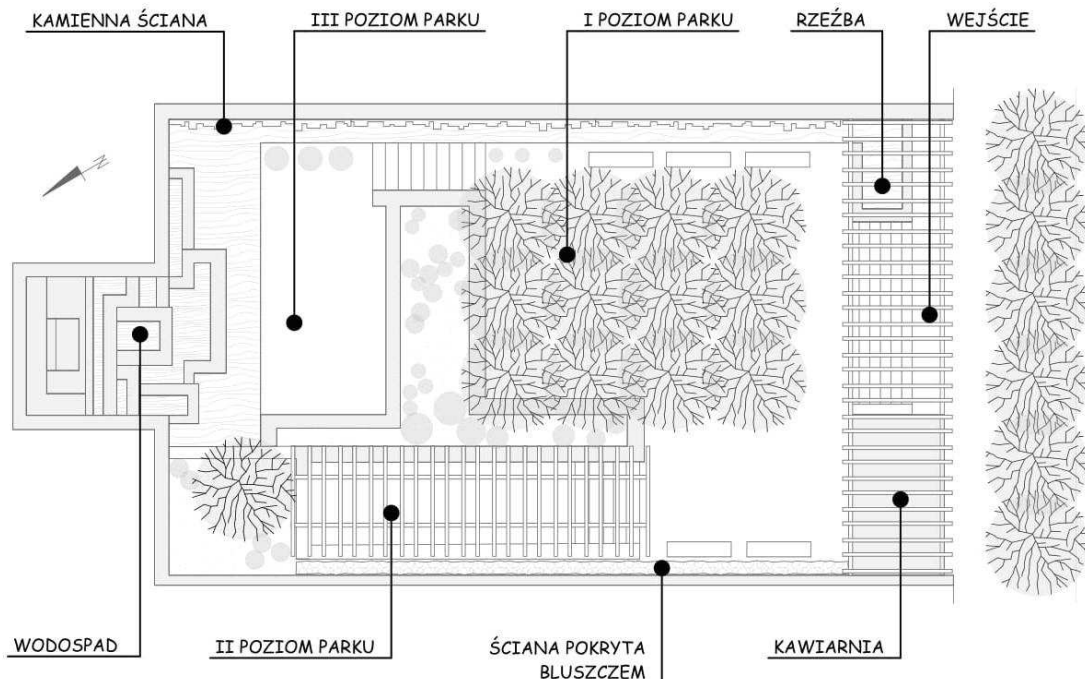
Posiada ona mniej miejsc do siedzenia niż pozostałe części parku. Natomiast najbardziej charakterystycznym elementem tej części parku jest 7,6 metrowy wodospad, zbudowany z dużych rzeźbionych bloków granitowych. Po granitowej ścianie spływa woda, która wpada do biegnącego wzdłuż wejścia do parku spokojnego potoku. Jest to jeden z lepszych elementów tego parku, ponieważ jest naturalnym klimatyzatorem w upalne dni oraz zagłusza hałasy, tworząc naturalny klimat. Park, pomimo małych rozmiarów oferuje dużą ilość ruchomych mebli oraz bogatą zieleń. Obecność bogatej roślinności oraz wody stwarza wrażenie miejsca oddalonego o wiele kilometrów od miasta oraz tworzy naturalny klimat nietypowego dla centrum miasta. Zakaz wszelkich czynności, które mogłyby zakłócić spokój na terenie parku (spożywanie napojów alkoholowych, palenie, prywatne imprezy, gra na instrumentach, wprowadzanie zwierząt itp.) pomagają zapewnić spokój w celu podziwiania i cieszenia się naturą w postaci szumu drzew i wody oraz śpiewu ptaków.

Układ kompozycyjny.

Greenacre Park ma niewielką powierzchnię: 557 m². W celu jak najlepszego wykorzystania niewielkich rozmiarów przestrzeni, podzielono go na trzy różne poziomy. Poziom parku podniesiono o kilkadziesiąt centymetrów od poziomu ulicy, a dolny poziom parku obniżono o kilkadziesiąt centymetrów poniżej. Teren parku jest oddzielony od otoczenia trzema ścianami, które otaczają go gęstą zielenią, wodą oraz szarym kamieniem. Taki podział oraz ułożenie terenu sprawia wrażenie większego, niż początkowo się wydaje oraz zasłania widok parku z ulicy, czyniąc z niego miejsce odizolowane.

Rozwiązania proekologiczne.

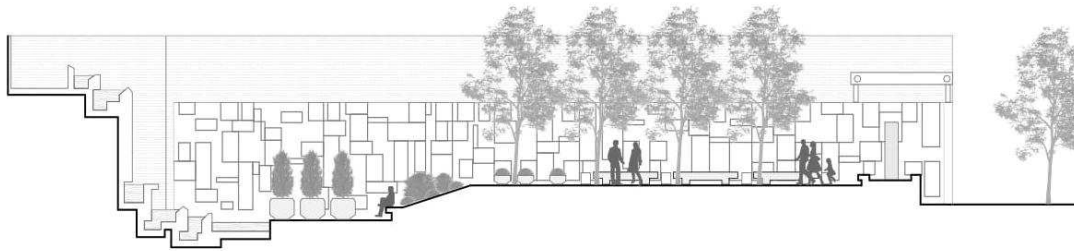
Greenacre Park jako mały skrawek zieleni tworzy oazę zieleni w centrum Manhattanu. Bogata roślinność na terenie parku wzbogaca strukturę miasta oraz poprawia miejski mikroklimat. Jego bujne nasadzenia w postaci bluszczu na ścianach, urn z sezonowymi kwiatami oraz dwunastoma drzewami, co sprzyja tworzeniu siedlisk ptaków i owadów, poprawie jakości powietrza oraz tworzy piękną scenę przyrody.

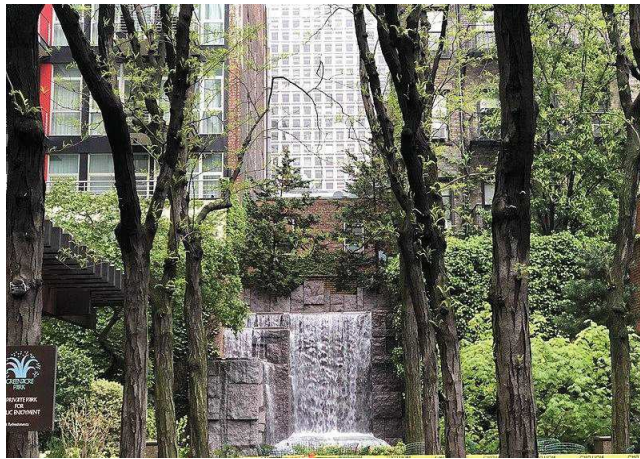
ryc.4.44. Schemat kompozycji Greenacre Park. Opracowanie: Paulina Zych

Park kieszonkowy w Gliwicach

Studium możliwości aranżacji na centrum edukacji odpowiedzialności społecznej, edukacji ekologicznej i kulturalnej

ryc.4.45. Przekrój kompozycji Greenacre Park. Opracowanie: Paulina Zych

ryc.4.46. Widok na wodospad⁶²

ryc.4.47. Najniższa część parku⁶³

ryc.4.48. Mgliste popołudnie w Greenacre Park. Fot.: Jim Henderson.⁶⁴

⁶² źródło: [https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Greenacre_Park_\(1\).jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Greenacre_Park_(1).jpg), licencja: CC BY-SA 3.0.

⁶³ źródło: https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Greenacre_Park#/media/File:Greenacre_Park.jpg, licencja: CC BY-SA 4.0

Park kieszonkowy w Gliwicach

Studium możliwości aranżacji na centrum edukacji odpowiedzialności społecznej, edukacji ekologicznej i kulturalnej

4.8. Floating Pocket Park, Londyn (Daria Bal)

lokalizacja: Londyn

projekt: Tony Woods z The Garden Club Park

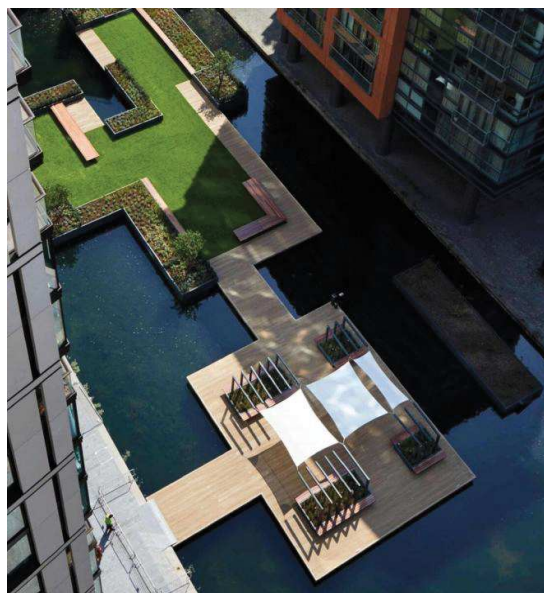
rok wykonania: 2017 r.

powierzchnia: 729m²

Floating Pocket Park, to pływający park znajdujący się w Paddingtons Basin na kanale Grand Union w Londynie. Projekt parku został zlecony przez European Land and Property Limited znanemu projektantowi ogrodów Tony'emu Woodsowi z The Garden Club Park. Obszar ten stanowi część zielonej infrastruktury „Greater London Authority”, będącej inicjatywą, mającą na celu poprawę oraz połączenie placów, ulic, parków oraz innego rodzaju przestrzeni nad kanałem oraz rzekami w całym Londynie.

Program funkcjonalny.

Projekt parku unoszącego się na wodzie, jest niecodzienną odpowiedzią na potrzebę urozmaicenia i wzbogacenia gęstej zabudowy miejskiej, o obszar pozwalający na relaks i odpoczynek wśród zieleni. Zaproponowane przez projektantów rozwiązanie, nie jest jednak kwestią przypadku. Park, jest odpowiedzią na potrzebę uzupełnienia Merchant Square, o element „niebieskiej” przestrzeni miejskiej, zapewniający nie tylko estetykę oraz wysoką jakość przestrzeni rekreacyjnej ale również korzyści środowiskowe, społeczne oraz ekonomiczne. Podstawowymi celami, jakie projektanci chcieli osiągnąć oraz wyrazić w swoim projekcie, było przede wszystkim stworzenie przestrzeni zachęcającej odwiedzających, mieszkańców, czy pracowników do interakcji z wodą, oferując nie tylko miejsce rekreacji i zabawy, ale także zaciszne obszary, gdzie użytkownik w spokoju może odpocząć wśród obsadzonych roślinnością donic. Jednym z głównych założeń projektu, był brak ingerencji w możliwość swobodnego poruszania się zwierząt, takich jak kaczki, czy łabędzie. Forma parku również miała być zaskakująca i fascynująca dla odbiorcy.

ryc.4.49. Widok z lotu ptaka na kładki tworzące park. Autor: Garden Club London⁶⁵

ryc.4.50. Widok na strefę wypoczynkową z pergolami. Autor: Sue Hillman⁶⁶

⁶⁴ źródło: [https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Greenacre_Park_\(1\).jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Greenacre_Park_(1).jpg); licencja: CC BY-SA 4.0.

⁶⁵ źródło: www.gardenclublondon.co.uk/case-study/merchant-square; licencja: za zgodą autora.

⁶⁶ źródło: www.instagram.com/p/BmLbFCIhw7z; licencja: za zgodą autora.

Park kieszonkowy w Gliwicach

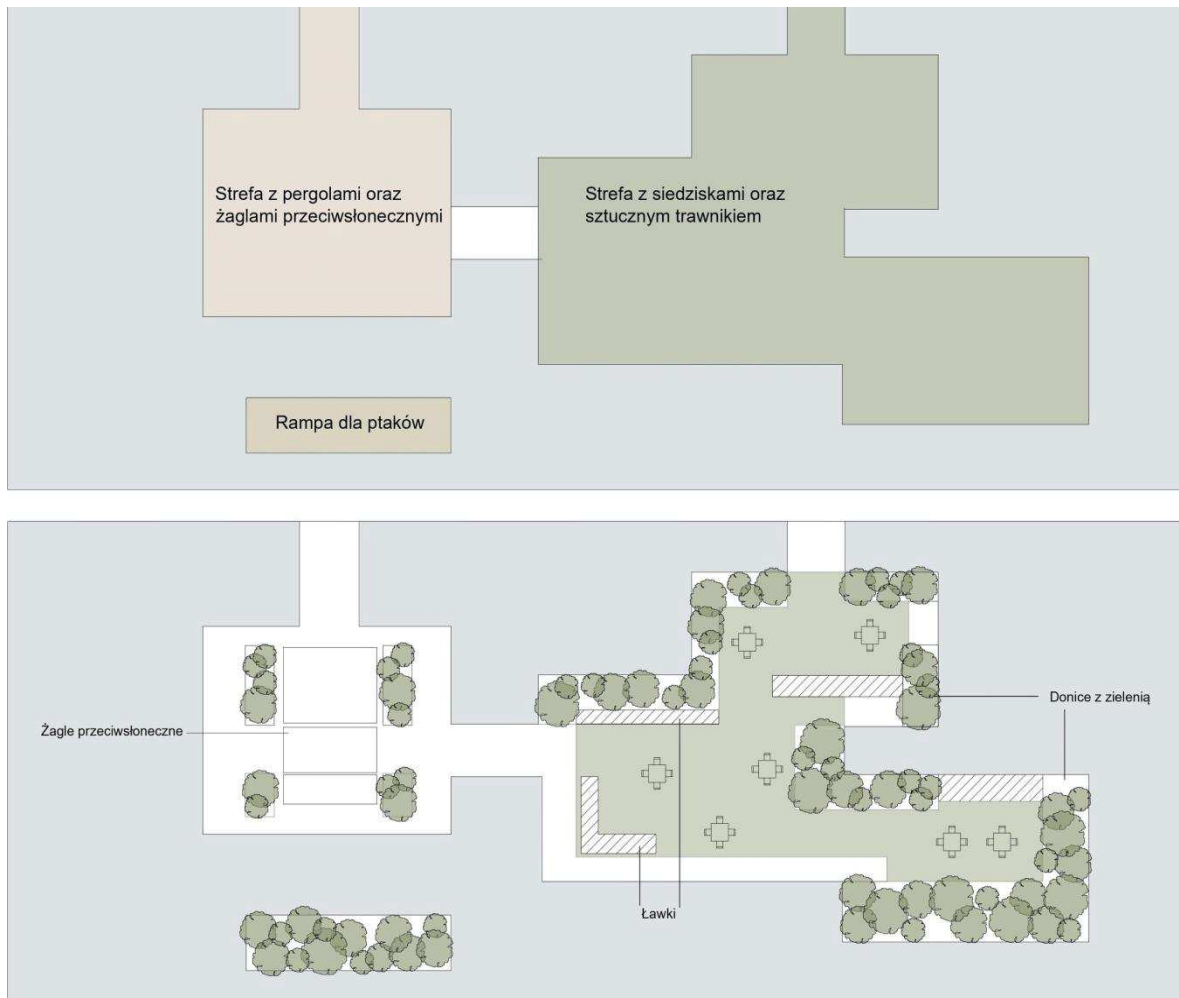
Studium możliwości aranżacji na centrum edukacji odpowiedzialności społecznej, edukacji ekologicznej i kulturalnej

Element unoszący się na wodzie, ma zaciekać przechodniów na tyle, żeby chcieli poświęcić swój wolny czas na odpoczynek, czy zabawę w tym właśnie miejscu. Dzięki wszechobecnym taśmom LED, obiekt wygląda atrakcyjnie nie tylko w dzień, ale również w nocy.

Układ kompozycyjny.

Kładka nie jest ogromnym elementem przykrywającym tafelę wody, ale została podzielona na mniejsze strefy, połączone ze sobą drewnianym łącznikiem. Dzięki temu konstrukcja zyskała lekkość wyrazu oraz nie przytłacza pięknego zbiornika, dla którego Floating Pocket Park, miał być jedynie elementem upiększającym i uatrakcyjniającym.

Przestrzeń została podzielona w sposób wyraźny i konsekwentny. Park dzieli się na dwie platformy. Pierwsza z nich to obszar pokryty sztucznym trawnikiem, z wieloma miejscami do odpoczynku, szeregiem wygodnych leżaków, czy ławek. Znaczna część przestrzeni, jest niezagospodarowana i nie posiada z góry narzuconej funkcji. Daje to użytkownikowi możliwość własnoręcznego, kreatywnego pomysłu na jej użytkowanie. Dzięki temu na terenie parku organizowane są pikniki rodzinne, czy zajęcia fitness organizowane przez lokalną społeczność. Przestrzeń drugiej z kładek, pokryta jest pergolami oraz żaglami przeciwsłonecznymi. Całość zapewnia miejsce na urządzenie różnego rodzaju imprez, a możliwość skorzystania z bezpłatnego Wi-Fi zachęca do pracy na świeżym powietrzu. Jest to niezwykle ważna funkcja, gdyż park znajduje się w okolicy licznych biurowców, zachęcając tym samym ich pracowników, do znacznie przyjemniejszej pracy poza ścianami biura.

4.51. Podział na strefy; schematyczny plan parku. Opr.: Daria Bal.

Park kieszonkowy w Gliwicach

Studium możliwości aranżacji na centrum edukacji odpowiedzialności społecznej, edukacji ekologicznej i kulturalnej

Rozwiązania proekologiczne.

Park wyposażony jest m.in. w rampę dla ptaków, która tworzy zieloną przestrzeń oraz bezpieczne, niedostępne dla ludzi schronienie dla okolicznych ptaków. Obszar ten można określić jako niewielką wyspę dzikich zwierząt, która jest gęsto porośnięta rodzimymi roślinami wodnymi, takimi jak: bielak, krwawnica pospolita, czy tęczęwka żółta. Są to rośliny ozdobne, zachęcające i przyciągające ptaki wodne do gniazdowania, czy żerowania w tym obszarze. Dzięki temu, w gęstej zabudowie miejskiej, istnieje możliwość obcowania z dziką naturą. Warto zaznaczyć, że rampa wyznacza także przestrzeń dokującą dla większych statków. Teren parku porastają odporne na wiatr trawy ozdobne oraz byliny i kwiaty miododajne, takie jak allium i szałwie, przyciągające wiele owadów.

Roślinność została zaplanowana i dobrana niezwykle starannie, gdyż celem jaki chciano osiągnąć, jest atrakcyjność parku o każdej porze roku. Właśnie dlatego możemy tam spotkać allium oraz kwitnącą roślinność wspaniale prezentującą się wiosną, szałwie i jarzianki nadające parku uroku latem, ukwiały i liriopie jesienią oraz ostrokrzewy, czy derenie zimą. Flora jaką można spotkać, przebywając w przestrzeni parku, to przede wszystkim roślinność umieszczona w donicach, które zostały wykonane na specjalne zamówienie. Elementem tworzącym efekt zielonej nawierzchni, jest wysokiej jakości sztuczna trawa. Głównym celem jej zastosowania, był fakt, iż jest materiałem o całoroczne utrzymującym się pięknym kolorze, oraz braku wrażliwości na ciągłe jej deptanie.

ryc.4.52. Roślinność porastająca park latem.
Autor: Garden London Club⁶⁷

ryc.4.53. Fragment strefy wypoczynkowej.
Autor: Garden London Club⁶⁸

Inne rozwiązania.

Realizacja ta jest nie tylko niezwykłym dziełem o walorach estetycznych, czy rekreacyjnych, ale także osiągnięciem w dziedzinie konstrukcji. To właśnie jego niecodzienna forma, przyciąga tak liczne grono mieszkańców oraz turystów. Całość utrzymuje się na powierzchni specjalnych pontonów. Dzięki zastosowaniu tego typu konstrukcji, możliwe było wykonanie specjalnego nawisu, umożliwiającego ukrycie modułów wypornościowych, aby stworzyć iluzję parku samoistnie unoszącego się na powierzchni zbiornika. Dodatkowym problemem i wyzwaniem w momencie budowy konstrukcji, był fakt, iż osiedle, na terenie którego powstawał park, jest niezwykle ruchliwe i zatłoczone. Wszystkie elementy konstrukcji, były przenoszone na miejsce budowy ręcznie, lub z wykorzystaniem wózka paletowego, a ze względu na natężenie ruchu materiały budowlane były transportowane jedynie w określonych godzinach.

⁶⁷ źródło: www.gardenclublondon.co.uk/case-study/merchant-square/; licencja: za zgodą autora.

⁶⁸ ibidem.

4.9. Wodny Plac Zabaw w Jaworznie (Klaudia Elsner)

lokalizacja: Jaworzno, Polska,

autorzy: RS+ Robert Skitek,

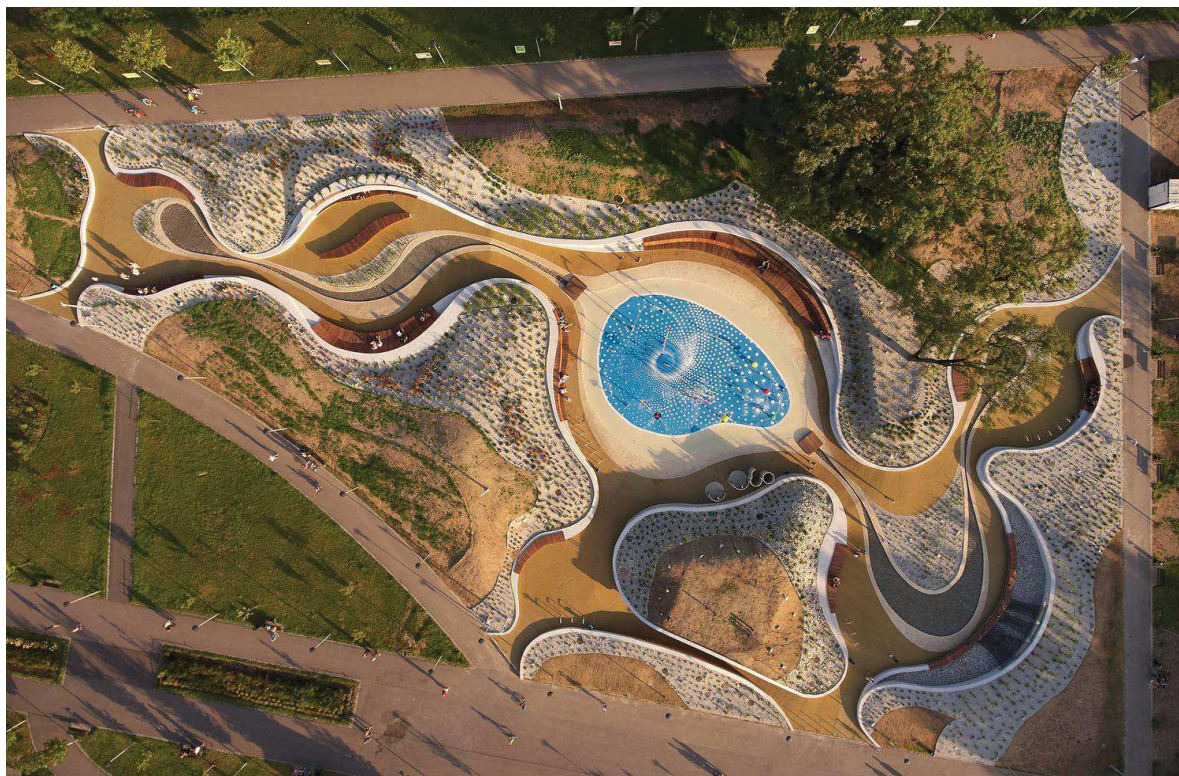
powierzchnia: 6900m²

rok powstania: 2018,

nagrody: nagroda internautów: „POLSKI KRAJOBRAZ 2018. Kategoria przestrzeń publiczna; 2019”; druga nagroda: „Najlepsza przestrzeń publiczna w Polsce”, organizowany przez Towarzystwo Urbanistów Polskich w kategorii „przestrzeń publiczna w zieleni” 2019; wyróżnienie: „Najlepsza przestrzeń publiczna Województwa Śląskiego” w kategorii - przestrzeń publiczna 2019.

Wychodząc naprzeciw potrzebom mieszkańców większych miast i aglomeracji oraz w związku ze zmianami klimatycznymi lokalne władze starają się zapewnić dostęp do przestrzeni, które staną się pewnego rodzaju oazą w upalne dni. Istnieje wiele rozwiązań tego problemu. Mogą to być m. in.: kurtyny wodne w miejscach publicznych, sztuczne zbiorniki wodne, czy też parki kieszonkowe.

Takim przykładem jest również wodny plac zabaw położony na terenach po dawnej kopalni węgla w Jaworznie – na tzw. Plantach. Wcześniej był to płaski i dość nieciekawy teren. Mieszkańcy ze względu na bezpieczeństwo i nieprzyjemne otoczenie unikali tego miejsca. Władze miasta postanowiły wyjść naprzeciw problemowi. Pomysły na zagospodarowanie były różne, jednak ostatecznie powstał projekt pracowni arch. Roberta Skitka RS+. W rezultacie mieszkańcy otrzymali idealne miejsce na letnie upały.⁶⁹

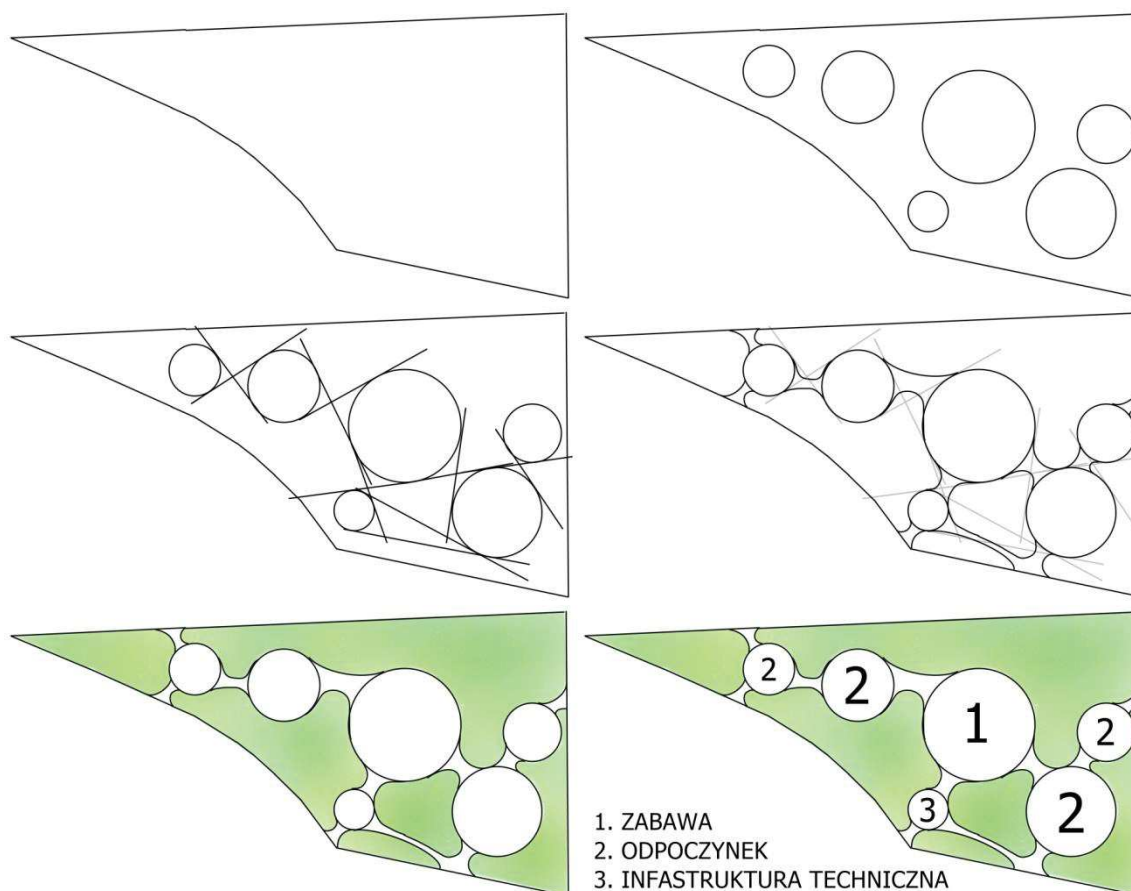
ryc.4.54. Widok z lotu ptaka. Fot.: Tomasz Zakrzewski⁷⁰

⁶⁹ źródło: Makowska Eliza, 2019, *Jaworznicka oaza*, Architektura & Biznes, n:10/2019, Kraków, s.68-81.

⁷⁰ źródło: <https://www.archdaily.com/908050/jaworznickie-planty-water-playground-rs-plus-robert-skitek>

Układ kompozycyjny

Układ powstał na podstawie wydzielenia sześciu placów połączonych stycznie. Następnie dodano obłóci w miejscach połączeń oraz dojścia do placów. Teren podzielono na obszary o różnej funkcji: zabawy, odpoczynku i infrastruktury technicznej.

ryc.4.55. Schemat pokazujący proces tworzenia koncepcji funkcjonalno-przestrzennej. Opr.: Klaudia Elsner

Program funkcjonalny

Wodny plac zabaw znajduje się w centralnym punkcie planu. Jego poziom zero został obniżony w stosunku do sąsiednich ulic i alejek, a wykopaną ziemię użyto do usypania pagórków zieleni. Pozwala to na wydzielenie komfortowej i niewidocznej z poziomu ulic przestrzeni do zabawy dla najmłodszych użytkowników. Zainstalowano na nim różne kolorowe urządzenia rozpylające wodę. Pagórki zabezpieczono murami oporowymi, na których umieszczono ławki, siatki do leżenia oraz linki z porastającym bluszczem. Posadzkę wykonano z mineralno-epoksydowej nawierzchni wodoprzepuszczalnej. Wybrano odcienie brązu oraz niebieski, który posiada wzór bryzgającej wody - nawiązując tym do charakteru miejsca staje się idealnym tłem dla kolorowych zabawek wodnych.

Wokół centralnego placu zlokalizowano mniejsze - stanowią one przestrzeń do odpoczynku oraz widokowo-odległościową barierę dla głównego placu. Forma ławek, strumienia i pagórków tworzą ciche miejsca - schowane od miejskiego zgiełku. Ławki wykonano z egzotycznego drewna bangkirai (*Shorea leavis*). Aby je zabezpieczyć przed warunkami atmosferycznymi deski zostały zaolejowane. Materiał ten jest niezwykle twardy - posiada pierwszą klasę twardości. Łączenia drewna zostały wykonane z elementów nierdzewnych. Odcienie drewna wraz z charakterystycznymi otworami, przypominającymi ślady korników, nadają mu wyrazistą, niepowtarzalną cechę.

Park kieszonkowy w Gliwicach

Studium możliwości aranżacji na centrum edukacji odpowiedzialności społecznej, edukacji ekologicznej i kulturalnej

Rozwiązania proekologiczne

Całość łączy strumyk wody o obiegu zamkniętym. Płynie on przez wszystkie place wypoczynkowe oraz pod placem zabaw. Jest płytki i bezpieczny dla dzieci. Kamienie w strumyku zostały zatopione w warstwie betonu. Dzięki temu nie przemieszczają się ani nie tworzą miejscowych zatorów.

Pod jednym z pagórków, od strony głównej alei mieści się budynek techniczny z toaletami. Został on wykonany w konstrukcji żelbetowej. Posiada dwie kondygnacje, a pomieszczenia techniczne znajdują się pod toaletami. Tego typu rozwiązanie pozwoliło dyskretnie ukryć niezbyt reprezentacyjny lecz konieczny obiekt.

Zieleń została starannie zaprojektowana. Zachowano istniejące, dorosłe drzewa w południowej części, które dają przyjemny cień w upalne dni. Niewielkie samosiejki zostały wycięte, a kilkuletnie drzewa zostały przesadzone w inne części miasta. Projektowana roślinność została dobrana z myślą, aby cieszyć użytkowników przez większość roku. Zasadzono ponad 4700 sztuk 25 gatunków roślin o zróżnicowanym okresie kwitnienia (od kwietnia do października). Są to różnej wielkości kwiaty, trawy ozdobne i byliny, tym samym oferują szeroką gamę barw o niemalże każdej porze roku. Posadzono między innymi:

- róże: pomarszczona 'Alba', 'Dart's Defender', 'Fairy';
- krzewy, takie jak: tawuła japońska, tawuła szara, tawulec pogięty;
- rośliny o fioletowych, lawendowych kwiatostanach: kocimiętka Fassena, perowskia 'Blue Spire';
- okazałe trawy ozdobne: miskant olbrzymi, turzycza palmowa, trzcinnik ostrokwiatowy, ostnica trzciniowata, rozplenica japońska;
- rośliny o różnorodnych kwiatostanach: przetacznik kłosowy 'Alba', rudbekia błyskotliwa 'Goldstrum', liliowiec cytrynowy, chaber górski, kosaciec syberyjski.

Pasowo-punktowy układ oświetlenia dodatkowo podkreśla organiczne kształty i tworzy niezwykłą iluminację. Dzięki temu park jest atrakcyjnym miejscem o każdej porze dnia i nocy.

ryc.4.56. Zbliżenie na strumyk. Fot.: Tomasz Zakrzewski⁷¹

ryc.4.57. Widok wieczorną porą. Fot.: Tomasz Zakrzewski⁷²

Jaworzniczkie planty są idealnym przykładem na to, jak architektura bezpośrednio odmienia i wpływa na poczucie komfortu i bezpieczeństwa użytkowników oraz zachęca do letniej zabawy i odpoczynku.

⁷¹ źródło: <https://www.archdaily.com/908050/jaworzniczkie-planty-water-playground-rs-plus-robert-skitek/5c1a5bba08a5e5c8b9000495-jaworzniczkie-planty-water-playground-rs-plus-robert-skitek-photo>.

⁷² idibem.

Park kieszonkowy w Gliwicach

Studium możliwości aranżacji na centrum edukacji odpowiedzialności społecznej, edukacji ekologicznej i kulturalnej

5. Podsumowanie studium przypadków

W podsumowaniu uwzględniono omówione wcześniej przypadki. Usystematyzowano je i sklasyfikowano pod względem: układów kompozycyjnych, funkcji dodatkowych i rozwiązań proekologicznych. Podsumowanie stanowi próbę uporządkowania wiedzy na temat zrealizowanych parków kieszonkowych.

Zestawienie występowania różnych elementów związanych z zagospodarowaniem terenu przedstawiono w tabeli 5.1 poniżej. Przyjęto oceny + (występuje w sposób wyróżniający się; w dużej ilości), +/- (występuje w sposób neutralny, niewyróżniający się), - (nie występuje, nie wykorzystano takiego waloru lub elementu w stopniu wystarczającym).

Tab. 5.1 Występowanie różnych elementów związanych z zagospodarowaniem terenu w analizowanych realizacjach parków kieszonkowych.

rodzaj elementu	badany przypadek								
	<i>Jardin Public Edouard Glissant</i>	<i>Meifeng Community Park</i>	<i>Balfour Street Park</i>	<i>Waterfall Garden Park</i>	<i>Ogród Krakowian - Ogród Kwietny</i>	<i>Paley Park</i>	<i>Greenacre Pocket Park</i>	<i>Floating Pocket Park</i>	<i>Wodny Plac Zabaw w Jaworznie</i>
powierzchnia parku [m ²]	3700	4974	640	432	1708	390	557	729	6900
kompozycja ze wskazaniem różnych funkcji, różnych grup użytkowników	+	+	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+
wykorzystanie zróżnicowania ukształtowania terenu	+/-	+	+/-	+	+/-	+	+	+	+
elementy małej architektury na potrzeby edukacji	+	+/-	-	-	+	-	-	-	+/-
elementy małej architektury - zadaszania	-	+	-	+	-	-	+	+/-	-
mobilne elementy małej architektury	-	-	-	+	-	+	+	+/-	-
funkcje dodatkowe - gastronomia	-	-	-	-	-	+/-	+	-	-
zbiornik wodny	+	-	-	+	-	+	+	+	-
retencja wody	+	+	+	+	+	-	+	-	+
ciek wodny/ wodospad/ rozwiązanie wody 'płynącej'	-	-	+	+	-	+	+	+	+
zachowanie istniejącej roślinności	+	+/-	-	+/-	+	-	+/-	-	+
zielen wertykalna	-	-	-	+	-	+	+	-	+

5.1. Funkcje dodatkowe w parkach kieszonkowych (*Daria Bal, Marta Sanigórska*)

Przedstawione parki kieszonkowe ukazują projektowanie terenów zieleni w gęstej tkance miasta. Głównym założeniem tego typu przestrzeni jest połączenie funkcji wypoczynku i rekreacji. Projektując niewielkie obszary zieleni miejskiej wiele przykładów uwzględniało nasadzenia nie tylko poziome, ale także pionowe - w formie zielonych ścian. Takie rozwiązania pozwalają na oczyszczanie powietrza, obniżenie temperatury otoczenia, stworzenie bariery akustycznej oraz wzrost powierzchni biologicznie czynnej. Jak ukazują wyżej opracowane projekty parków kieszonkowych, tendencja do umieszczania elementów wodnej infrastruktury pojawiła się już w latach 60 i jest kontynuowana do dziś. W przypadku Floating Pocket Park czy Wodnego Placu Zabaw w Jaworznie woda jest elementem rekreacyjnym. Jednak najczęstszą formą w omawianych przykładach są wodospady, które mają spełniać funkcję bariery akustycznej odgradzającej teren parku od zgiełku ulicznego oraz są naturalnym klimatyzatorem w upalne dni. Innym wyrazem są zbiorniki retencyjno-infiltracyjne, mające za zadanie odprowadzanie wód opadowych. Jest to dowód na przystosowywanie się miast do zmieniających się warunków klimatycznych. Kolejną funkcją jest aspekt edukacyjny. W Ogrodzie Kwietnym w Krakowie osiągnięto to za pomocą tablic edukacyjnych o tematyce florystycznej. Warto zwrócić uwagę na fakt, że parki tworzone są z myślą o poszanowaniu istniejącego otoczenia i wpisaniu się w urbanistykę miejską. Są integralną częścią przestrzeni, w której się znajdują i często przez ich dobre wpasowanie zacierają się granice pomiędzy strefą samego parku i miasta. Często na ich terenach, oprócz funkcji rekreacji, zabawy, czy wypoczynku, możemy znaleźć także inne funkcje towarzyszące. Spośród opisanych wyżej przykładów, można wyróżnić stałe usługi gastronomiczne: kawiarnię w Greenacre Park oraz niewielkie stoisko oferujące jedzenie i napoje w Paley Park. W przypadku Floating Pocket Park gastronomia jest mobilna, a jej dostępność zależy od kalendarza imprez. Pozostałe przypadki nie oferują tego typu usług w swoim programie funkcjonalnym.

5.2. Układy kompozycyjne (*Klaudia Elsner, Wiktoria Grzechnik*)

Powyższe parki kieszonkowe posiadają różnorodne układy kompozycyjne co sprawia, że każdy z nich staje się na swój sposób wyjątkowy. Kompozycja oddaje charakter danej lokalizacji. Często na jej formę też wpływa kontekst otoczenia oraz historia danego miejsca. Układ kompozycyjny jest również zależny od ukształtowania terenu.

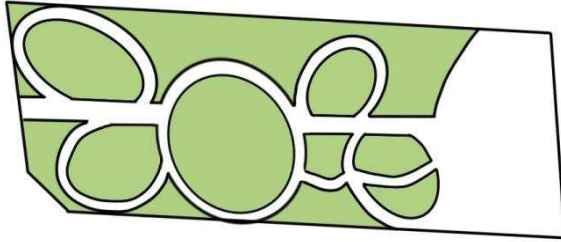
Spośród przykładów parków kieszonkowych zamieszczonych w dokumencie możemy wyróżnić sześć grup ze względu na ukształtowanie głównych stref i ciągów komunikacyjnych:

- układ kołowy - oparty jak nazwa wskazuje na figurze koła,
- symetryczny - posiadający oś dzielącą strefę na dwie identyczne części,
- geometryczny uporządkowany - podziały jako prostopadłe i równoległe linie,
- geometryczny swobodny - przeciwny w stosunku do poprzedniego,
- swobodny - cechuje do przypadkowość rozmieszczenia funkcji,
- organiczny - zawierający kształty nawiązujące do elementów natury.

W analizowanych przypadkach wystąpiły ciekawe zależności, które związane są z kształtem działki. Im jej kształt był bardziej nieregularny - tym bardziej nieregularny był układ kompozycyjny. W Paley Park, Paddington's Floating Pocket Park, Waterfall Garden Park oraz Greenacre Park, czyli parkach o wydłużonym, prostokątnym obrysie układy kompozycyjne są bardziej uporządkowane. Natomiast Kwietny Ogród Krakowian, Wodny Plac Zabaw i Meifeng Community Park zlokalizowane są na działkach o nieregularnych kształtach, stąd posiadają nieregularny układ kompozycyjny.

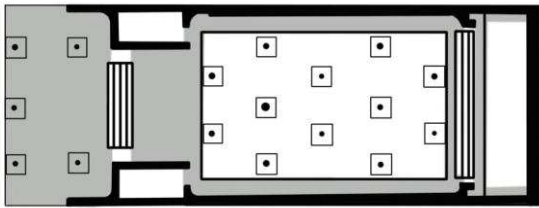
Tab. 5.2. Typologia układów kompozycyjnych. Opr.: Klaudia Elsner, Wiktoria Grzechnik.

KOŁOWY

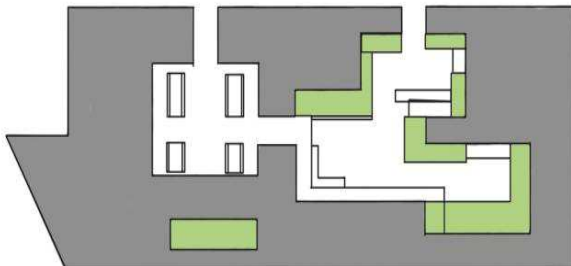
Układ kompozycyjny kołowy został zastosowany w Miejskim Ogrodzie Pedagogicznym Edouarda Glissanta w Villeurbanne we Francji. Podążając za ścieżką za każdym zakrętem ukazują się nam różne strefy parku. Strefa relaksu, zabawy, spaceru oraz obserwacji przyrody, które są rozgraniczone różnorodną roślinnością.

SYMETRYCZNY

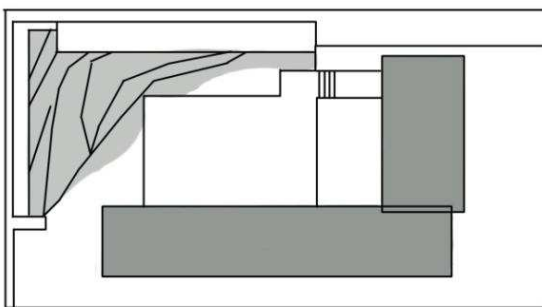

Kieszonkowy Paley Park w Nowym Jorku wykorzystuje układ kompozycji symetrycznej. Główna oś, biegnąca wzdłuż dłuższej krawędzi skweru dzieli go na dwie identyczne części. Do parku prowadzą schody, przy których po obu stronach znajdują się rampy dla osób z niepełnosprawnością.

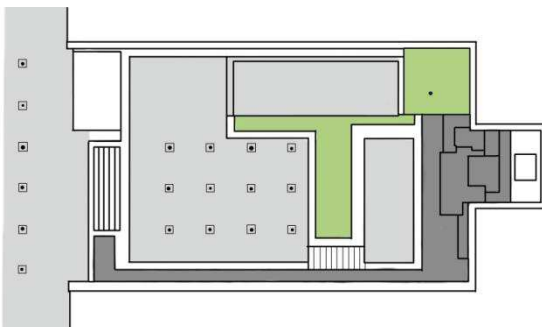
GEOMETRYCZNY-UPORZĄDKOWANY

Kolejne parki charakteryzują geometryczne, prostokątne kształty, wpisując się tym samym w zwartą zabudowę miejską. Mimo tego że układy kompozycyjne są uporządkowane, nie zawierają one osi symetrii, która głównie kojarzy nam się z porządkiem. W londyńskim Paddington's Floating Pocket Park są to wyodrębnione strefy relaksu, aktywności i roślinności na tle zbiornika wodnego.

W Waterfall Garden Park im bliżej wodospadu, tym prostokątne place obniżają się w stosunku do poziomu ulicy. Daje to poczucie bliskości z naturą, jakim jest wodospad, który pozwala na odpoczynek od miejskiego zgiełku.

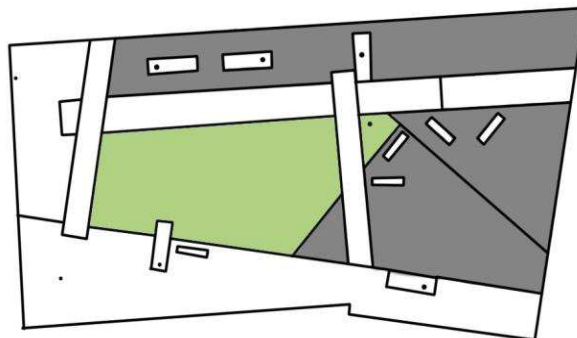
W Greenacre park poszczególne miejsca wyraźnie się ze sobą przeplatają. Tego typu zabieg sprawia, że przestrzeń wydaje się bardziej zróżnicowana, jednak w dalszym ciągu jest uporządkowana.

Park kieszonkowy w Gliwicach

Studium możliwości aranżacji na centrum edukacji odpowiedzialności społecznej, edukacji ekologicznej i kulturalnej

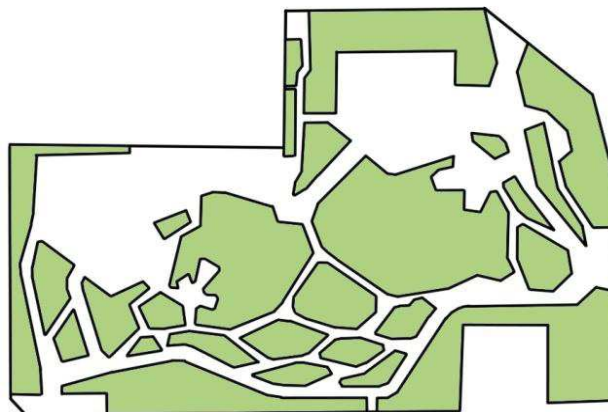
GEOMETRYCZNY- SWOBODNY

W Balfour Street Park autorzy wzięli pod uwagę statystyczny ruch komunikacji pieszej i na bazie tych danych utworzyli ścieżki, które komponują park i dzielą przestrzeń na poszczególne strefy. Kolorem szarym została oznaczona strefa wypoczynku, jak widać na schemacie obejmuje ona większość terenu skweru.

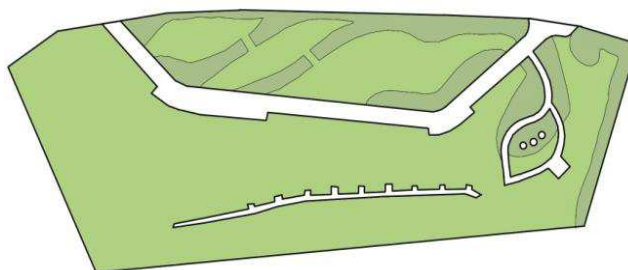
SWOBODNY

Kolejnym układem kompozycyjnym zastosowanym w parkach kieszonkowych jest układ swobodny. Definiuje go arytmiczny kształt oraz przypadkowość. Meifeng Community Park jest doskonałym tego przykładem. Pomysł na układ parku wziął się z popękanych betonowych płyt do których projektanci wkomponowali zielen i uzupełnili o meble miejskie.

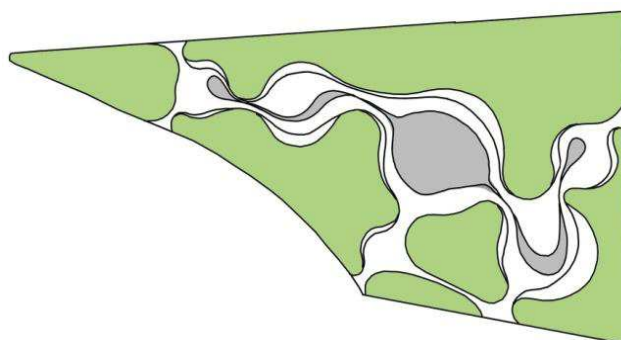

ORGANICZNY

W Kwietnym Ogrodzie Krakowian zastosowano nieregularne, organiczne kształty nawiązujące do natury. Dodaje to odrobinę miękkości do "pudełkowej" przestrzeni miejskiej.

W układzie Wodnego Placu Zabaw w Jaworznie zastosowane kształty wyodrębniają poszczególne strefy oraz pobudzają wyobraźnię najmłodszych użytkowników, zachęcając do zabawy.

5.3. Rozwiązania prośrodowiskowe (Karolina Brzozowska)

Parki kieszonkowe są ciekawym sposobem na wykorzystanie i urozmaicenie zaniedbanych obszarów miejskich. Podczas projektowania takiej przestrzeni ważnym aspektem jest zastosowanie elementów prośrodowiskowych niosących korzyści dla użytkowników jak i mikroklimatu.

Jednym z najczęściej występujących rozwiązań jest wprowadzenie różnorodnych elementów wodnych. Zbiorniki wodne są przykładem korzystnym zarówno pod względem ekologicznym jak i ekonomicznym. Wpływają korzystnie na mikroklimat miejsca, akumulują nadmiar wody deszczowej, która może być wykorzystana do podlewania parku oraz sprzyjają tworzeniu się siedlisk zwierząt. Przykładem jest staw hydrofitowy zastosowany w Miejskim Ogrodzie Pedagogicznym Eduarda Glissanta projektu Exit Paysagistes Associés, który tworzy siedlisko dla płazów i innych zwierząt wodnych oraz dzięki któremu woda spływająca z sąsiedniego budynku trafia do gleby. W projektach Waterfall Garden park, autorstwa Masao Kinoshita i Sasaki Associates oraz Paley Park autorstwa Zion Breen Richardson Associates zostały zastosowane wysokie ściany wody i wodospady. Spadająca woda tworzy barierę akustyczną oraz schładza teren parku eliminując nadmierne nagrzewanie się przestrzeni oraz podnosi poziom wilgoci.

Kolejnym rozwiązaniem prośrodowiskowym jest wprowadzenie dużej ilości zieleni, która neutralizuje zanieczyszczenia występujące w miastach, zmniejsza występowanie miejskich wysp ciepła oraz tworzy siedliska dla ptaków i owadów. Ogród Kwietny jak sama nazwa wskazuje jest bogaty w różne gatunki kwiatów, które poza walorami estetycznymi skupiają siedliska owadów. Inny przykład zastosowania bujnej roślinności można znaleźć w projekcie Wodnego Placu Zabaw w Jaworznie, autorstwa Roberta Skitka RS+, gdzie zasadzono 4700 sztuk roślin w 25 gatunkach, które zostały dobrane według okresu kwitnienia, dzięki czemu park cieszy się bujną roślinnością w niemalże każdej porze roku. Greenacre Park autorstwa Hideo Sasaki i Harmon Goldstone i Paley Park autorstwa Zion Breen Richardson Associates mimo niewielkiej powierzchni obfitują w różne gatunki roślin. Występują tu zielone ścian porośnięte gęstymi pnączami, które tworzą zielone wnętrza. Dodatkowo parki są wyposażone w drzewa, których korony tworzą zacienienie i zapobiegają nadmiernemu nagrzewaniu się przestrzeni, dając potrzebne schronienie ptakom.

Korzystnym rozwiązaniem jest zaplanowanie na etapie projektowym miejsc wyznaczonych na siedliska zwierząt, które potrzebują pomocy by zasiedlić problematyczne obszary miejskie. Tradycyjne siedlisko dla ptaków powstało w Balfour Street Pocket Park. Autorka Jane Irwin z pełną skrupulatnością dobrała rodzime gatunki zieleni w parku, aby utworzyły one skupisko, sprzyjające warunkom w jakich żyją endemiczne gatunki ptactwa w Australii, dzięki temu użytkownicy mogą w pełni cieszyć się z powrotu zwierząt do miasta. Autorzy Floating Pocket Park, chcąc wykorzystać element niebieskiej infrastruktury - zbiornik wodny jako miejsce do zasiedlenia przez okoliczne ptactwo zaprojektowali specjalną rampę niedostępną dla użytkowników. Rampa przypomina niewielkich rozmiarów wyspę, która jest porośnięta licznymi roślinami wodnymi, które mają na celu przyciągnąć zwierzęta i zachęcić je do zasiedlenia obszaru. Innym przykładem tworzenia siedlisk dla zwierząt są "żywe ściany" zaprojektowane przez Exit Paysagistes Associés w Miejskim Ogrodzie Pedagogicznym Edouarda Glissanta. Dawny mur, będący niegdyś ogrodzeniem terenu opracowania został zaadaptowany na siedziby dla ptaków i owadów, poprzez wywiercenie w nim dziur, w których mogą się schronić i osiedlić zwierzęta.

Rozwiązaniem proekologicznym może być również zastosowanie odpowiednich materiałów i nawierzchni. Na terenie Balfour Street Pocket Park została zastosowana nawierzchnia pochodząca w dużej mierze z recyklingu. Zastosowano kawałki starych krawężników, połączonych z cegłą pochodzącą z dawnych zabudowań dzielnicy oraz kostki wzbogacone o kawałki szkła pochodzące z butelek okolicznego browaru. Cegła została również zastosowana jako element oddzielający zanieczyszczenia od spływającej wody deszczowej w kanałach drenażowych występujących w parku. Akumulują one nadmiar wody opadowej i umożliwiają jej późniejsze użycie między innymi do nawadniania roślin. W Meifeng Community Park członkowie ZIZU Studio postawili na wykorzystanie istniejących elementów. Betonowa nawierzchnia, która niegdyś pokrywała park została rozbita, a jej kawałki postanowiono użyć w projekcie jako elementy kompozycji przenikające się z wprowadzoną zielenią. Usunięcie warstwy betonu dało początek nowemu ekosystemowi, którego gleba została wzbogacona o mniejsze fragmenty betonu, które służą filtrowaniu wody deszczowej według idei *sponge city*. W Ogrodzie Kwietnym oraz Wodnym Placu Zabaw zastosowano różne typy nawierzchni przepuszczalnych takich jak nawierzchnia mineralno-epoksydowa, ażurowe betonowe bloczki, czy drewniane pieńki. Wymienione posadzki umożliwiają naturalną retencję wód i zwiększają powierzchnię biologicznie czynną. Dodatkowo w obu przykładach zastosowano elementy małej architektury wykonane z naturalnych materiałów takich jak olejowane drewno o wysokiej trwałości.

Parki kieszonkowe pomimo swych niewielkich rozmiarów dają różnorodne możliwości do zastosowania szeregu rozwiązań prośrodowiskowych, które są w stanie w znaczny sposób poprawić mikroklimat miejsca jak i dać szansę na rozwinięcie się nowego życia roślin i zwierząt.

6. Założenia konkursu (Dominik Kowalski, Szymon Opania)

Założenia przedmiotowego konkursu wiązały się przede wszystkim z nadaniem nowej funkcji, jaką mógłby pełnić park kieszonkowy. Funkcji zgodnej z profilem działalności PWIK s.a. Stąd **edukacja ekologiczna** lub edukacja przyrodnicza rozumiana jako koncepcja kształcenia i wychowywania społeczeństwa w duchu poszanowania środowiska przyrodniczego zgodnie z hasłem *myśleć globalnie - działać lokalnie*, była mottem konkursu. Edukacja ekologiczna definiowana jest także jako psychologiczno-pedagogiczny proces oddziaływania na człowieka

w celu kształtowania jego świadomości ekologicznej.⁷³

Wiąże się z tym również pojęcie **świadomości ekologicznej**, która jest przede wszystkim „wiedzą człowieka na temat funkcjonowania przyrody i skutków, jakie wywołuje działalność człowieka”.⁷⁴ Przejawia się szacunkiem człowieka dla przyrody, aktywnym zaangażowaniem w jej ochronę, racjonalnym jej gospodarowaniem i powstrzymaniem się od działań mogących negatywnie na nią oddziaływać i zakłócić jej funkcjonowanie.⁷⁵

Edukacja w tych kierunkach, jest jedną z podstaw realizacji założeń zrównoważonego rozwoju,

tj. koncepcji będącej odpowiedzią na globalny kryzys związany z nadmierną eksploatacją zasobów, zanieczyszczeniem środowiska, nieodwracalną dewastacją biosfery, masową ekstynkcją gatunków mające miejsce w XX wieku.

⁷³ Dobrzańska B., Dobrzański G., Kiełczewski D., 2008, *Ochrona środowiska przyrodniczego*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.

⁷⁴ Łabno G., 2007, *Ekologia*. Słownik Encyklopedyczny, wyd.2, Ibis, Wrocław, s. 77.

⁷⁵ Symonides E., 2008, *Ochrona przyrody*, Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa, s.373.

Kryteriami oceny działań w ramach zrównoważonego rozwoju są, wg WWF (*World Wide Fund for Nature*) i BioRegional:⁷⁶

1. zdrowie i szczęście mieszkańców. Wspomaganie i zachęta do aktywnego, prospołecznego, świadomego stylu życia w celu promocji dobrego zdrowia i samozadowolenia mieszkańców (well-being).
2. sprawiedliwa i lokalna gospodarka. Rozwijanie gospodarki bioregionu wspierającej etyczne formy zatrudnienia, tworzenie społeczności inkluzywnych i międzynarodowy sprawiedliwy handel.
3. kultura i społeczność. Odzyskiwanie lokalnej tożsamości i ochrona dziedzictwa, wsparcie i partycypacja w działalności artystycznej.
4. użytkowanie terenu i przyroda. Ochrona i odtworzenie istniejącej różnorodności biologicznej i siedlisk naturalnych poprzez odpowiednie sposoby użytkowania terenu oraz ich integracja w środowisku zabudowanym.
5. zrównoważona gospodarka wodna. Oszczędne zużycie wody w budynkach i w kupowanych produktach, rozwiązanie problemu lokalnych powodzi i zanieczyszczenia cieków.
6. lokalna i zrównoważona żywność. Promocja zrównoważonej diety w oparciu o lokalne, sezonowe produkty, ograniczenie marnowania żywności.
7. zrównoważone materiały. Wykorzystywanie trwałych i nieszkodliwych dla zdrowia produktów, wyprodukowanych lokalnie, w sposób energooszczędny, przy użyciu surowców odnawialnych lub z odzysku.
8. zrównoważony transport. Wspomaganie niskoemisyjnych środków transportu, ograniczanie emisji CO², ograniczanie konieczności przemieszczania się.
9. zero odpadów. Ograniczenie odpadów, ponowne wykorzystywanie wody - tam, gdzie tylko to możliwe, optymalnie: bez odpadów odprowadzanych na wysypiska.
10. zero emisji. Kształtowanie oszczędnych energetycznie budynków, cała energia z odnawialnych źródeł energii (OZE).⁷⁷

Obecnie teren spełniał walory krajobrazowe, natomiast nie był powszechnie wykorzystywany. Powód posiadania zielonego założenia, w którym drzemie duży potencjał, skłonił stronę do przeprowadzenia konkursu. Poza nadaniem nowej struktury funkcjonalnej nowemu parkowi kieszonkowemu, należało zastanowić się nad wprowadzeniem nowej i urządzonej zieleni. Roślinność jest najważniejszą cechą skwerów, to dzięki niej tereny powszechnie uznawane są za obszary o charakterze rekreacyjnym. Ważną kwestią, którą przewidywał regulamin konkursu, było powiązanie projektu koncepcyjnego z otoczeniem. Najistotniejszym działaniem w tej kwestii była wręcz konieczność „otwarcia” się na zewnątrz, by ludzie mieli możliwość korzystania z przestrzeni. Całe nowo - projektowane założenie miało wywołać chęć stałego korzystania z parku przez społeczność. Elementy małej architektury i inne rozwiązania mające na celu sprecyzowanie rozmieszczenia poszczególnych funkcji, pokazały jak istotne w projektowaniu pozostaje tworzenie miejsc o konkretnym przeznaczeniu. Bez tego założenia przestrzeń po czasie stałaby się mniej atrakcyjna - użytkownikom trudno byłoby podejmować decyzje. W tym miejscu należy wspomnieć o stworzeniu przestrzeni, która byłaby możliwa do przekształceń - z czasem lub w różnych okolicznościach, ludzie potrzebują korzystać z przestrzeni we własnym stylu. Pozostawienie istniejącej zieleni to kluczowa kwestia konkursowa. Najczęściej to ona „ustawia” projektantowi przestrzeń.

⁷⁶ zob.: www.bioregional.com/category/publikations.

⁷⁷ Jakubowski, K., 2020. *Czwarta przyroda. Sukcesja przyrody i funkcji nieużytków miejskich*. Kraków: Fundacja Dzieci w Naturę, s.46.

Park kieszonkowy w Gliwicach

Studium możliwości aranżacji na centrum edukacji odpowiedzialności społecznej, edukacji ekologicznej i kulturalnej

Obecnie na całym świecie obserwuje się silny przyrost nowo - projektowanych, publicznie dostępnych przestrzeni. Moda na tworzenie nowych, dobrze zaprojektowanych, niewielkich zielonych skwerów jest widoczna w wielu krajach. Liczne oraz coraz częstsze realizacje publikowane na portalach internetowych oraz w tematycznych czasopismach związanych z architekturą, projektowaniem, pokazują jak bardzo społeczności różnych miast starają się o nowe miejsca, które pozwolą na spędzanie wolnego czasu wśród urządzonej zieleni, często w centrach miast. Tendencje najnowszych projektów pokazują, że najczęstszym zabiegiem do jakiego posuwają się projektanci jest przekształcanie istniejących skwerów w przestrzenie bardziej otwarte na otoczenie i kontekst. Urbanistyczne naprowadzenia na niewielkie parki wydają się popularne, choć istnieją takie, które z założenia mają pełnić rolę miejsca samotni. Współczesne trendy w projektowaniu determinują przede wszystkim parki o charakterze szeroko dostępnym. Organizowanie na terenach parków niewielkich wydarzeń przyciąga wielu nowych użytkowników. Ważnym aspektem jest tutaj funkcja - starsze założenia parków kieszonkowych miały pełnić rolę przestrzeni typowo zielonej. Nowe, powstające parki kieszonkowe stają się nieco większe pod względem powierzchni - wynika to z faktu tworzenia miejsc o różnorodnym charakterze wykorzystania. Dobrym przykładem może być tutaj sezonowa zmienność funkcjonalna danego obszaru. Wiosną i jesienią oprócz standardowego przeznaczenia jakim jest funkcja rekreacyjna, z terenu mogą korzystać osoby uczestniczące w różnego rodzaju warsztatach. Liczne parki kieszonkowe w swoim sąsiedztwie posiadają budynki, w których mieszczą się siedziby firm trudniących się różną działalnością. Tutaj nasuwa się pytanie: dlaczego nie wykorzystać tematyki, którą oferuje otoczenie do jej „kontynuacji” w otoczeniu? Zima to okres, w którym niskie temperatury idealnie sprzyjają stworzeniu tymczasowych miejsc np. do jazdy na łyżwach. Latem najwięcej ludzi poszukuje cienia. Jest to widoczne przede wszystkim w miastach, gdzie każde drzewo to cenny element. Zapewniają one nie tylko bezpośrednią ochronę przed promieniami słonecznymi, ale chronią przed szybkim wzrostem temperatury otoczenia. Wiele z dzisiaj powstających parków kieszonkowych posiada elementy małej architektury: najczęściej ławki, altany, miejsca do postojów rowerów, mobilne usługi, itp. Wszystkie te rzeczy kształtują obraz miejsca - gdzie najwygodniej usiąść, gdzie pobawić się z dziećmi, zwierzęciem, gdzie porozmawiać z innymi użytkownikami przestrzeni.

Znając zalety i znaczenie parków kieszonkowych, PWiK sp. z o.o., przed określeniem założeń programowych konkursu zlecił wykonanie szczegółowej inwentaryzacji zieleni.

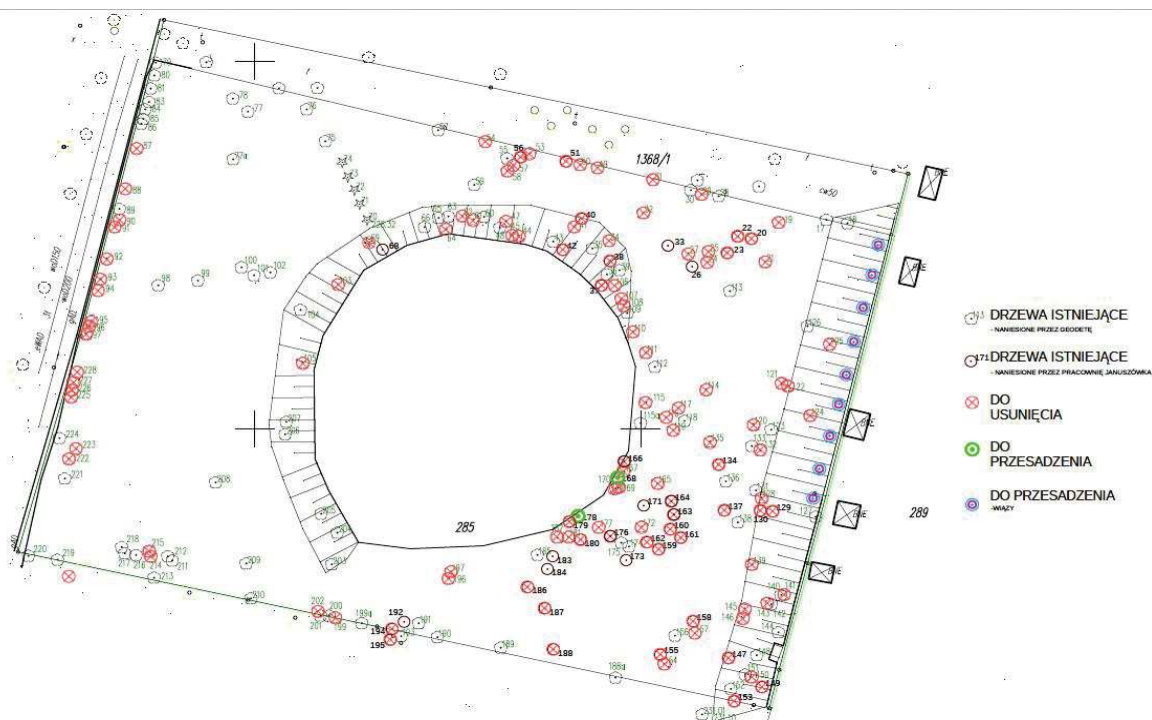
Istotnym elementem było również założenie w części centralnej, po usunięciu starej płyty betonowej, trawnika z systemem nawadniania.

Uwzględniając te działania, wraz z pracownikami Katedry Urbanistyki i Planowania Przestrzennego, opracowane zostały założenia konkursu. Zakładały one:

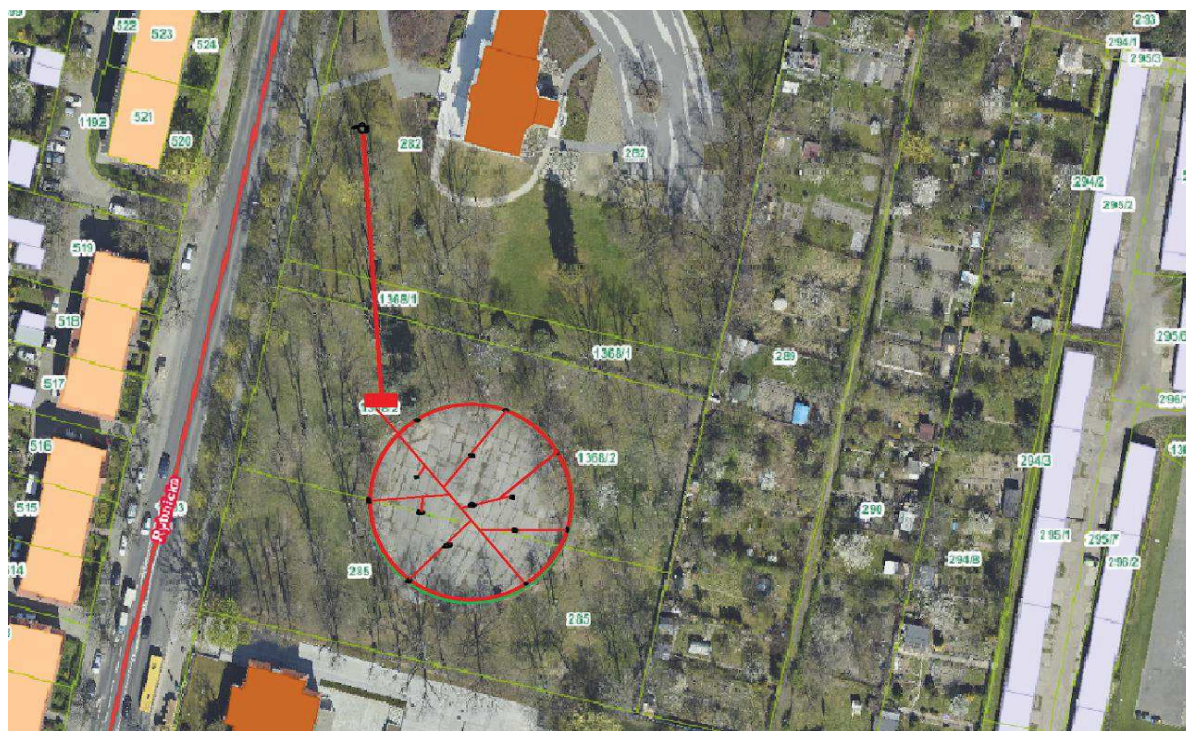
- pozostawienie istniejącego drzewostanu;
- możliwość realizacji wielu scenariuszy imprez: warsztatów dla dzieci, warsztatów dla mieszkańców, mini-koncertów, pikników, pokazów demonstrujących postawę proekologiczną w tym troska o wodę pitną, deszczową występującą w naturze, pokazy demonstrujące racjonalne gospodarowanie wodą i odpadami;
- możliwość realizacji innych imprez lub pokazów zaproponowanych przez autorów;
- pozostawienie możliwości dojazdu samochodów dostawczych i osobowych (np. na montaż mini sceny, lokalizację foodtrucków, itp.);
- propozycje nasadzeń i rozwiązań aranżacji zieleni w tym utrzymania i pielęgnacji.

Park kieszonkowy w Gliwicach

Studium możliwości aranżacji na centrum edukacji odpowiedzialności społecznej, edukacji ekologicznej i kulturalnej

ryc.6.1. Gospodarka drzewostanem [w:] Aktualizacja inwentaryzacji drzewostanu znajdującego się na działkach nr 1368/2 oraz 285 przy ul. Rybnickiej 27 w Gliwicach.⁷⁸

ryc.6.2. Schemat systemu nawadniania trawnika w centralnej części granicy opracowania.⁷⁹

⁷⁸ źródło: Pracownia Projektowa Architektury Krajobrazu, JANUSZÓWKA, 2012, *Aktualizacja inwentaryzacji drzewostanu znajdującego się na działkach nr 1368/2 oraz 285 obręb Trynek, przy ul. Rybnickiej 27 w Gliwicach*, Bielsko-Biała, s.36.

⁷⁹ źródło: archiwum PWiK Gliwice.

7. Charakterystyka rozwiązań konkursowych

Zgodnie z założeniami i regulaminem konkursu pracę konkursową należało wykonać w formie graficznej wraz z częścią opisową. Część graficzną stanowiła plansza o wymiarach 100x70 cm w układzie pionowym. Powinna ona zawierać:

Część analityczną, w tym:

- schematy wyjaśniające istotne elementy i czynniki, wynikające z lokalizacji terenu opracowania, mające wpływ na charakter parku i rozwiązania projektowe;
- możliwości połączenia z zagospodarowanymi działkami siedziby PWiK sp. z o.o. nr: 282, 279, 281, 278.

Część programowo-organizacyjną wraz z:

- schematami lub rysunkami wyjaśniającymi możliwości aranżacji parku na różne imprezy, lub na potrzeby codzienne mieszkańców;
- charakterystyką imprez oraz proponowanym kalendarium imprez;

Część projektową składającą się z:

- rysunków wyjaśniających koncepcję;
- projektu zagospodarowania terenu w skali 1:500;
- projektu zagospodarowania istotnego fragmentu terenu w skali 1:200 z zestawieniem zieleni projektowanej oraz zestawieniem nawierzchni;
- rysunków indywidualnie projektowanych elementów małej architektury lub innych przewidzianych w koncepcji w skali adekwatnej do projektowanego rozwiązania;
- propozycji doboru albo rozwiązań elementów małej architektury;
- wizualizacji, w tym co najmniej jednej z perspektywy użytkownika.

Zawartość części opisowej:

- strona tytułowa zawierająca propozycję nazwy parku oraz zespół autorski;
- opis elementów wynikających z lokalizacji terenu opracowania, mające wpływ na charakter parku i rozwiązania projektowe;
- proponowany program funkcjonalno-przestrzenny;
- opis zgodności proponowanych rozwiązań organizacyjnych z profilem działalności społecznej PWiK;
- opis przyjętych rozwiązań projektowych;
- bilans terenu.

Na konkurs wpłynęły 32 prace.

Założenia konkursowe dotyczące zagospodarowania terenu parku kieszonkowego w Gliwicach dały duże możliwości, ale także naprowadziły na różne i ciekawe rozwiązania projektowe. Kwestie konkursowe nie odbiegały od standardów obecnie panujących na całym świecie. Pozwoliły one wydobyć kwintesencję charakterystycznego miejsca i stworzyć park kieszonkowy o zupełnie nowych walorach

Z związku z tym jury konkursowe w pierwszym etapie wybrało w wyniku głosowania 12 prac, które następnie poddano dyskusji i kolejnej ocenie.

Na tej podstawie wybrano: I, II i III nagrodę oraz wskazano wyróżnienie.

7.1. Water Cycle Park.

Zespół Autorski: **Martyna Kotulek, Wiktoria Pawlus - I nagroda.**

Głównym założeniem przy projektowaniu parku kieszonkowego było stworzenie miejsca o wymiarze ekologicznym i edukacyjnym, zwłaszcza w zakresie retencji wody, ale jednocześnie stanowiącego przestrzeń rekreacji dla mieszkańców pobliskich osiedli. Dlatego przyjęte rozwiązania zakładają minimalną ingerencję w teren działki, a zaprojektowane elementy są możliwe nawet do samodzielnego wykonania.

Program funkcjonalno-przestrzenny jest podzielony na 5 głównych stref: wejściową, spacerową, lasu wodnego, PWiK oraz okręgu, wokół którego zlokalizowane są poszczególne elementy zagospodarowania. Zgodnie z wytycznymi okrąg pozostał nienaruszony i ma służyć jako miejsce, z którego będą mogli korzystać mieszkańcy. Stał się również inspiracją do kreowania przestrzeni. Wokół niego zostały poprowadzone ścieżki, przy których są zlokalizowane 2 pawilony: mniejszy - czasowy, służący jako wypożyczalnia leżaków i większy - stały, przeznaczony do organizacji różnych imprez, który można do nich dostosowywać. Przed tym drugim zostały zaprojektowane schodkowe siedzenia wkomponowane w istniejącą skarpe. Oprócz siedzisk na skarpie na terenie parku przewidziano okrągłe siedziska przebiegające dookoła drzew. Strefa wejściowa znajduje się przy ulicy Rybnickiej w miejscu, gdzie istnieje już utwardzenie terenu, natomiast zostało zaproponowane drugie wejście, które można by utworzyć w przypadku, kiedy od strony ogródków działkowych zostanie poprowadzona planowana ścieżka rowerowa. Aby zintegrować działkę z terenem siedziby PWiK ogrodzenie zostało dopasowane do istniejącego już rozwiązania. Również tworzy ono charakterystyczną falę, natomiast zostało wzbogacone o zielone ściany, których zadaniem jest tłumić hałas dochodzący z ulicy Rybnickiej, a także przy zastosowaniu odpowiednich roślin - oczyszczają powietrze. Kolejnym elementem integrującym działkę jest kontynuacja półkolistej nawierzchni parkingu dojściem oraz pasem zieleni składającego się z łąk kwiatnych oraz zorganizowanych nasadzeń w kształcie fal podobnych do tych na powierzchni utwardzonej. Mimo wszystko ważna była dla nas różna funkcja obu działek dlatego wprowadzony został żywopłot, który oddziela teren parku od strefy PWiK - dzięki temu użytkownicy parku nie będą przechodzić na drugą stronę, a pracownicy będą mieli swobodny dostęp do drugiej działki. Istotnym elementem w naszym zagospodarowaniu są elementy ekologiczne - szczególnie te związane z wodą i jej zarządzaniem. Dlatego zaproponowano zbiornik zbierający deszczówkę z dachu zabytkowego budynku i parkingu, którą można podłączyć do systemu nawadniającego krąg trawy. Nadmiar wody mogłby być odprowadzany do specjalnych zraszaczy, a także pomp wodnych dla dzieci, a następnie do stawu hydrofitowego. Przy pawilonie został zlokalizowany pokazowy ogród deszczowy w pojemniku zasilany deszczówką z dachu. Jako materiał dla ścieżek zastosowano drobny grys, po którym dobrze się chodzi, a jest nawierzchnią przepuszczalną. Kolejnym elementem ekologicznym są wspomniane wcześniej zielone ściany. Istotne są też nasadzenia różnych rodzajów trawy i nasadzeń, w tym łąk kwiatnych, które przyciągają owady.

Park jest nie tylko miejscem gdzie mieszkańcy będą mieli dostęp do zieleni, ale także jest dostosowany do organizacji różnych wydarzeń. W szczególności element pawilonu, który można aranżować na różne sposoby - jako miejsce organizowania targów, projekcji filmów czy mini-koncertów. Oprócz tego w oparciu o społeczną działalność PWiK postanowiłyśmy zaproponować różne wydarzenia mające na celu pogłębić świadomość ekologiczną: konkurs na eko-mieszkańca, obchody Światowego Dnia Wody, coroczny konkurs dla studentów oraz eko-jarmarki.

Park kieszonkowy w Gliwicach

Studium możliwości aranżacji na centrum edukacji odpowiedzialności społecznej, edukacji ekologicznej i kulturalnej

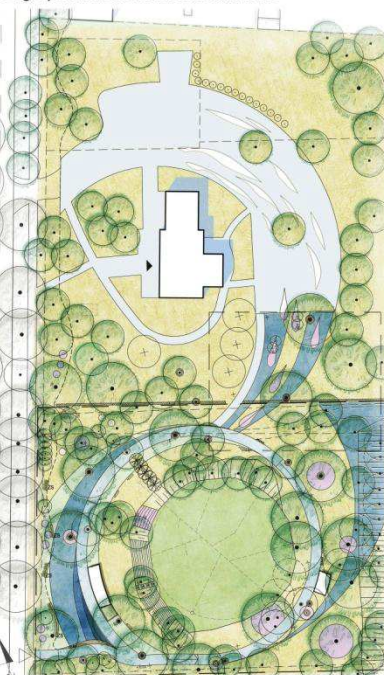
KONKURS STUDENCKI PT:
PROGRAM FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNY I ZAGOSPODAROWANIE TERENU
PARKU KIESZONKOWEGO, PRZY UL. RYBNICKIEJ 27 W GŁIWICACH
organizator konkursu: Katedra Urbanistyki i Planowania Przestrzennego, Wydział Architektury PŚ
AUTOR: Martyna Kotulek, Wiktoria Pawlus

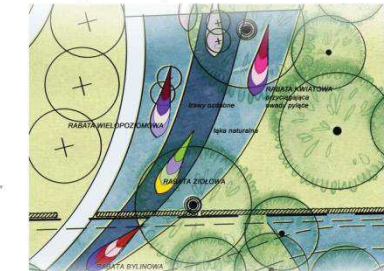
Część analityczna

Zagospodarowanie terenu w skali 1:500

Zieleni zorganizowana, skala 1:200

Zestawienie zieleni

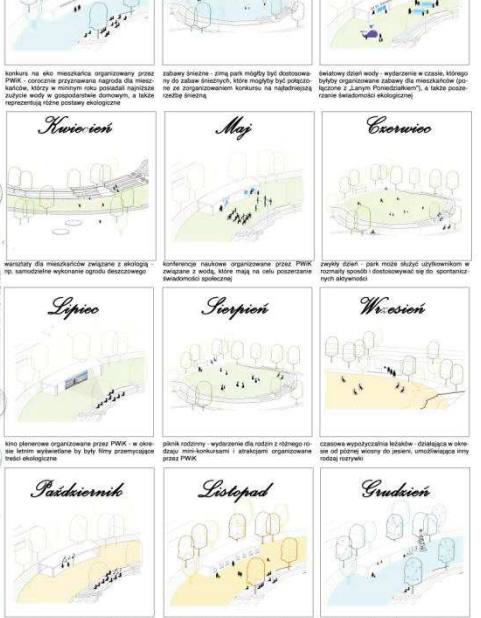
Grupy gatunkowe: 1. Liściowce ogrodniczy - Niemcewiczia wylubida 2. Jaskółka purpurowa - Echinacea purpurea 3. Ciepłota ogrodnicza - Delonix regia 4. Pszczelnik - Monarda 5. Klonowate ogrodniczy - Alnus incana 6. Klonowate ogrodniczy - Alnus glutinosa 7. Klonowate ogrodniczy - Alnus matris 8. Klonowate ogrodniczy - Alnus matris 9. Klonowate ogrodniczy - Alnus matris 10. Klonowate ogrodniczy - Alnus matris	Grupy gatunkowe: 1. Klonowate ogrodniczy - Alnus matris 2. Klonowate ogrodniczy - Alnus matris 3. Klonowate ogrodniczy - Alnus matris 4. Klonowate ogrodniczy - Alnus matris 5. Klonowate ogrodniczy - Alnus matris 6. Klonowate ogrodniczy - Alnus matris 7. Klonowate ogrodniczy - Alnus matris 8. Klonowate ogrodniczy - Alnus matris 9. Klonowate ogrodniczy - Alnus matris 10. Klonowate ogrodniczy - Alnus matris
---	--

Idea

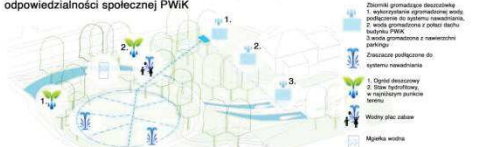
ponowne wykorzystanie wody deszczowej i wprowadzenie rozwiązań ekologicznych przy możliwie minimalnej ingerencji w teren, kształt ścieżek nawiązujący do idei obiegu wody w środowisku

Proponowany harmonogram wydarzeń na terenie parku

Wydarzenia proponowane na terenie parku to rozwiązania podkreślające edukacyjny, a także ekologiczny wymiar PWIK, które oprócz rekreacji szereg proekologiczne postawy wódr odwiedzających park, nadając mu jednocześnie wartości społecznej, tworząc park kieszonkowy dla pobliskich osiedli.

Elementy racjonalnej gospodarki wodnej na opracowywanym terenie, realizacja odpowiedzialności społecznej PWIK

Wytyczne projektowe

Wizualizacje wybranych stref parku

strefa spacerowicza
Przebieg spacerowicza jest główną ośią parku, która umożliwia zwiedzającym parku w sposób wygodny i bezpieczny przemieszczanie się po terenie parku. Spacerowiczowie mogą korzystać z ławek, fontann, rzeźb i innych elementów parku. Spacerowiczowie mogą również korzystać z toalety i innych urządzeń sanitarnych.

strefa wodnego
Strefa wodnego jest główną atrakcją parku, która umożliwia zwiedzającym parku w sposób wygodny i bezpieczny przemieszczanie się po terenie parku. Woda jest wykorzystywana do celów edukacyjnych i rekreacyjnych. Woda jest również wykorzystywana do celów ekologicznych.

strefa PWIK
Strefa PWIK jest główną atrakcją parku, która umożliwia zwiedzającym parku w sposób wygodny i bezpieczny przemieszczanie się po terenie parku. Strefa PWIK jest również wykorzystywana do celów edukacyjnych i rekreacyjnych.

ryc. 7.1. Water Cycle Park - plansza konkursowa. Aut.: Martyna Kotulek, Wiktoria Pawlus - I nagroda.

7.2. Wodny Amfiteatr.

Zespół Autorski: **Dominik Kowalski, Paulina Zych - II nagroda.**

Głównym założeniem projektowym było wykorzystanie zielonego okręgu, skarp, drzew i innych istotnych elementów znajdujących się na terenie parku kieszonkowego.

Nowa idea przewiduje dwa wejścia od strony zachodniej. Ta lokalizacja wydaje się być słuszna ze względu na obecnie istniejący wjazd oraz natężenie ruchu od strony ulicy Rybnickiej. Obok wejścia, na utworzonym małym placu, przewiduje się lokalizację mobilnej usługi w formie kiosku. Projekt zakłada utworzenie specjalnej strefy z mobilnymi punktami gastronomicznymi. Zaprojektowano również drugie wejście, które ma przede wszystkim wprowadzić ruch obiegowy w parku (wejście - atrakcje - wyjście).

Projekt zakładał lokalizację nowych funkcji wokół istniejącego centrum - zielonego okręgu. Miejsce to miało być dostępne dla wszystkich, spełniać rolę edukacyjną oraz rekreacyjną. Nowe funkcje rozmieszczono w osobnych strefach, w formie zgrupowanych okręgów. Różnica poziomów na terenie opracowania, spowodowała, że okręgi znajdujące się od strony zachodniej centrum parku, zostały wyniesione ponad istniejący teren na drewnianych podestach i zlokalizowano w nich funkcję rekreacyjną. Natomiast okręgi zlokalizowane po przeciwnej stronie służą jako plac zabaw dla dzieci, strefa gastronomii i są zagłębione w terenie w kontrze do okręgów znajdujących się przy wejściu. Dodatkowo, te obsługujące plac zabaw zostały zaprojektowane, jako pokryte ażurową gumową nawierzchnią przepuszczającą wodę, która jest bezpieczna dla bawiących się dzieci.

Projekt przewiduje możliwość organizacji spotkań z młodymi i organizowania warsztatów w części centralnej, włącznie z organizacją większych wydarzeń. Park kieszonkowy został zaprojektowany w taki sposób, żeby zachęcić młodych do korzystania z jego oferty. Funkcje, które zostały rozmieszczone wokół stanowią uzupełnienie centralnego okręgu.

Istotnym elementem założenia jest tytułowy amfiteatr wodny. Został on zlokalizowany w części najbardziej oddalonej od ulicy, od strony południowo - wschodniej. Stanowi on akcent, a forma kaskadowo ułożonych ław służy jako miejsca do siedzenia. Podczas upalnych dni miejsce to może służyć jako miejsce do zabawy i spotkań edukacyjnych dotyczących wody. Przewiduje się tutaj także możliwość organizowania warsztatów w mniejszych grupach.

Najbardziej wyrazistym rozwiązaniem jest element wiszący. Membranowy dach został rozpięty nad częścią centralnego zielonego okręgu. Zacienia on teren i gromadzących się tam ludzi podczas dni słonecznych, chroni także przed deszczem. Istniejące drzewa idealnie nadają się do podtrzymania lekkiej i elastycznej konstrukcji, tym samym stają się elementem o zdwojonej funkcji.

Teren w większości jest biologicznie czynny a nawierzchnia utwardzona służy jako obejście parku. Jest to powierzchnia przepuszczająca wody opadowe, w formie utwardzonego żwiru.

W projekcie zaproponowano nowe nasadzenia zieleni dekoracyjnej w formie pasów pół - metrowych, posadzonych wewnątrz zielonych okręgów po obwodzie. Inne nasadzenia zieleni niskiej zaproponowano także na skarpie największego, centralnego, zielonego okręgu.

Układ kompozycyjny

Projekt swoim układem koncentruje się wokół centralnego okręgu. Promieniście rozmieszczone okręgi zawierają różne funkcje, nadając ruch pętlowy wewnątrz założenia.

Rozwiązania środowiskowe

Główną zaletą projektu jest pozostawienie istniejącej zieleni, ale także zaprojektowanie nowej, niskiej roślinności. Dodatkowym atutem jest możliwość retencji wody w tytułowym wodnym amfiteatrze. Woda opadowa będzie tu wykorzystywana także do nawadniania roślin.

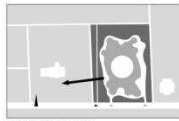
Park kieszonkowy w Gliwicach

Studium możliwości aranżacji na centrum edukacji odpowiedzialności społecznej, edukacji ekologicznej i kulturalnej

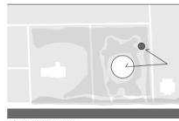

KONKURS STUDENCKI PT:
PROGRAM FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNY I ZAGOSPODAROWANIE TERENU
PARKU KIESZONKOWEGO, PRZY UL. RYBNIKIEJ 27 W GLIWICACH
organizator: konkurs: Katedra Urbanistyki i Planowania Przestrzennego, Wydział Architektury P5
AUTORZY: Paulina Zych, Dominik Kowalski

M
WODNY AMFITEATR

powiązanie z działką sąsiednią
propozycja katalizacji przystępu i utworzenie nowego przedpola

maksymalizację elementów
dlaży krąg oraz amfiteatr wodny

skarpa
skarpa
skarpa

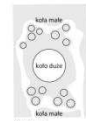
strefa "cicha"

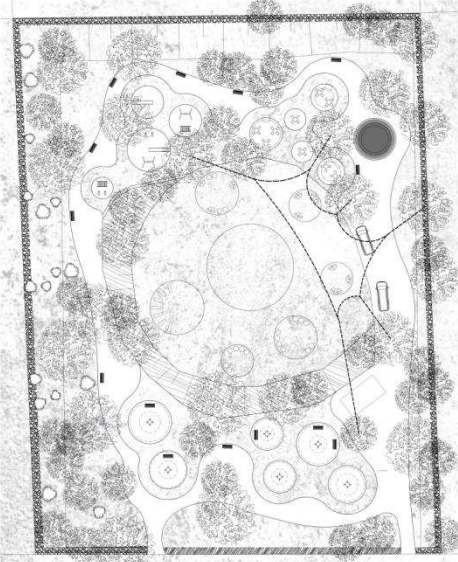
strefa "wędzlowa"

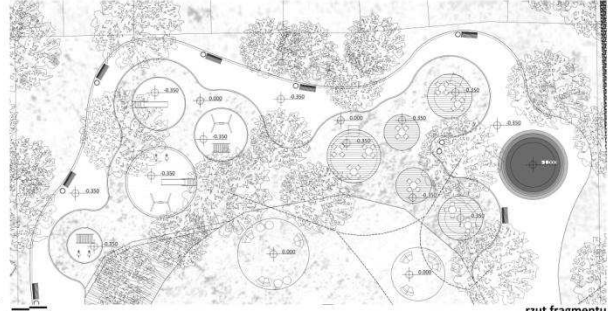
wędzlowa

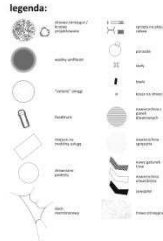
kafeteria

rzut całości

rzut fragmentu

strefa wejściowa foodtrucki wiszący dach s. gastronomiczna plac zabaw

Nowe nasadzenia zostały rozmieszczone w osobnych strefach o różnych funkcjach w formie grup okrągłych. Okręgi znajdują się od strony zachodniej centrum parku, zostały wyznaczone ponad istniejącą teren w stylu drewnianych podestów. Tutaj zawarta została funkcja rekreacyjna. Te zlokalizowane po przeciwnej stronie służą jako:
- plac zabaw dla dzieci
- strefa gastronomiczna,
i są zagłębione w terenie w kontrze do tych znajdujących się przy wejściu do parku.

Wodny amfiteatr zlokalizowano w części najbardziej spokojnej od strony południowo - wschodniej. Jest to w całej kompozycji element wyjątkowo ważny - akcent. Forma kaskadowo ułożonych obwodowo ław służy jako miejsca do siedzenia. Podczas upalnych dni miejsce to mogłoby służyć jako forma przyciągająca uwagę oraz dająca możliwości zabawy i pośredniej edukacji - czym tak naprawdę jest woda.

kalendariusz wydarzeń rocznych

pory roku:

wiosna: warsztaty o tematyce niskiej roślinności (w tym ziola / kwiaty)

lato: uruchomiony wodny amfiteatr (warsztaty z wodą) / kino plenerowe

jesień: warsztaty o tematyce wysokiej roślinności (zbieranie liści)

zima: warsztaty o tematyce ptaków (karmniki)

zestawienie zieleni projektowanej oraz zestawienie nawierzchni:

nowe nasadzenia zieleni niskiej w formie pasów 0,5m szerokości zlokalizowanych okrągło po obwodzie: 74m²

nowe nasadzenia zieleni niskiej na skarpie dużego okręgu: 432m²

powierzchnia pokryta zielenią: 5916m²

powierzchnia utwardzona: 1508m²

powierzchnia całkowita: 7424m²

wodny amfiteatr

dach membranowy

drewniane podesty

przekrój I - I

ryc. 7.2. Wodny Amfiteatr - plansza konkursowa. Aut.: Dominik Kowalski, Paulina Zych - II nagroda.

7.3. Park Kropel.

Zespół Autorski: **Karolina Brzozowska, Wiktoria Grzechnik - III nagroda.**

Fundamentalnym założeniem projektu było maksymalne wykorzystanie stanu aktualnego parku ze względu na bogactwo gatunkowe drzew oraz potencjał kręgu utworzonego, dzięki inicjatywie PWIK Gliwice. Zważając na istniejące drzewostany, została poprowadzona główna ścieżka, przebiegająca płynnie między nimi wokół kręgu, kolejno zostały podłączone poboczne trakty. Strefy zostały zdefiniowane poprzez utwardzone (przepuszczalne) okręgi, nawiązujące do centralnego punktu parku. Powstały następujące strefy: gastronomii (foodtrucków), wypoczynkowa, piknikowa, placu zabaw, relaksu, sceny oraz warsztatowa. Dzięki zróżnicowaniu funkcji przestrzeni jest atrakcyjna dla wielu grup wiekowych, dzięki czemu sprzyja ona nawiązywaniu kontaktów międzyludzkich. Park został całkowicie dostosowany do organizowania różnorodnych wydarzeń: koncertów, warsztatów, festiwali gastronomicznych oraz wielu innych przewidzianych w kalendarium. Przestrzeń została wyposażona w rozkładaną scenę oraz w plac, na którym będzie można umieścić wystawy, jarmarki oraz foodtrucki. W razie pogorszenia pogody wydarzenia będą mogły odbywać się pod altaną, która swoim stylem nawiązuje do Willi Neumanna, która jest częścią projektowanego terenu. Kolejne założenia zostały oparte na motywie wody, ciszy i relaksu. Nazwa PWIK kojarzy się z wodą, dlatego oczywistym punktem projektu było zastosowanie jej na większą skalę. W tym pomógł spadek terenu oraz istniejące już nawodnienie. Te czynniki przyczyniły się do stworzenia kanału wodnego wypływającego z północno - wschodniego krańca, płynącego wzdłuż parku aż po ujście w oczku wodnym. Dodatkowo kanał będzie zasilany spływającą z różnych części parku wodą deszczową, która będzie mogła być później wykorzystywana do podlewania zieleni parkowej. Strefa wypoczynkowa została wyposażona w instalację opartą na drewnianym stelażu z ażurowym przekryciem, do którego przymocowane są siedziska w kształcie kropel, dające możliwość wypoczynku. Tuż obok znajduje się biblioteczka na świeżym powietrzu, zainspirowana historią miejsca, gdyż pierwotni właściciele terenu byli właścicielami drukarni. Skarpa została wykorzystana jako atrakcja dla dzieci, przekształciliśmy ją na plac zabaw, wyposażony w wspinaczkę, drabinki oraz zjeżdżalnię. Powyżej znajduje się część piknikowa, z elementami małej architektury i bujnej zieleni niskiej. Możemy tam znaleźć elementy w kształcie kropli takie jak pufy oraz ławki z kwietnikami, w których w nawiązaniu do koloru wody posadzone zostaną niezapominajki. Ostatnim punktem jest altana, która swym wyglądem nawiązuje do Willi Neumanna.

Zarówno dla nas jak i dla PWIK ważna jest ekologia, z tego powodu zostały zastosowane różnorodne powierzchnie przepuszczalne, które pozwalają na naturalną retencję wody. Ewentualny nadmiar wody deszczowej zostanie zgromadzony w kanale wodnym i będzie mógł być zastosowany do podlewania roślinności. Wprowadzenie wody oraz wielu bujnej roślinności sprzyja poprawieniu się mikroklimatu miejsca, jak również daje możliwość rozwoju fauny.

Na koniec powstała nazwa - Park Kropel, która ma złożone znaczenie. Po pierwsze kropla, czyli skojarzenie z instytucją PWIK Gliwice, dzięki której powstanie przestrzeń skupiona na użytkownikach i ekologii. Po drugie kropla, jako główny element przewodni w projekcie. Po trzecie kropla wody jako żywioł, który skupia życie fauny i flory, tworząc wspaniałe środowisko nawet w centrum miasta.

Park kieszonkowy w Gliwicach

Studium możliwości aranżacji na centrum edukacji odpowiedzialności społecznej, edukacji ekologicznej i kulturalnej

Politechnika Śląska

KONKURS STUDENCKI PT.
PROGRAM FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNY I ZAGOSPODAROWANIE TERENU
PARKU KIESZONKOWEGO, PRZY UL. RYBNIKIEJ 27 W GŁIWICACH
organizator konkursu: Katedra Urbanistyki i Planowania Przestrzennego, Wydział Architektury P5
AUTOR: Karolina Brzozowska i Wiktoria Grzechnik

PARK KROPEL

SCHWARZPLAN

PROFIL UŻYTKOWNIKA

Projektowany Park został przystosowany do różnych grup użytkowników:
 - **MŁODZIEŻ** – udział w różnego rodzaju warsztatach, mediach, wykorzystaniu przestrzeni parkowej według własnego pomysłu;
 - **DOROSLI** – relaks przy książce oraz spacer;
 - **RODZINY Z DZIEĆMI** – możliwość zabawy na specjalnie zaprojektowanym placu zabaw na skraju;
 - **OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ** – relaks przy książce, pogłębienie w otoczeniu pięknej natury;
 - **OSOBY SIĘ NADZIEJĄ** – odprężenie świeżym powietrzem, udział w warsztatach;
 - **ZWIĘRZĘTA DOMOWE** – mają dostęp do całej przestrzeni parku z wyjątkiem strefy piknikowej, ze względu na istniejącą instalację nawadniająca.

SCHEMAT STREFOWANIA

STREFA PRZEKAZNA
STREFA WYPOCZYNKOWA
STREFA WARSZTATOWA
STREFA ZABAWY
STREFA RELAKSU

ZAGOSPODAROWANIE TERENU 1:500

KALENDARIUM

STYCZEŃ	LUTY	MARZEC	KWIECIEŃ	MAJ	CZERWIEC
01.01 - Dzień Nowego Roku 02.01 - Dzień Kobiet 03.01 - Dzień Solidarności	02.02 - Dzień Święta 03.02 - Dzień Piłki Nożnej 04.02 - Dzień Kucharek	03.03 - Dzień Kobiet 04.03 - Dzień Mamy 05.03 - Dzień Kobiety	02.04 - Dzień Księżki 03.04 - Dzień Młodzieży 04.04 - Dzień Dziecka	01.05 Dzień Świąt Europejskich 02.05 Dzień Młodych 03.05 Dzień Pracownika 04.05 Dzień Matki 05.05 Dzień Związku Zawodowców	01.06 - Dzień Dziecka 02.06 Dzień Przemysłu 03.06 - Dzień Dzieci 04.06 - Dzień Żołnierzy

ANALIZA KOMUNIKACJI

ZESTAWIENIE NAWIERZCHNI

A. KAMIEŃ CIŚNIANY
B. PŁYTA ŻWIĘZNA BETONOWA
C. KOSCIKA BRANIKOWA
D. KAMIEŃ NATURALNY
E. GRYT SZYBKOŁITY
F. DRZWIANO

ZESTAWIENIE ZIELENI

1. TRAWA
2. BOKSITKA
3. TRAWA POKRYWAJĄCA BIAŁA
4. LAWENKA
5. TRAWA KOPISZKOWA RÓŻOWA
6. BUCIENNICZKA
7. PORTULAKA
8. PODKOŁODNIK

ZAGOSPODAROWANIE FRAGMENTU TERENU 1:200

MEBLE MIĘSKIE

Plan zabaw inspirujący i wykorzystujący siłę i wytrzymałość drewna. Dzieciaki nie tylko bawią się, ale uczą się, poznają świat i rozwijają swoje umiejętności. Dzieci mogą korzystać z wody w zabawie przy fontannach.

Miejsce na fontannie zostało wykonane z drewna i jest bezpieczne dla dzieci. Jest to idealne miejsce do zabawy i rekreacji.

Wspiera kreskę przyrodniczą, kreskę, wesołą. Skłama do malowania przy pomocy farb wodnych, w formie fraktali i cyfrowej kreski.

Drzewiana przegroda służy jako miejsce do odpoczynku, gdzie można poczytać książkę lub porozmawiać z innymi.

ANALIZA ZIELENI

ZIELON PRZEKAZNA
ZIELON WYPOCZYNKOWA
ZIELON WARSZTATOWA
ZIELON ZABAWY
ZIELON RELAKSU

ANALIZA TERENU OPRACOWANIA

STANOWISKO WODNE
STANOWISKO PIKNIKOWE
STANOWISKO WARSZTATOWE
KIERUNEK SPRAWY WIDY

TRAWA KOPISZKOWA
TRAWA POKRYWAJĄCA BIAŁA
TRAWA
TRAWA

ryc. 7.3. Park Kropel - plansza konkursowa. Aut.: Karolina Brzozowska, Wiktoria Grzechnik - III nagroda.

7.4. Przystań

Zespół Autorski: **Daria Bal, Klaudia Elsner, Marta Sanigórska - wyróżnienie.**

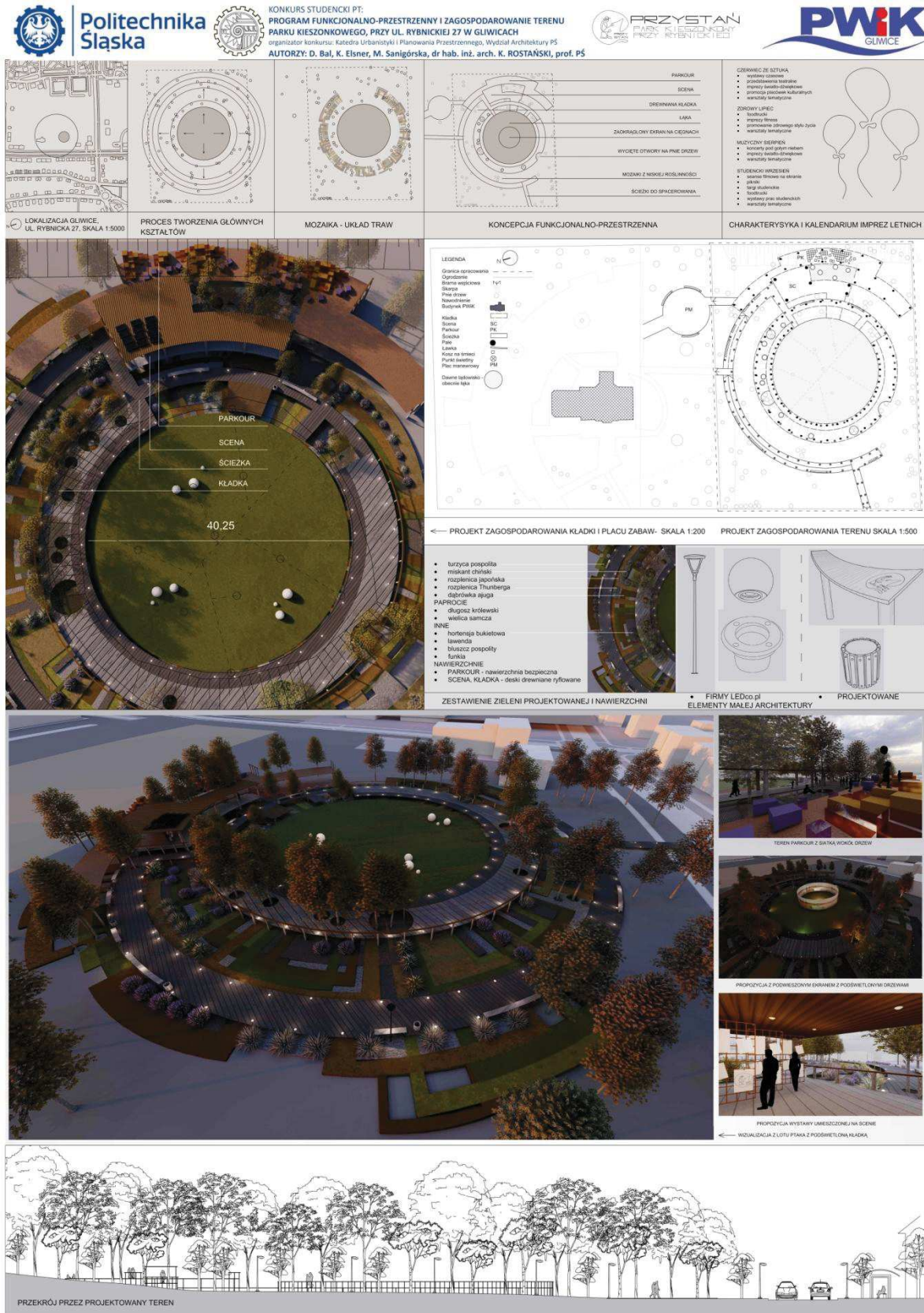
W projekcie autorzy skupili się na procesie kreacji dominującej formy. Projekt oparli na planie koła, nawiązując do obrysu istniejącego trawnika. Planowany charakter i klimat parku ma być przestrzenią bezpieczną i przyjazną - jak przystań. Projekt zakłada przede wszystkim funkcję spacerową oraz wypoczynkową. Nie brakuje też miejsca na organizację różnego rodzaju wydarzeń kulturalnych, dzięki realizacji zadaszanej sceny. Pomysłem na ożywienie parku kieszonkowego jest współpraca z różnymi instytucjami takimi jak np. Teatr Miejski i Muzeum Miejskie czy Politechnika Śląska. Przewiduje się organizację różnych wydarzeń, takich jak: przedstawienia teatralne, koncerty, warsztaty, wystawy, targi, spektakle światłodźwiękowe, pokazy filmowe, zjazdy foodtrucków, a także wydarzenia sportowe i inne.

Park zlokalizowany jest na terenie o różnicy wysokości wynoszącej ok. 3 m. Miało to wpływ na koncepcję **drewnianej kładki** na wysokości, obiegającej centralnie położony trawnik. Takie rozwiązanie niesie wiele zalet. Stanowi wydzieloną strefę wypoczynkową, pozwala na zachowanie ukształtowania terenu oraz wnosi strukturalność do przestrzeni parku. Pojawiają się również aspekty ekologiczne: wycięcia w kładce pozwalają drzewom na swobodny wzrost, pale podtrzymujące konstrukcję są wykonane z drewna z odzysku, odpowiednie za impregnowanego i zabezpieczonego. Można się na nią dostać za pomocą dostępnej dla wszystkich pochylni. Wzdłuż kładki bezpośrednio na drewnianych deskach umieszczono niewielkie punkty świetlne, ułatwiające poruszanie się po zmroku. Ze względu na wysokie starodrzewie teren opracowania jest mocno zacieniony. Za pomocą układu różnych rodzajów i kolorów traw ozdobnych, bylin i innych ceniolubnych roślin stworzono **mozaikę** pomiędzy ścieżkami, która nadaje charakter miejscu i ozdabia go. Konstrukcję zadaszanej **sceny** również tworzą drewniane pale. Jej funkcja jest zmienna: może stanowić przestrzeń do występów muzycznych, teatralnych itp., kiedy indziej może być przedłużeniem przestrzeni spacerowej czy placem zabaw. Na dachu zaprojektowano panele fotowoltaiczne.

Ze względu na nawodnienie biegnące pod centralnie położonym trawnikiem zdecydowano się na zaprojektowanie lekkich i zmiennych rozwiązań, dających możliwość różnorodnego wykorzystania tej przestrzeni w zależności od potrzeb. Pierwszym z nich jest zaokrąglony, podwieszony **ekran**, na którym dzięki projektorom zamontowanym od środka można wyświetlać filmy, obrazy czy ozdobne grafiki. Drugim są **kule solarne**, które dekorują przestrzeń szczególnie w nocy kiedy delikatnie świecą. Na terenie parku Autorzy zaprojektowali przestrzeń ruchu tzw. **parkour**. Jest to przestrzeń kreatywna, można ją samodzielnie zmieniać i modelować za pomocą sześciennych kostek o różnych wymiarach, wykonanych z lekkiego materiału. Na pobliskich drzewach postanowiono rozwiesić **siatkę**, która stanowi kolejne miejsce do wypoczynku dla odwiedzających. Wszystkie projektowane **elementy małej architektury** zostały wpasowane w otoczenie. Są proste w formie. Siedzisko umieszczone na wysokich nogach komponuje się z palami podtrzymującymi kładkę. Bazując na układzie parku, kształt projektowanych ławek został dopasowany do ścieżek, wyginają się one lekko po łuku. Zostały ułożone po zewnętrznym obrysie kładki po to, żeby siedzący mieli możliwość patrzenia w kierunku centrum parku – tam, gdzie dzieje się najwięcej. Kosze na śmieci mają formę niskich walców obudowanych drewnem, które zgrywa się z materiałami wykorzystanymi w projekcie. Istniejąca różnica poziomów otworzyła możliwości kreowania różnych funkcjonalnie i estetycznie płaszczyzn na kilku poziomach. Park nie wprowadza ograniczeń wiekowych - każdy znajdzie tam kawałek przestrzeni idealny dla siebie.

Park kieszonkowy w Gliwicach

Studium możliwości aranżacji na centrum edukacji odpowiedzialności społecznej, edukacji ekologicznej i kulturalnej

ryc. 7.4. Przystań - plansza konkursowa. Aut.: Daria Bał, Klaudia Elsner, Marta Sanigórska - wyróżnienie.

7.5. Spacerem po Słowo.

Zespół Autorski: **Paweł Białas, Magdalena Borowiecka.**

Projekt odwołuje się do najbliższego sąsiedztwa i historii miejsca. Historia dawnej willi Neumanna, obecnie siedziby Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Gliwicach stanowiła wyzwanie i inspirację dla autorów.

Celem projektu było wykreowanie przyjaznej przestrzeni dla użytkownika, która łączy fascynującą historię miejsca z nowym programem funkcjonalnym.

Stąd tematem przewodnim jest nawiązanie do szeroko pojętej definicji druku. Zaprojektowano drewniane tarasy wśród zieleni, usytuowane w wolnej od hałasu, wschodniej części parku. Na tarasach zaprojektowano: ławki, przysiadki, leżanki mające na celu podniesienie komfortu użytkownika. Ważnym aspektem spajającym z historią miejsca są biblioteczki parkowe, w których można wypożyczyć prasę, książkę, by poczytać w ustronnym miejscu. Zaprojektowano również miejsca do przeprowadzania warsztatów lub spotkań z autorami. Zaproponowano wielofunkcyjne tarasy, w tym część przekrytych dachem powłokowym zawieszonym na okolicznych drzewach, na których usytuowane są biblioteczki, ale również miejsca do przeprowadzania licznych wydarzeń. Podczas ładnej pogody drewniany taras oferuje scenę z widownią znajdującą się na trawniku wypoczynkowym, a podczas deszczowej, dane wydarzenie może odbywać się w części tarasu przekrytej dachem. Dodatkowym aspektem jest wielowymiarowość.. Park został zaprojektowany w taki sposób aby dostosowywał się do aktualnych potrzeb, może pełnić funkcje ściśle rekreacyjną, albo może być aranżowany do różnych wydarzeń np. organizowanych przez właściciela działki, mini koncertów, pokazów, wydarzeń dla dzieci czy pikników. Przestrzeń opisywanych tarasów jest dostępna dla osób niepełnosprawnych oraz seniorów.

Projektowana przestrzeń daje ogromne możliwości popularyzowania ekologii. Podczas warsztatów i pokazów można realizować program edukacyjny z zakresu proekologicznych zachowań. Zaprojektowano wodną instalację w formie otwartych korytek wodnych na trawniku wypoczynkowym. Instalacja może być wskaźnikiem wilgotności terenu i pokazywać np. braki wody- potrzebę retencji wody. Dodatkowo w biblioteczkach można umieścić różnego rodzaju informatory i poradniki o ekologicznych działaniach. Kolejnym ważnym aspektem projektu jest zachowanie istniejącego różnorodnego drzewostanu oraz nowe nasadzenia krzewów, a także roślin dekoracyjnych w tym traw oraz bylin.

Jednak możliwości zaaranżowania przestrzeni są większe, niezależnie od warunków pogodowych można organizować wydarzenia cały rok.

Projekt zakłada użycie materiałów, które pozytywnie wpływają na odbiór przestrzeni. Do wykonania tarasów zaproponowano drewno, które jako naturalny surowiec, świetnie koresponduje z parkowym otoczeniem oraz roślinnością. Drewno użyto również do wykończenia niektórych ścieżek oraz małej architektury. Główne ścieżki zostały wykończone dekoracyjną kostką brukową. Natomiast droga prowadząca do tarasu została utwardzona, tak by możliwy był dojazd samochodem dostawczym.

Przestrzeń powinna być stymulowana różnymi formami aktywności np. wydarzeniami kulturalnymi, warsztatami, pokazami, które uprzednio powinny być powszechnie ogłoszone, tak aby dotarły do jak największego grona odbiorców. Park powinien z biegiem czasu być adaptowany do poprowadzenia nowych ścieżek komunikacyjnych w tym nowych wejść lub korekty programu funkcjonalnego w razie potrzeby. O czystość w parku powinny dbać służby porządkowe. Stan drzewostanu oraz roślinności powinien być ciągle monitorowany.

Park kieszonkowy w Gliwicach

Studium możliwości aranżacji na centrum edukacji odpowiedzialności społecznej, edukacji ekologicznej i kulturalnej

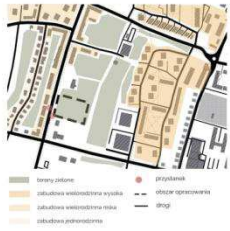

KONKURS STUDENCKI PT:
PROGRAM FUNKcjONALNO-PRZESTRZENNY I ZAGOSPODAROWANIE TERENU
PARKU KIESZONKOWEGO, PRZY UL. RYBNICKIEJ 27 W GLIWICACH
organizator: konkursy: Katedra Urbanistyki i Planowania Przestrzennego, Wydział Architektury P5
AUTORZY: Paweł Białas, Magdalena Borowiecka

SPACEREM po SŁOWO
BIBLIOTEKA PARKOWA

analiza przestrzeni

lokalizacja

Teren oznaczony tu polubieżną częścią parku oddającego się do otoczenia. Zaprojektowana wyznacza ruchliwa ul. Rybnicka: podtrzymuje istniejącą odrobinę zieloną sieć wzdłuż skrajnej osi ulicy, oddzielając ją od zabudowy mieszkaniowej. Obszar objęty opracowaniem znajduje się w nieoddzielonej części miasta, bez odciętych od niego pasów ziemi.

Jeśli dotychczasowy z planem miasta, w tym samym obszarze, jest podjęte przystąpienie do budowy, należy się na niego przygotować. Wskazane jest, aby w tym obszarze nie budować nowych obiektów, a jedynie wykonać prace przywracające dotychczasowy charakter terenu.

Obszar jest atrakcyjny dla ludzi i w szczególności części parku. Należy przystąpić do budowy, zwracając uwagę na dostępność do niego z ul. Rybnickiej, a także na dostępność do niego z ul. Rybnickiej, a także na dostępność do niego z ul. Rybnickiej.

analiza walorów i uciążliwości

analiza swiat

moce słoneczne
kierunki wiatru
obszar zieleni
obszar zabudowy
obszar parkingowy
obszar rekreacyjny
obszar sportowy
obszar usługowy
obszar usługowy

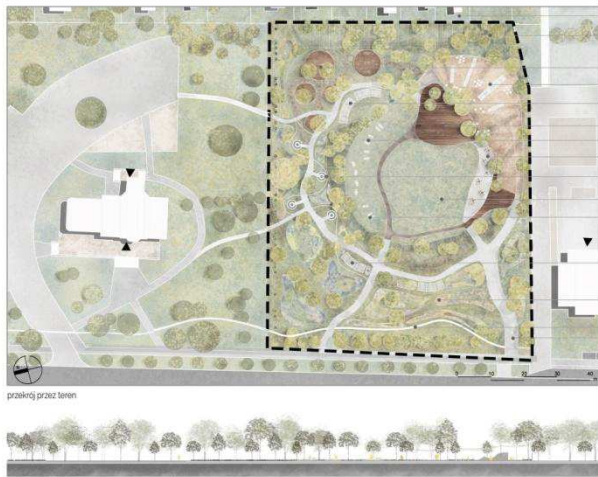
zakożenia

Celem projektu jest wywołanie pozytywnych emocji i doświadczeń, które będą funkcjonalną formą miejsca i nowym programem funkcjonalnym.

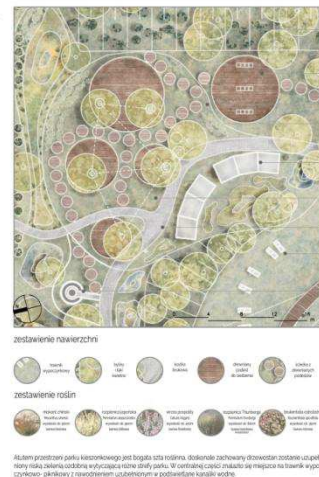
Zaprojektowano park kieszonkowy, który będzie pełnił funkcję edukacyjną, rekreacyjną i sportową. Wskazano na potrzebę stworzenia miejsca, które będzie przyciągało ludzi i w szczególności dzieci.

Zaprojektowano przestrzeń, która będzie pełniła funkcję edukacyjną, rekreacyjną i sportową. Wskazano na potrzebę stworzenia miejsca, które będzie przyciągało ludzi i w szczególności dzieci.

zagospodarowanie 1500

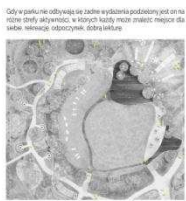
zagospodarowanie 1200

przekrój przez teren

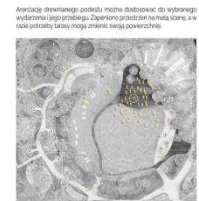
park kieszonkowy

warstwy/spotkania

wydarzenie kulturalne

organizacja

ryc. 7.5. Spacerem po Słowo - plansza konkursowa. Aut.: Paweł Białas, Magdalena Borowiecka.

7.6. Hydro Park.

Zespół Autorski: **Milena Dolnik, Magdalena Głodny, Anna Olma.**

Zaproponowany program funkcjonalno-przestrzenny zakładał powstanie kilku stref:

- gastronomicznej - w której, w wyznaczonych miejscach ulokowane zostaną dwa food trucki z napojami i jedzeniem. Zaprojektowane zostały stoliki oraz krzesła gdzie użytkownicy parku będą mogli wygodnie zjeść posiłek rozkoszując się widokami;

- deszczowego ogrodu - w której zaprojektowany został wodospad, ozdobiony dużymi kamieniami oraz roślinami przystosowanymi do ogrodów deszczowych. Rośliny są małymi zbiornikami retencyjnymi oraz naturalnym filtrem wody. Projektowany wodospad wraz z małym ogrodem deszczowym zostanie podłączony do systemu wykorzystującego zmagazynowaną deszczówkę. Rury spustowe z budynku siedziby PWiK zostaną podłączone do podziemnego zbiornika 3700 litrowego w niedalekiej odległości od budynku. Następnie woda ze zbiornika za pomocą pompy zatapialnej zostanie doprowadzona do wodospadu z ogrodem deszczowym;

- zabaw - wykonanej z naturalnego drewna akacjowego. Plac zabaw został zaprojektowany dla wielu grup wiekowych: małych, starszych dzieci i dorosłych. Dla tych elementów, Autorki wybrały gotową serię elementów placu zabaw tzw. Robinie, eferowaną przez Vinci Play - producenta placów zabaw. Seria ROBINIA to urządzenia na place zabaw wykonane z naturalnego surowca – drewna Robinii akacjowej, najtrwalszego drewna występującego w Europie. Drewno charakteryzuje się naturalną, jasną kolorystyką, odznacza się wysoką odpornością na warunki atmosferyczne, nie wymaga impregnacji i może być kotwione bezpośrednio w gruncie. Unikalna seria ROBINIA została zaprojektowana w sposób kompleksowy, aby umożliwić stworzenie oferty zawierającej wszystkie rodzaje urządzeń na place zabaw: od zestawów wieżowych z wieloma elementami do wspinania, przez bujaki, karuzele i huśtawki, po małą architekturę. Produkty serii drewnianej, wzbogacone o zjeżdżalnie, poręcze i drabinki ze stali nierdzewnej oraz elementy wykonane z wodoodpornych płyt HPL w stonowanych kolorach stanowią doskonałe rozszerzenie oferty umożliwiając zaprojektowanie naturalnego placu zabaw dla dzieci w każdym wieku (patrz: <https://www.vinci-play.com/pl/wyposazenie-placu-zabaw/robinia>).

- zieleni - w której będzie można "piknikować" lub położyć się na kocach i spoglądać w gwiazdy czy też oglądać film na dmuchanym, plenerowym ekranie projekcyjnym.

W związku z lokalizacją parku przy ruchliwej drodze wjazdowej do centrum miasta Autorki zaproponowały rozwiązanie zielonej ściany lub wertykalnego ogrodu, które są w rzeczywistości formą rozbudowanej kompozycji roślinnej na ścianie.

Mają one za zadanie oddzielenie parku od hałasu pobliskiej drogi głównej oraz wszelkich zanieczyszczeń płynących ze strony natężonego ruchu, która znajduje się po północno-wschodniej stronie działki. Dodatkowym atutem ściany ma być część przeznaczona na wodospad, który ma pobierać wodę za pomocą pompy ze zbiornika z deszczówką.

Dzięki odpowiednio wybranym roślinom, przychodzący do parku będą mogli poprawić swoje samopoczucie, zwiększyć koncentrację oraz wydajność pracy.

Zastosowane rozwiązania (m.in. ogród deszczowy i wodospad) nawiązują do profilu działalności społecznej PWiK. Oprócz tego, w ramach prowadzonych spotkań ma być poszerzana wiedza wśród młodzieży o sposobach wykorzystywania "szarej wody".

W granicach projektowanego parku, nie ma zbędnych utwardzeń, a jakiegokolwiek wzmocnienia części trawników jest z zastosowaniem geomat przerostowych. Do ogrodów deszczowych i wodospadu zaproponowano odpowiednie gatunki roślin.

Park kieszonkowy w Gliwicach

Studium możliwości aranżacji na centrum edukacji odpowiedzialności społecznej, edukacji ekologicznej i kulturalnej

ryc. 7.6. Hydro Park - plansza konkursowa. Aut.: Milena Dolnik, Magdalena Głodny, Anna Olma.

7.7. Gliwice Pocket Park.

Zespół Autorski: **Monika Cupiał, Kacper Drobiec.**

W proponowanym programie funkcjonalno-przestrzennym podzielono obszar, na trzy strefy główne i dwie dodatkowe strefy. Pierwsza z nich to istniejący, trawiasty okrąg ze sceną plenerową a druga to ogród sensoryczny z altanami. Dopelniające strefy, to ogród wodny oraz ogród traw, które razem ze ścieżką edukacyjną, są elementami łączącymi zabawę z nauką. Diagonalna kompozycja pozwoli lepiej rozmieścić główne elementy na całym terenie, a infrastruktura zachęca, do wejścia w głąb parku i odkrywania wszystkich atrakcji.

Komunikacja zaprojektowana została w formie zbliżonej do kolistej, unikając kolizji z istniejącą zielenią i łącząc najważniejsze punkty parku.

Strefy sensoryczne są ukształtowane w sposób przypominający meandrującą rzekę, co urozmaica spacer i dodaje więcej możliwości zagospodarowania terenu. Charakterystycznym elementem, są rabaty rozmieszczone w ogrodach, które są do siebie równoległe. Wynika to z ich ułożenia dokładnie na osi wschód-zachód, co tworzy unikalną kompozycję spośród organicznych kształtów ścieżek i przyjmuje funkcję naturalnego kompasu.

Oprócz miejsc do organizacji imprez i przestrzeni spacerowej, przewidziano miejsca, które w ścisłej tkance miejskiej, pozwolą na relaks w otoczeniu roślin.

Strefa widowiskowa – przestrzeń dedykowana organizacji różnego rodzaju imprez, prezentacji lub koncertów, której centralnym punktem, jest scena plenerowa. Zielona ściana stanowi tło całej strefy i przy okazji spełnia rolę parawanu dla pomieszczeń gospodarczych.

Ogród wodny - zaprojektowany w zgodzie z ideą edukacji ekologicznej oraz korzystając z istniejącego w pobliżu systemu nawadniania. Forma ścieżek pozwala na zwielokrotnienie ich długości i zachowaniu proporcjonalności strefy względem reszty parku. Miejsce to służyłoby edukacji ekologicznej w kontekście hydrosfery oraz promowaniu dobrych praktyk konserwacji i szanowania wody wśród odwiedzających.

Ogród traw - jest miejscem, które pozwoli cieszyć się widokiem roślin całorocznych.

Psi park - kontynuacją krzewienia idei budowania i utrwalania więzi społecznych jest wydzielona przestrzeń psiego parku. Tam właściciele czworonogów mogliby pozwolić im na niezakłóconą zabawę. Przestrzeń uzupełniliśmy o urządzenia zręcznościowe, kosze na śmieci i podajniki worków na odpady biologiczne.

Ogród sensoryczny z altanami - ta strefa opiera się na wijących ścieżkach. Najważniejszą częścią tej strefy jest sześć altan przeznaczonych na pikniki lub ogniska. W każdej z nich został przewidziany stolik połączony z paleniskiem i rząd siedzeń. W największej altanie zaplanowano trzy rzędy siedzeń, które pozwolą na zorganizowanie ogniska nawet do 40 osób.

Ścieżki edukacyjne - zwieńczenie proedukacyjnych postulatów naszej koncepcji stanowią zaprojektowane ścieżki edukacyjne. W ramach tych ścieżek znajdzie się wystawa informacyjna promująca ekologię dnia codziennego. Oprócz plansz przewidujemy interaktywne instalacje dla najmłodszych. Pomimo zróżnicowania wysokości poprzez umieszczenie ich w obszarze skarpy, atrakcja jest dostępna dla osób niepełnosprawnych i rodzin z wózkiem dzięki zaprojektowanej rampie. W projekcie do minimum zniwelowano użycie drogich i nieprzyjaznych środowisku materiałów takich jak beton, zastępując je bardziej ekologicznymi i podatnymi na recykling drewnem i stalą.

Projekt powstał z myślą połączenia możliwości relaksu w otoczeniu natury, z funkcją tzw. community building. Możliwość organizacji imprez, sąsiedzkich pikników, czy wspólnego wprowadzania zwierząt z pewnością w niedalekiej przyszłości zaprocentuje w poprawieniu jakości życia towarzyskiego okolicznych mieszkańców.

Park kieszonkowy w Gliwicach

Studium możliwości aranżacji na centrum edukacji odpowiedzialności społecznej, edukacji ekologicznej i kulturalnej

Politechnika Śląska

KONKURS STUDENCKI PT:
PROGRAM FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNY I ZAGOSPODAROWANIE TERENU
PARKU KIESZONKOWEGO, PRZY UL. RYBNIKIEJ 27 W GŁIWICACH
organizator konkursu: Katedra Urbanistyki i Planowania Przestrzennego, Wydział Architektury PŚ
AUTORZY: Monika Cupiał, Kacper Drobiec

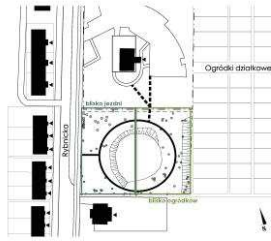
GLIWICE POCKET PARK

Nasz projekt parku kieszonkowego w Gliwicach posiada w nazwie angielskie słowo „Pocket” - co nawiązuje do skali założenia, ale również do kieszeni będącej schowkiem w niektórych częściach garderoby. Tak samo jak w małej kieszone możemy znaleźć przedmioty, których się nie spodziewaliśmy. Chcieliśmy aby grupy odbiorców naszego projektu w tej stosunkowo niewielkiej przestrzeni, znalazły miejsca i obiekty stanowiące dla nich nie lada niespodziankę.

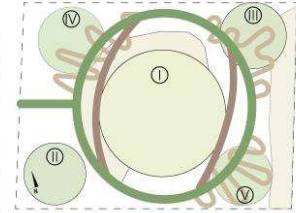
Analiza

Park kieszonkowy znajduje się przy ulicy Rybnickiej między licznymi osiedlami, co czyni to miejsce naturalnym centrum spotkań i integracji sąsiedzkiej. Wynika stąd, że potrzebna jest przestrzeń spacerowa oraz miejsce, gdzie będzie można aktywnie spędzić czas, a także dowiedzieć się czegoś nowego. Przynajmniej to przedstawiciele z różnych grup wiekowych. Zainteresowanie parkiem kieszonkowym wzrosło też przy potencjalnych współpracach z partnerami, gdzie kluczowa będzie lokalność i integracja z sąsiedztwem. Na schemacie przedstawiliśmy, wstępną analizę komunikacji, wejście do parku oraz potencjalne połączenie z działką nr 282. Proponowany układ ścieżek jest uzależniony od istniejącego trawnika. Kontekst wydziela nam dwie strefy - odległość od jezni określa ich funkcje.

Koncepcja

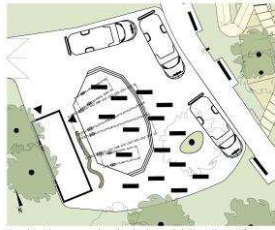
Projektowanie obszaru zaczęliśmy od analizy uproszczonego schematu z istniejącą zielenią, co pomogło nam obrać trzy mocne punkty, na których oparliśmy naszą kompozycję. **Strefa I** to istniejący trawnik, który ze względu na swoje gabaryty naturalnie stanowiący epicentrum imprez i festiwali. Kolejne istotne miejsca projektu to **Strefa II** ze sceną plenerową, zapleczem i największą utwardzoną powierzchnią, co sprostą oczekiwaniom wydarzeń takich jak: mini-koncert, jarmark lub impreza z foodtrackami. **Strefa III** to ogród kwiatowy z altanami i paleniskami i dealne pod sąsiedziego grilla lub ognisko szkolne. Ostatnie dwa dodatkowe punkty to również unikalne ogrody sensoryczne. **Strefa IV** jest ogrodem traw i psim parkiem. **Strefa V** mieści w sobie zbiorniki retencyjne i park katuz.

Kalendarium wydarzeń

Ze względu na obiekty, które przewidujemy, otworzyliśmy się na organizację wydarzeń nawet podczas chłodniejszych miesięcy. Dlatego podzieliśmy działanie parku na sezon letni trwający od 15 kwietnia do 15 października i zimowy, trwający w pozostałych miesiącach. Nie wykluczamy opcji wynajęcia parku pod imprezę okolicznościową, np. wesela, urodziny lub imprezy firmowe.

SEZON LETNI (15 IV - 15 X)	
Koncerty, gale, nagród	Nocne pokazy filmowe.
Warsztaty ekologiczne.	Wspólne treningi dla psów.
Dyktando, foodtracki.	Dzień sportu - wyścig 800m.
Plac zabaw.	Turniej badmintona/siatkówki
SEZON ZIMOWY (15 X - 15 IV)	
Festiwale z ogniskami.	Dzień Świadomości Ekologicznej
Jarmark świąteczny.	Wyjście plenerowe.
Koncert Noworoczny.	Wspólny jogging

Przykładowe rozmieszczenie ławek i Foodtracków

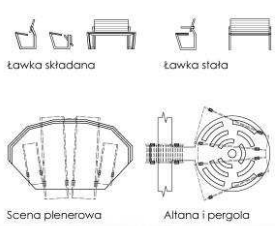
Legenda

- Powierzchnia z dużych płyt
- Chodnik
- Ścieżka drewniana
- Ścieżka żwiru
- Nawierzchnia żwiru
- Nawierzchnia piaskowa
- Nawierzchnia drewniana
- Ogród traw
- Ogród wodny
- Ogród kwiatowy
- Altana
- Tablica informacyjna
- ławka/ławki plenerowa
- Latarnia
- Kosz
- Sprężyna w psim parku

Infrastruktura

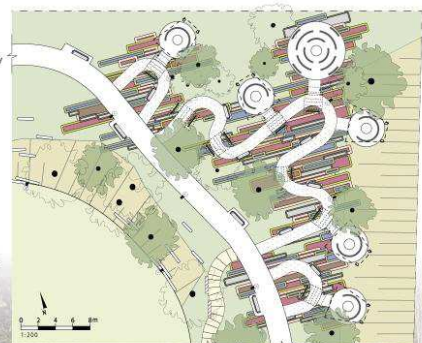
W ramach projektu chcieliśmy również zaproponować rozwiązanie obiektów w małej skali, takich jak ławki, ale także sceny plenerowej, altan i pergoli. Ławki zaprojektowaliśmy w dwóch wariantach: stałym i składanym. Pierwszy rodzaj będzie na trawie rozmieszczony po całym parku wedle planu, a drugi będzie służył podczas wydarzeń jako rozkładana widownia. Model oprócz składanego oparcia posiada również kształt, który umożliwia wsunięcie jednego egzemplarza w drugi, co ułatwi ich magazynowanie. Większe obiekty wykorzystują profile stalowe i drewno - materiały przyjazne środowisku. Podobny styl i wykonanie obiektów łączy teren kompozycyjną kłosa oraz stanowi element rozpoznawalny parku kieszonkowego.

Scena plenerowa Altana i pergola

Zieleń

- Azalia japońska
- Rozchadnikowiec
- Dzurawica kielichowata
- Hypericum calycinum
- Lawenda
- Lawenda angustifolia
- Kostrzewa siana
- Peluscia awnia graeca
- Biała róża
- Iceberg
- Trawa wyrazista
- Cymbalistera conspicuus
- Rozchadnikowiec
- Hypericum speciosum
- Czoszka trójlistkowa
- Choszka karmazuru
- Hortensja Fragosa
- Choszka karmazuru

Nawierzchnia

- Wielkoformatowa płyta
- Asfalty gładkiej
- Nawierzchnia żwiru
- Wodoprzepuszczalnej
- Trawnik istniejący
- Trawnik projektowany
- Trawnik na skarpie

ryc. 7.7. Gliwice Pocket Park - plansza konkursowa. Aut.: Monika Cupiał, Kacper Drobiec.

7.8. Dywan Miejski.

Zespół Autorski: **Aleksandra Gajewska, Anna Kieloch, Paulina Konsek.**

Park został zaprojektowany z myślą o atrakcjach i wypoczynku. W związku z bliskością ulicy Rybnickiej i przystanku autobusowego, przewidziano odpowiednią izolację, którą ma być zieleni, istniejąca oraz nowoprojektowana. Park może pełnić rolę poczekalni komunikacyjnej, w związku z czym przy wejściu do parku, w pobliżu przystanku, zlokalizowano strefę z miejscami do siedzenia oraz zaproponowano tablicę elektroniczną informującą o przyjazdach i odjazdach autobusów.

Dominujący fragment obszaru - okrąg z zadbanym trawnikiem i systemem nawadniania, tworzy swoisty dywan miejski. Może być adaptowany elastycznie, w zależności od potrzeb użytkowników, w celach organizacji wydarzeń kulturalnych, społecznych lub edukacyjnych, a także może być miejscem spotkań i wypoczynku.

Motywy przewodnim projektu są trzy instalacje o różnych funkcjach - *adventure playground*, *chill* oraz *główna*, zlokalizowana częściowo na trawniku, będąca swoistą ramą dla zdarzeń. Jej zastosowanie jest wielofunkcyjne: warsztaty, koncerty, przemówienia, wystawy. Umieszczenie instalacji pozwala na przeniesienie środka ciężkości poza okrąg, dzięki czemu unikamy stawiania ciężkich konstrukcji na delikatnym terenie, a jednocześnie umożliwia połączenie instalacji z dywanem miejskim.

W centrum opracowania zaproponowano mobilne donice z zielenią, które wygradzają przestrzeń okręgu, w celu zapewnienia prywatności i intymności. Jest to także element, który może być wykorzystany w razie ewentualnych pandemii, do wyznaczenia bezpiecznego dystansu, a w trakcie trwania większych eventów, mogą zostać umieszczone w obszarze poza dywanem, tak aby stworzyć otwartą przestrzeń.

Park prezentuje swoisty spektakl zbierania wody: niecka retencyjna o gładkiej, utwardzonej i jednocześnie przepuszczalnej nawierzchni, w okresach suszy pełni rolę miniaturowego, nowoczesnego skateparku, natomiast w trakcie nawalnych deszczy zbiera deszczówkę oraz zapobiega przed podtopieniami ul. Rybnickiej. Wykorzystano naturalny spadek w kierunku ulicy. Zaprojektowano również mikro sadzawki w formie wolnostojących donic z hydrofitami oraz zbiorniki retencyjne porośnięte płem, czyli kożuchem roślin. Rozwiązania te mają edukacyjny charakter, podkreślają znaczenie wody, są także swoistą atrakcją.

Park został zaprojektowany z poszanowaniem istniejącej zieleni oraz naciskiem na bioróżnorodność i zrównoważone rozwiązania. Zdecydowana większość terenu jest powierzchnią biologicznie czynną, a powierzchnie utwardzone są wykonane z materiałów przepuszczających wodę. Park jest oazą zieleni, obniżającą temperaturę w lecie, w której można odpocząć oraz ochłodzić się w upalne dni. W przypadku zainstalowania skrzynek rozsączających, zebrana woda może zostać stopniowo uwalniana do gruntu. Obszar może stać się także schronieniem dla dzikich zwierząt oraz owadów i ptaków, dla których brakuje miejsca w betonowych miastach. Przewidziane są kameralne wydarzenia dostosowane do charakteru miejsca. Zaproponowane zostały dwie kategorie:

- kulturalno-społeczna - wydarzenia typu kina plenerowe, koncerty, warsztaty rękodzieła, wystawy przeprowadzane we współpracy z lokalnymi instytucjami i inicjatywami: Centrum Inicjatyw Społecznych, Nastaw Ucho, Warsztat Miejski, festiwal mejKING, Artnoc;
- edukacyjna - organizowane przez PWiK w zakresie: zrównoważonego gospodarowania wodą, alternatywnych rozwiązań przestrzennych z wykorzystaniem wody, a także zmian klimatycznych. Organizowane mogą być również panele dyskusyjne z ekspertami PWiK oraz spotkania dotyczące historii Gliwic.

Park kieszonkowy w Gliwicach

Studium możliwości aranżacji na centrum edukacji odpowiedzialności społecznej, edukacji ekologicznej i kulturalnej

Politechnika Śląska

KONKURS STUDENCKI PT. PROGRAM FUNKCYONALNO-PRZESTRZENNY I ZAGOSPODAROWANIE TERENU PARKU KIESZONKOWEGO, PRZY UL. RYBNICKEJ 27 W GŁIWICACH
 organizator konkursu: Katedra Urbanistyki i Planowania Przestrzennego, Wydział Architektury PŚ
AUTORKI: A. Gajewska, A. Kieloch, P. Konsek, dr hab. inż. arch. A. Twardoch

IDEA

Zgodnie z idea mix-use, teren został zagospodarowany jako wielofunkcyjny park rozrywki - wypoczynkowy ośrodek domowego fragment - ośrodek z trzema funkcjami: edukacji, rekreacji i wypoczynku. Wzrost jest jednocześnie charakterystycznym i rozpoznawalnym elementem parku. Może on być adaptowany elastycznie, z uwzględnieniem potrzeb użytkowników parku.

ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU

Projekt koncepcyjny parku kieszonkowego Dywan Miejski jest przykładem podjęcia, w którym starannie skonstruowano do tego spełniająca się z szacunkami wiodącymi wzrost oraz świadomością koncepcyjną projektowania miast na skali zmian klimatu. Symbolika człowieka z naturą wznosić poczucie wrażeń i stacjonarnych nas doświadczeń oraz jest elementem edukacji ekologicznej. Powyższe wartości łączące z profilem działalności Porozumienia Wsi i Ksiądzki, które jako organizacja ściśle związane z naturą, ma szersze pożytkowanie wpływając na świadomość i zaangażowanie społeczne w kwestii racjonalnego gospodarowania zasobami, adaptacji miast do współczesnych potrzeb oraz regeneracji środowiska naturalnego.

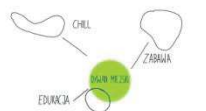
WIDOK MIASTO

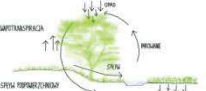
WIDOK MIASTO

WIDOK MIASTO

PARK PODZIEMNY JEST NAJWISZYM SIŁY FUNKCYONALNE, DYNAMICZNE I ZWIĄZANE EDUKACYJNA, STRĘŻE CHILL, GŁAZ, ZABAWY, PŁOŚCISKO GIEŚĆ, SALON, JEJEM W WIEDE

EDUKACJA, REKREACJA, WIOSNA MIĘSKA

EDUKACJA, REKREACJA, WIOSNA MIĘSKA

MOŻLIWOŚCI WYKORZYSTANIA DYWANU MIEJSKIEGO:

KINO PLENERY

Centrum części terenu tworzący dywan miejski, bogaty w wielofunkcyjną przestrzeń.

KONCERT

Instalacja eventowa jest wielofunkcyjną częścią dywanu, jest platformą, która przetrwała broń, czystości, jej historyczną, park wiedeński.

PIKNIK

Na dywanu miejskim znajduje się mobilne drewniane, które pozwalają na elastyczne wykorzystanie przestrzeni.

SPOTKANIE TYPU STAND-UP

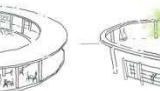
Drewno wykorzystuje przestrzeń w terenie, nie przynosi, na co dzień, wycieczki, miejsca, zainstalowane.

Instalacja eventowa jest wielofunkcyjną częścią dywanu, jest platformą, która przetrwała broń, czystości, jej historyczną, park wiedeński.

Instalacja eventowa jest wielofunkcyjną częścią dywanu, jest platformą, która przetrwała broń, czystości, jej historyczną, park wiedeński.

Na dywanu miejskim znajduje się mobilne drewniane, które pozwalają na elastyczne wykorzystanie przestrzeni.

Drewno wykorzystuje przestrzeń w terenie, nie przynosi, na co dzień, wycieczki, miejsca, zainstalowane.

WIDOK AKSONOMETRYCZNY TERENU

WIDOK NA STREFE PLACU WODNEGO - SKATE PARKU, PRZEKRÓJ SCHEMATYCZNY A-A

WIDOK NA STREFE DYWANU MIEJSKIEGO, PRZEKRÓJ SCHEMATYCZNY B-B

WIDOK NA STREFE ADVENTURE PLAYGROUND, PRZEKRÓJ SCHEMATYCZNY C-C

PROJEKT ZAGOSPODAROWANIA PARKU, SKALA 1:500

PROJEKT ZAGOSPODAROWANIA FRAGMENTU PARKU, SKALA 1:200

WIDOK NA STREFE ADVENTURE PLAYGROUND, PRZEKRÓJ SCHEMATYCZNY C-C

ryc. 7.8. Dywan Miejski - plansza konkursowa. Aut.: Aleksandra Gajewska, Anna Kieloch, Paulina Konsek.

7.9. Round Park.

Zespół Autorski: **Weronika Kastelik, Małgorzata Kowalska, Julia Kóska.**

Główną inspiracją w projekcie był kształt istniejącej już przestrzeni otoczonej drzewami, przypominającej okrąg (round). Dlatego jako najważniejsze miejsce, przyjęto element o zaokrąglonym kształcie, nadający charakter całemu parkowi. Centrum projektowanego parku stanowi okrąg ograniczony przez istniejące drzewa. Pierwszy z elementów to ogólnodostępny pawilon, przeznaczony na organizację różnych wykładów, warsztatów itp. Od strony dziedzińca można zawiesić płachtę i zorganizować kino letnie. Przed pawilonem znajduje się drewniany półkolisty podest, mogący pełnić funkcję sceny do organizacji różnych eventów lub kameralnych koncertów. Wewnątrz okręgu znajduje się zielona, otwarta przestrzeń, na której można zlokalizować miejsca siedzące podczas różnych wydarzeń. Przez wnętrze przepływa sztuczna rzeka, przy której ustawione są leżaki do wypoczynku. Cały okrąg domyka falista ławka, wyprofilowana tak, aby można było na niej zarówno siedzieć jak i leżeć. Ławka płynnie łączy się z wejściami do środka parku i swoim kształtem nawiązuje do fali wody czyli dziedzińca jaką zajmuje się PWiK. Z centrum okręgu wychodzą ścieżki, które prowadzą do różnych atrakcji. Pierwszą z nich jest zatoka, w której można organizować pikniki czy zloty food-trucków. Za nią znajdują się fontanna z miejscami siedzącymi, a dalej tętnia solankowa, która jest doskonałym miejscem do odpoczynku dla osób starszych. Następna jest strefa relaksu z wiszącymi hamakami. Kolejna to strefa dla dzieci, z dużym i różnorodnym placem zabaw. Dalej znajdują się trzy altany o organicznym kształcie, które są doskonałym miejscem do spotkań i integracji dla większych grup. W jednej z altan zostało przeznaczone miejsce na palenisko. Obok przewidziano drewniany podest, mogący pełnić funkcję przestrzeni do organizowania warsztatów jogi, czy innych aktywności. Pozostałą część parku wypełnia zieleń wysoka i łąki kwietne.

Okrąg - jest to główny obiekt opracowania. Inspiracją wyglądu był kształt fali. Główną częścią jest pawilon usytuowany w 1/3 elementu. Jest to zadaszona, otwarta, reprezentatywna przestrzeń z zielonym dachem, który płynnie obniża się aż do poziomu gruntu, podpartym na ażurowej, rozpraszającej się, drewnianej konstrukcji. Z jednej strony znajduje się mała ścianka wspinaczkowa. Do środka elementu prowadzą cztery wejścia w kształcie odwróconej litery U. Pomiędzy wejściami znajdują się pofalowane ławki. W środku została zaprojektowana mała scena oraz sztuczna rzeka. Podest wielofunkcyjny - którego wygląd został zainspirowany kilkoma łączącymi się kroplami wody. Nawierzchnia jest wyłożona drewnianymi deskami. Obok umiejscowiony został kranik z wodą pitną z trzema różnymi wysokościami, umożliwiając korzystanie z niego zarówno dorosłym dzieciom jak i naszym pupilom. Znajdziemy tam miejsce na organizację różnych warsztatów ruchowych np. joga lub warsztaty taneczne.

Altanki - forma została zaprojektowana na takim samym planie co podest wielofunkcyjny. W dwóch skrajnych altankach zostały zaprojektowane otwory aby umożliwić tam pozostawienie istniejących drzew natomiast w środkowej znajduje się miejsce na rozpalenie ogniska. Plac zabaw - umieszczone zostały takie elementy jak: wielofunkcyjna zjeżdżalnia, huśtawka, huśtawka bujana, pajęczek wspinaczkowy, bujaki sprężynowe, grzybki do siedzenia oraz miejsce dla rodziców. Cała plac jest wyłożony bezpieczną nawierzchnią. Strefa wypoczynku - znajdują się tam hamaki w kształcie trójkąta zamocowane za pomocą metalowych stojaków.

Park kieszonkowy w Gliwicach

Studium możliwości aranżacji na centrum edukacji odpowiedzialności społecznej, edukacji ekologicznej i kulturalnej

ryc. 7.9. Round Park - plansza konkursowa. Aut.: Weronika Kastelik, Małgorzata Kowalska, Julia Kóska.

7.10. Dookoła.

Zespół Autorski: **Karolina Koza, Marta Łazarczyk, Karolina Morawska.**

Park "Dookoła" to miejsce, którego idea opiera się na cykliczności. Zieleni, układ ścieżek, małej architektury czy nawet sami użytkownicy mają tworzyć spójną historię. Owa opowieść ma dwie perspektywy: małoskalową i wielkoskalową. Pierwsza z nich to punkt widzenia człowieka, oznacza to, że będąc w parku w danym momencie możemy obserwować w nim zmiany jak podczas ludzkiej doby z uwzględnieniem emocji i stanów jakie towarzyszą w ciągu dnia. Natomiast oddalając się można zobaczyć, jak park zmienia się na przestrzeni miesięcy czy nawet dni oraz to że w związku z przebiegiem pór roku i krążeniem ziemi tak naprawdę wracając do parku będzie on za każdym razem nieco inny.

Projektując park istotną rolę odgrywa lokalizacja. Obszar objęty opracowaniem jest częścią większego pasa zieleni składają się z: parku, ogródków działkowych, zieleni nieurządzonej oraz skwerów przy osiedlach. Użytkownikami parku będą pasażerowie komunikacji miejskiej. Wynika to z lokalizacji działki tuż obok przystanku "Cegielnia". Dodatkowo charakter parku określa działalność PWiK. Oznacza to, że należy skupić się tu na edukacji ekologicznej oraz interakcjach społecznych podczas pikników czy koncertów.

Wchodząc na teren opracowania, poruszając się zgodnie ze wskazówkami zegara można wyróżnić cztery, odrębne strefy: pobudzenie, działanie, relaks i wyciszenie. Odwzorowują one zachowania ludzi w ciągu doby jak również życie przyrody na przestrzeni pór roku. Strefa działania przekłada się na najbardziej efektywną porę dnia człowieka, ale także na okres letni. Strefa pobudzenia ma dodać użytkownikom energii poprzez nasadzenia kwiatów o intensywnych zapachach. Dodatkowo umieszczone na gałęziach drzew obrotowe lusterka mają wzmocnić ciekawość i pokazać, że spojrzenie na życie zależy od punktu widzenia. Strefa działania łączy zabawę z ekologią. Umieszczone w ziemi trampoliny nie tylko bawią, ale również pokazują, że mała zmiana może silnie wpłynąć na całość - tak jest z dbaniem o planetę. Ludzkie działania jak segregacja odpadów czy minimalizowanie jazdy samochodem choć z pozoru małe mają wpływ na środowisko. Dodatkowo znajdują się tu zbiorniki retencyjne, które nie tylko zbierają deszczówkę, ale również edukują. W strefie relaksu istnieje możliwość odpoczynku i zastanowienia nad otaczającym światem. Można w niej skorzystać z hamaków, słuchając melodii dzwoneczków zawieszonych na gałęziach drzew granej przez wiatr. Ostatnią strefą jest strefa wyciszenia, która reprezentuje świat, w którym nie ma już środowiskowych problemów i można skupić się na zabawie i czasie z bliskimi, ale w zgodzie z naturą. Znajdująca się tu scena, a raczej zadaszenie nad nią daje możliwość organizacji imprez przez PWiK, jak również spędzania czasu z bliskimi na rozmowie, posiłku czy grach planszowych na przygotowanych stolikach pod zadaszeniem. Środkowa część założenia to wielofunkcyjna polana. Jej charakter jest zmienny w zależności od organizowanych na przestrzeni roku wydarzeń, taki jak koncerty, pikniki, czy konkursy. Na jej środku znajdują się zegar słoneczny, a całość otacza niecka wypełniona wodą, aby podkreślić, że każdy cykl jest z nią związany. Przestrzeń można eksplorować na 3 różne sposoby: tradycyjnie - ścieżkami z nawierzchni przepuszczalnej, wśród zieleni oraz aktywnie po kamiennym szlaku.

Zastosowane rozwiązania projektowe to między innymi ławki zaprojektowane po łuku dla lepszego kontaktu z drugą osobą, do segregacji śmieci zostały umieszczone specjalne kosze dla budowania ekologicznej świadomości społeczeństwa, poidelko z wodą pitną dla ludzi i ich czworonożnych przyjaciół, nawierzchnie mineralno-żywiczone, ułatwiające przepływ wody, rabaty kwiatowe z roślinami hydrofilowymi, mobilne stoły z krzesłami oraz żywoplot jako naturalna alternatywa standardowego płotu.

Park kieszonkowy w Gliwicach

Studium możliwości aranżacji na centrum edukacji odpowiedzialności społecznej, edukacji ekologicznej i kulturalnej

KONKURS STUDENCKI PT:
PROGRAM FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNY I ZAGOSPODAROWANIE TERENU
PARKU KIESZONKOWEGO, PRZY UL. RYBNIKIEJ 27 W GŁIWICACH
organizator konkursu: Katedra Urbanistyki i Planowania Przestrzennego, Wydział Architektury PŚ
AUTOR: K. Koza, M. Łazarczyk, K. Morawska TUTOR: mgr inż. arch. H. Szewiolo

ANALIZY URBANISTYCZNE

KUMULACJA

Wzrost liczby punktów podlegających kumulacji w sposób ciągły prowadzi do powstania kumulacji. Wzrost kumulacji prowadzi do powstania kumulacji. Wzrost kumulacji prowadzi do powstania kumulacji.

ZIELON

Wzrost liczby punktów podlegających kumulacji w sposób ciągły prowadzi do powstania kumulacji. Wzrost kumulacji prowadzi do powstania kumulacji. Wzrost kumulacji prowadzi do powstania kumulacji.

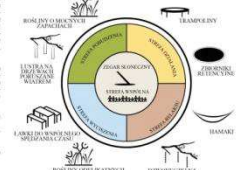
FUNKCJE

Wzrost liczby punktów podlegających kumulacji w sposób ciągły prowadzi do powstania kumulacji. Wzrost kumulacji prowadzi do powstania kumulacji. Wzrost kumulacji prowadzi do powstania kumulacji.

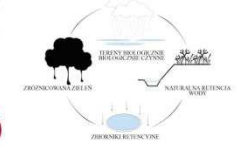

Plan konkursowy "DOOKOŁA" opiera się na założeniu, że park kieszonkowy jest elementem, który ma przetrwać na przestrzeni czasu. Wzrost kumulacji prowadzi do powstania kumulacji. Wzrost kumulacji prowadzi do powstania kumulacji.

PROGRAM FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNY

PROGRAM EKOLOGICZNY

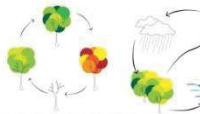
KALENDARZ IMPREZ

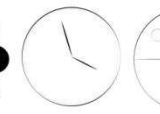
CYKLICZNOŚĆ

Cykliczność przejawia się w różnych formach: w cyklu życia człowieka, w cyklu życia roślin, w cyklu życia zwierząt, w cyklu życia ekosystemów. Wzrost kumulacji prowadzi do powstania kumulacji.

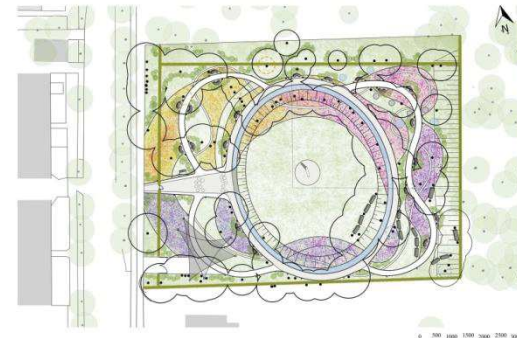
WIELKOSKALOWA - cykl natury

MAŁOSKALOWA - cykl człowieka

ZAGOSPODAROWANIE TERENU | SKALA 1:500

ZAGOSPODAROWANIE TERENU | SKALA 1:200

PROPONOWANE MIEBLA MIEJSKIE

ZESTAWIENIE ROŚLIN

RODZAJ ROŚLINY	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
ROZCIĘŻYLA POKAZUJĄCA KOLOR	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
LIŚCIKAZIENKOWA	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
HANKER ORNIT	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
TELKOTOP-PIERZAKOWSKI	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
OSKARSKI	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
MAGALSKA	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
MADZIEC PERZYBURY	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
OSKARSKI	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
TYMANSKI	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
MEDIA POKAZUJĄCA	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
TRAWY	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
ANIS	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
SKOPOWOLET	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
SARCY	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
STRUBA	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
ACTA	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
BIERWYŻELONY	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
FARLE	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

ROŚLINY O INTENSYWNYM ZAPACHU ZNAJDUJĄCE SIĘ PRZEZ WĄSKIE WYCIĄGI PRZEKAZUJĄCE WYCIĄGIENIA

ryc. 7.10. Dookoła - plansza konkursowa. Aut.: Karolina Koza, Marta Łazarczyk, Karolina Morawska.

7.11. Park Karchowicki.

Zespół Autorski: **Piotr Kędziora, Katarzyna Mizera, Franciszek Rząsa.**

Głównym założeniem projektu było zagospodarowanie ogólnodostępnej przestrzeni, nie naruszając obecnego drzewostanu. Wyróżniającym się elementem w nowo zaprojektowanym parku jest drewniana palisada. Jej konstrukcja nie dominuje w parku, lecz stanowi jego naturalne wzbogacenie. Natomiast lokalizacja, pozwoliła na stworzenie wielofunkcyjnej przestrzeni. Niejako, dzięki "płynnie" zaplanowanym palisadom udało się uzyskać swobodną, nieregularną kompozycję nie naruszając przy tym struktury parku. Wprowadzając labirynt z palisad, automatycznie stworzono pokoje, które są skutecznie oddzielone od ulicy Rybnickiej. Elementy konstrukcyjne palisady to drewniane belki 10x18 cm, w odstępach 10 cm.

Dojścia do "pokoi", utworzonych dzięki palisadzie wiodą żwirową aleją prowadzącą wokół centralnego okręgu. Wzdłuż ścieżki usytuowane są liczne skwery z zielenią, gdzie zostały posadzone m. in. śnieguliczka chenaulta, berberys thunberga-green-carpet, irga błyszcząca oraz barwinek pospolity. Ścieżka jest półprzepuszczalna, utwardzona ze żwirku, a tereny zapewniające możliwość dojazdu dla samochodów osobowych i dostawczych zostały utwardzone geokratą. Wprowadzenie takich rozwiązań materiałowych pozwoliło zachować teren bez uszczerbku dla powierzchni biologicznie czynnej.

W proponowanym rozwiązaniu projektowym autorzy stosują konstrukcję drewnianą. Takie rozwiązanie materiałowe ma na celu stworzenie przestrzeni o pozytywnym wpływie na jakość środowiska naturalnego jak i środowiska użytkowników oraz zminimalizowanie kosztów budowy oraz czas realizacji projektu. Biodegradowalne drewno jako naturalne spoiwo z naturą stanowi budulec elementów małej architektury takich jak kosze, latarnie oraz ławki. Materiał nawiązuje do całej koncepcji, dzięki czemu projekt jest spójny.

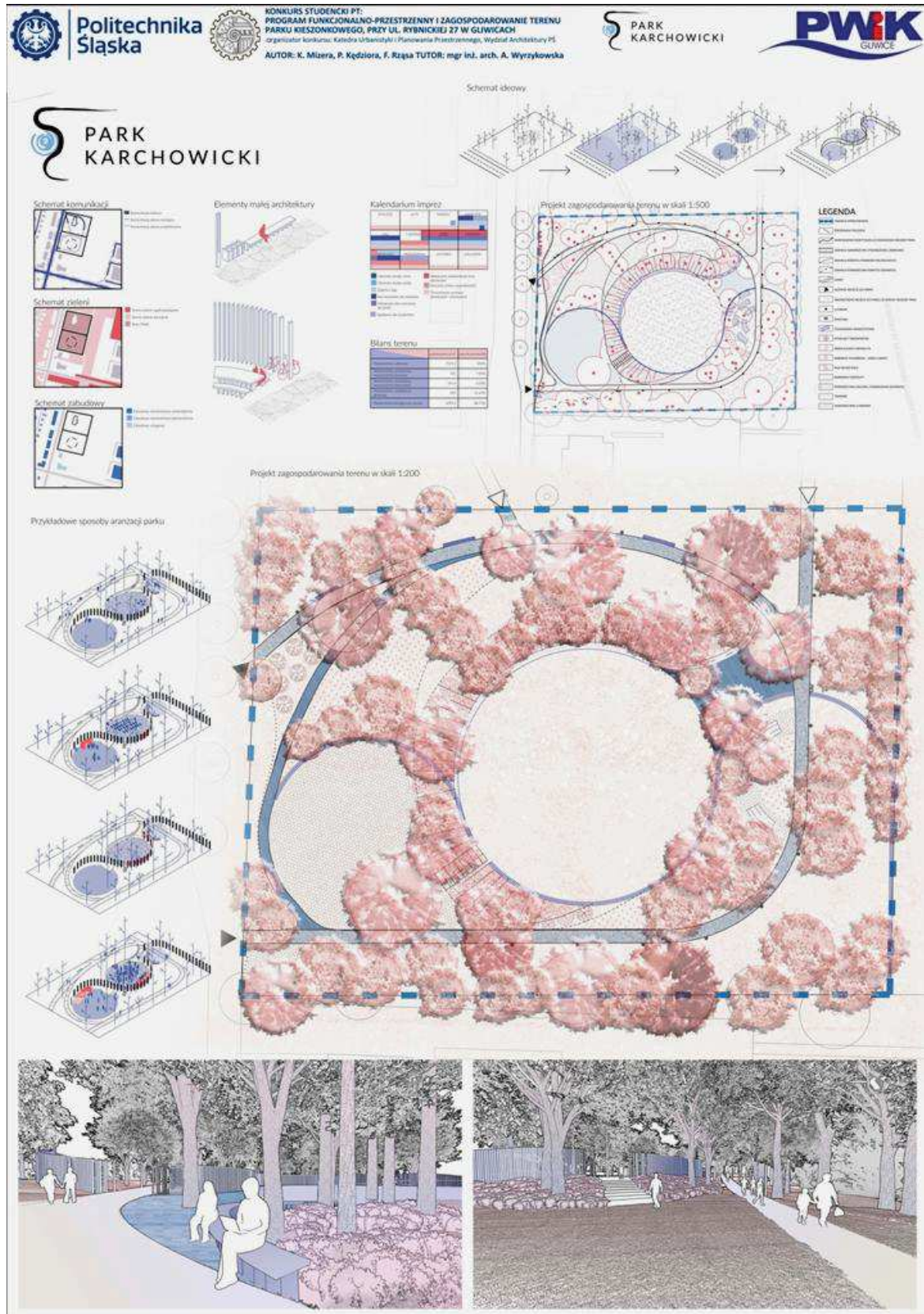
Przestrzeń publiczną w projektowanym parku została zdefiniowana poprzez zaprojektowanie współgrających ze sobą elementów małej architektury. Proponowane kalendarium zostało zaplanowane tak, aby park mógł zostać wykorzystany w maksymalny sposób. Różnorodna tematyka imprez sprawia, że każdy znajdzie wśród proponowanych zajęć coś dla siebie. Większość proponowanych imprez jest powiązania z ekologią. Eko-warsztaty dla młodzieży i seniorów mają na celu edukację oraz podnoszenie świadomości ekologicznej. Tematyczne imprezy takie jak obchody święta wody oraz ziemi zaplanowane są kolejno na marzec i kwiecień. W sezonie letnim projekt parku oferuje organizację wielu imprez plenerowych o różnym charakterze, ponieważ zapewnia zacienioną przestrzeń w naturalnym otoczeniu - począwszy od zajęć z jogi na łonie natury po wakacyjne weekendowe kino plenerowe, koncerty oraz tymczasowe wystawy edukacyjne i artystyczne.

Chcąc zachować jak największą powierzchnię biologicznie czynną ok. 11% terenu parku jest utwardzone geokratą. Ścieżki natomiast są utwardzone żwirem i są półprzepuszczalne. Schody oraz podejście do centralnego punktu parku są utwardzone drewnem. Większość powierzchni parku nie została naruszona, starając się nie ingerować w zastaną strukturę parku.

Tytuł projektu i proponowana nazwa parku upamiętnia i odwołuje się do historii wodociągów w mieście Gliwice. Do XIX wieku, wodę dostarczano właśnie z miejscowości Karchowice, oddalonej od Gliwic o około 15 kilometrów, zlokalizowanej w dolinie rzeki Dramy. Do dziś znajduje się tam Zabytkowa Stacja Wodociągowa Zawada, w której krystalicznie czysta woda czerpana jest m.in. z odwierconej w 1882 r., do głębokości ok. 200 m. studni głębinowej.

Park kieszonkowy w Gliwicach

Studium możliwości aranżacji na centrum edukacji odpowiedzialności społecznej, edukacji ekologicznej i kulturalnej

ryc. 7.11. Park Karchowicki - plansza konkursowa. Aut.: Piotr Kędziora, Katarzyna Mizera, Franciszek Rząsa.

7.12. The Loop.

Zespół Autorski: **Wojciech Smyczek, Piotr Szendera, Adam Zbroiński.**

The Loop to projekt, który ma posłużyć jako przykład kreowania przestrzeni wielofunkcyjnych w tkance miejskiej, m.in. zachęcając mieszkańców do aktywności outdoorowych - tworzenia relacji sąsiedzkich, urządzania imprez okolicznościowych, promowania sztuki i kultury, a także napędzanie nowych, podobnych inwestycji w mieście. Autorzy zaproponowali charakterystyczną i nadającą temu miejscu tożsamość kubaturę, która również wytycza przestrzeń w parku. Może być adaptowana pod różne scenariusze wydarzeń. Głównym założeniem projektu są funkcje: wypoczynkowa, rekreacyjna, artystyczna, sportowa i edukacyjna. Autorzy wydzielili pięć głównych stref, łączących wiele funkcji oraz zaprojektowanych zgodnie z istniejącymi ograniczeniami zabudowy i respektującymi istniejącą zielenią.

Strefa wejściowa - zlokalizowana w miejscu dotychczasowego wejścia do parku, zaprojektowano tam ławki z wbudowanymi stojakami na rowery, poidelka połączone, łąki kwietne, instalację przedstawiającą nazwę parku. Postawiono też na zlikwidowanie ogrodzenia w celu zwiększenia dostępności i atrakcyjności parku.

Pawilon - o lekkiej, ażurowej konstrukcji, okala centralną część parku. Prosta, modułarna, konstrukcja sprzyja swobodnemu aranżowaniu na wydarzenia kulturalne. Elementy pawilonu w prosty sposób mogą być przekształcone w różne przestrzenie: wystawy, koncerty czy jarmarki. Siatka słupów może posłużyć jako stelaż pod elementy wystawiennicze, dzięki zadaniu, najwyższą część pawilonu można przeobrazić w scenę, jako miejsce na małe targowisko lub jarmark świąteczny. W części centralnej, zdecydowano się nie ingerować, pozostawiając to miejsce puste, dzięki czemu stworzono możliwość realizacji różnych scenariuszy: piknikowanie, granie w piłkę lub frisbee, lub dla widowni podczas wydarzeń kulturalnych.

Strefa dla foodtrucków - zlokalizowana została od strony północno-zachodniej, pełniąc jednocześnie formę gry terenowej (playscapu). Ta część podczas wydarzeń staje się zapleczem. Dzięki urozmaiceniu o grafikę na posadzce zyskuje nie tylko wizualnie, ale też może być użytkowana w zupełnie inny sposób – staje się placem do gry w m.in. klasy czy tenisa.

Strefa relaksu - zlokalizowana w głębi parku stanowi jego bardziej intymną część. Postawiono na kameralność, wydzielenie terenu głównie poprzez gatunki wysokich traw, bylin oraz pofałdowanie terenu tworząc „kopce”. Poprzez ten zabieg autorzy stworzyli miejsce dla użytkowników, chcących odseparować się od otwartej przestrzeni. Elementy w postaci ławek, podestów do siedzenia, hamaków – mają zaspokoić potrzeby użytkowników wzmacniając kameralny charakter. Nie zabrakło też miejsca dla najmłodszych, w niektórych strefach usytuowanych bliżej części głównej, zdecydowano się na zagospodarowanie niewielkich przestrzeni z elementami małej architektury dla dzieci, nawiązując stylistycznie do całości założenia. Zaproponowane owocowe krzewy i zieleń dają schronienie i pożywienie zwierzętom – staje się ich naturalnym siedliskiem.

Powierzchnię placów i ścieżek zróżnicowano w zależności od funkcji: strefę wejściową - nawierzchnia z kostki betonowej, strefa foodtrucków - nawierzchnia asfaltowa o niskiej ścieralności, a posadzka pod pawilon - beton lany na miejscu. Główna ścieżka okalająca pawilon zaprojektowana jest z bezpiecznej nawierzchni w kolorze niebieskim. Urządzenia dla najmłodszych użytkowników zlokalizowane przy strefie relaksu obejmują m.in. labirynt, trampolinę, piaskownicę, tor przeszkód, przestrzeń wspinaczkową. Park został wyposażony w elementy małej architektury nawiązujące swym wyrazem do tematyki wodnej, oświetlone w technologii Led. Przy wejściu zlokalizowany jest napis PWIK z poidelkiem podłączonym do sieci wodnej.

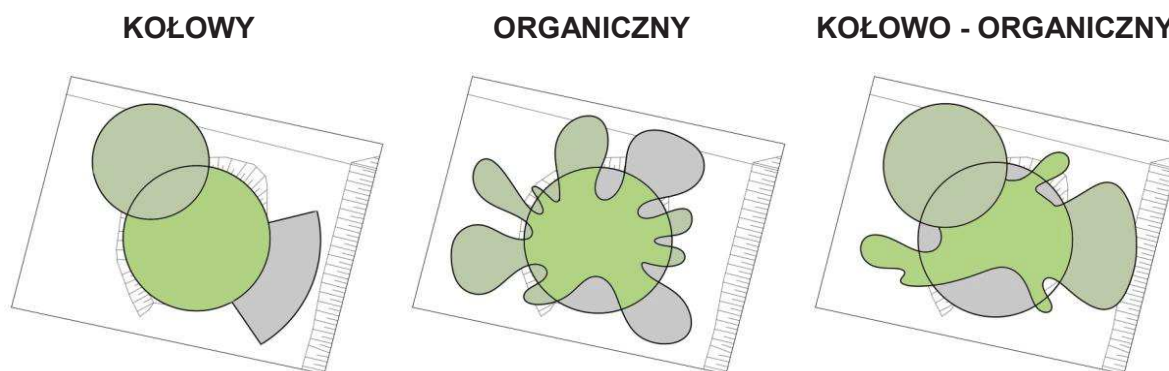
8. Analiza rozwiązań konkursowych

W podsumowaniu uwzględniono omówione wcześniej wybrane prace konkursowe. Usystematyzowano je i sklasyfikowano pod względem: układów kompozycyjnych, funkcji dodatkowych i rozwiązań proekologicznych. Podsumowanie stanowi próbę uporządkowania wiedzy na temat zrealizowanych parków kieszonkowych.

8.1. Układy kompozycyjne (Klaudia Elsner, Wiktoria Grzechnik)

Opracowywanie tego samego terenu sprawiło, że proponowane rozwiązania kompozycyjne są niezwykle do siebie zbliżone. Istotnym aspektem, który to sprawił był istniejący okrąg zlokalizowany w centralnej części opracowania, pod którym znajdują się ciągi instalacji wodnej, nawadniającej teren i nie jest możliwe postawienie na nim trwałych konstrukcji. Narzuciło to w dużym stopniu układ, a proces projektowy okazał się niemałym wyzwaniem. Z racji tego proponowane przez studentów rozwiązania opierają się głównie na kształtach kołowych i organicznych wpasowując się tym samym w kształt nawadnianego terenu.

Tab. 8.1. Układy kompozycyjne zaproponowane w pracach konkursowych. Podsumowanie. Opr.: Klaudia Elsner.

ryc. 8.1. Przykłady projektów: Przystań, Park Karchowicki.

ryc. 8.2. Przykłady projektów: Hydro Park, Spacerem po Słowo, Dywan Miejski.

ryc. 8.3. Przykłady projektów: Water Cycle Park, Wodny Amfiteatr, Park Kropel, Gliwice Pocket Park, Round Park, Dookoła, The Loop.

Projekty o układzie kompozycyjnym kołowym charakteryzują się podziałem na strefy utworzone na planie regularnego koła lub kilku kół. Układ organiczny dzieli przestrzeń za pomocą krętych ścieżek i nieregularnych kształtów. Natomiast ostatni przykład jest połączeniem dwóch poprzednich układów kompozycyjnych.

Meandrujące ścieżki pomiędzy drzewami okalają główny trawnik oraz tworzą mniejsze, odrębne strefy. Są to miejsca przeznaczone na funkcje gastronomiczne, rozrywki, sportu i relaksu. Między ścieżkami i placami przewidziano różnorodną roślinność, a nawet niewielkie zbiorniki wodne dopełniające kompozycję.

W sposób twórczy wykorzystano kształt terenu, który poza rzutem również jest istotnym elementem definiującym charakter danego miejsca. Projekty możemy podzielić na te, które całkowicie zachowują kształt terenu (przykład: Hydro Park), delikatnie zmieniają teren, poprzez zastosowanie nasypów i niecek (przykład: Dywan Miejski, Spacerem po Słowo), zachowują kształt terenu ale tworzą odrębne konstrukcje przeznaczone na poszczególne funkcje (przykład: Przystań).

8.2. Zastosowane funkcje dodatkowe (Martyna Kotulek)

Wśród przedstawionych prac studenckich pojawiają się liczne dodatkowe funkcje wprowadzane na teren parku: podkreślające jego historyczny, edukacyjny lub społeczny wymiar. Edukacja użytkowników parku stanowi element realizacji zadań odpowiedzialności społecznej Przedsiębiorstwa Wodnego i Kanalizacyjnego. Wiąże się ona bezpośrednio z wydarzeniami proponowanymi na terenie parku: organizacją warsztatów, wykładów tematycznych czy spacerów edukacyjnych. Proponowane w pracach studialnych rozwiązania architektoniczno-urbanistyczne stanowią podkład do takich wydarzeń. Projekt autorstwa Moniki Cupiał i Kacpra Drobca Gliwice Pocket Park przewiduje ścieżki edukacyjne z wystawą informacyjną promującą ekologię dnia codziennego, a także interaktywnymi instalacjami dla najmłodszych. Wodna instalacja w formie otwartych korytek wodnych stanowiąca wskaźnik wilgotności terenu to z kolei element wprowadzony przez zespół autorski projektu Spacerem po Słowo, Pawła Białasa i Magdalenę Borowiecką. Dodatkowo w tym projekcie przewiduje się informatory, a także poradniki proekologiczne, dostępne dla użytkowników parku w biblioteczkach znajdujących się na jego terenie.

Altana bądź forma częściowego zadaszenia parku to dodatkowy element często powtarzający się w konkursowych propozycjach. Jego wprowadzenie pozwala na mobilność i adaptację parku na różne wydarzenia, a także ograniczenie niekorzystnych warunków atmosferycznych, co pozwala na korzystanie z parku również podczas niesprzyjającej pogody. Membranowy dach to element charakterystyczny w projekcie Wodny Amfiteatr Dominika Kowalskiego i Pauliny Zych, który m.in. zapewnia cień nad odsłoniętą częścią zielonego okręgu w słoneczne dni. W projekcie autorstwa Martyny Kotulek i Wiktorii Pawlus Water Cycle przewidziana została drewniana altanka, która daje możliwość adaptacji na szereg wydarzeń zaproponowanych na terenie parku przez autorki: mini-koncerty, kino plenerowe, warsztaty naukowe, konferencje, organizacja Światowego Dnia Wody, konkurs na eko-mieszkańca czy m.in. czasową wypożyczalnię leżaczek.

Forma drewnianej konstrukcji została wprowadzona również w projekcie Przyszań Darii Bał, Klaudii Elsner i Marty Sanigórskiej. W tym projekcie dominuje funkcja spacerowa i wypoczynkowa, które podkreśla poprowadzona na wysokości drewniana kładka, obiegająca centralnie położony trawnik. Akcentuje to występujące na danym terenie różnice wysokości.

Wydzielanie stref parku to istotny element każdego projektu. Cykliczność przestrzeni to aspekt szczególnie widoczny w projekcie Dookoła Karoliny Koza, Marty Łazarczyk i Karoliny Morawskiej. Na terenie opracowania autorki wyróżniły, zgodnie ze wskazówkami zegara, cztery, odrębne strefy: pobudzenie, działanie, relaks i wyciszenie. Elementy dodatkowo projektowane w przestrzeni parku oddają charakter stref w których się znajdują.

W wielu projektach powtarza się również obok wprowadzanych stref rekreacyjnych, edukacyjnych, spacerowych również strefa gastronomiczna przewidująca miejsce na wjazd food trucka. Widać to między innymi w projekcie Hydro Park autorów Mileny Dolnik, Magdaleny Głodny oraz Anny Olmy. Autorki dodatkowo zaprojektowały w tej przestrzeni stoliki z krzesłkami dla osób korzystających z food trucków.

Obok stref gastronomicznych dominująca staje się strefa zielonego okręgu.

W większości prac pozostaje ona nienaruszona dając możliwość użytkownikom obcowania z naturą. Wprowadzane są dodatkowe elementy zapewniające cień, lub wielofunkcyjne schodki wsparte na części zielonej skarpy. Takie rozwiązanie proponuje zespół projektowy projektu Water Cycle, a także autorzy projektu Wodnego Amfiteatru, którzy dodatkowo przewidują retencjonowanie wody w kaskadowych schodkach.

Modularność to dodatkowy aspekt przewidziany w projekcie Przystań. Autorki w swojej pracy wprowadzają przestrzeń ruchu tzw. parkour, która daje użytkownikowi możliwość samodzielnej zmiany ułożenia sześciennych kostek wykonanych z różnych materiałów.

Formy identyfikacji wizualnej to kolejny ważny element projektowany na terenie założenia. Charakterystyczne elementy dają poczucie tożsamości miejsca i podkreślają jego charakter. Oddaje to m.in. projekt Park Kropel autorstwa Karoliny Brzozowskiej i Wiktorii Grzechnik. Autorki w swoim założeniu wykorzystały krople do stworzenia projektu mebli urbanistycznych w postaci puf, a także ław z kwietnikami. Projekt Spacerem po Słowo wykorzystał z kolei historię miejsca do stworzenia bibliotekzek parkowych tworzących charakterystyczny element, dając dodatkowo możliwość wypożyczenia prasy czy książek tematycznych, podkreślając tym samym historyczny wymiar miejsca.

Ważnym elementem w projektach jest również oddziaływanie na zmysły. Autorzy projektu Gliwice Pocket Park przewidują na terenie założenia ogród sensoryczny pozwalający na pobudzenie zmysłu powonienia, a także chwilę odpoczynku czy zorganizowania spotkania towarzyskiego w altankach znajdujących się pomiędzy rabatami.

Projekty prezentowane w tej publikacji zakładają kreatywne kształtowanie przestrzeni.

Pozwalają na rozszerzanie pierwotnych funkcji, założeń parku, a także prezentują możliwości płynące z kształtowania przestrzeni parkowej w centrum miasta.

8.3. Rozwiązania prośrodowiskowe (Paulina Zych)

Aspekt rozwiązań prośrodowiskowych to jeden z głównych założeń w projektach na Park Kieszonkowy w Gliwicach. Dbłość o dobro natury oraz przynależność działki do PWiK sprawiła, że większość projektów przedstawia rozwiązania, które mogą pomóc w retencji wody oraz w jej wykorzystaniu, nawiązując tym do działalności PWiK.

Jednym z wielu, a zarazem najbardziej powtarzalnym elementem proekologicznym była retencja wody oraz jej ponowne wykorzystanie. Ze względu na pochyły teren parku oraz istniejące nawodnienie w centralnej części parku, w wielu projektach zaproponowano wprowadzenie większej ilości wody na teren parku. Większość projektów umożliwia gromadzenie i wykorzystanie wody deszczowej, co pozwala na ograniczenie zużycia wody, zapewnieniu roślinom lepszej kondycji ze względu na dobre właściwości wody opadowej oraz odciążeniu pobliskich terenów od zalania podczas intensywnych opadów deszczu. W celu retencji wody deszczowej autorzy projektów zaproponowali takie rozwiązania jak: zbiornik na deszczówkę, kanały wodne, zbiornik wodny w postaci oczka i amfiteatru wodnego czy wodospadu. Natomiast główną propozycją na ponowne wykorzystanie wody deszczowej było nawadnianie roślinności w parku.

Ważnym elementem prośrodowiskowym w powyższych projektach są również użyte materiały. W celu zapobieżenia zalania parku oraz pobliskich terenów zaproponowano nawierzchnie przepuszczalne. Takie nawierzchnie umożliwiłyby szybkie i skuteczne odprowadzenie wody deszczowej do gruntu oraz zwiększyłyby efektywność retencji wody. Dodatkowo zaproponowano użycie takich materiałów jak drewno i stal, które są bardziej ekologiczne i podatne na recykling.

Innym aspektem prośrodowiskowym w projektach było pozostawienie istniejącej oraz nasadzenie nowej roślinności. Bogata roślinność parku wzbogaciłaby strukturę miasta oraz poprawiła mikroklimat miejsca. Dodatkowo, bujna roślinność w postaci różnych rodzajów traw i nasadzeń oraz różnorodnego drzewostanu przyczyniłoby się do rozwoju fauny. Innym przykładem nowej zieleni mogłyby być również zielone ściany. Oddzieliłyby one park od hałasu z ulicy Rybnickiej oraz zanieczyszczeń płynących ze strony natężonego ruchu.

Park kieszonkowy w Gliwicach

Studium możliwości aranżacji na centrum edukacji odpowiedzialności społecznej, edukacji ekologicznej i kulturalnej

8.4. Podsumowanie analizy prac konkursowych (Tomasz Bradecki)

Przedstawione prace konkursowe można podsumować ekspercko w sposób ilościowy występowania różnych elementów w koncepcjach projektowych zagospodarowania terenu. Zestawienie przedstawiono w tabeli 9.1 poniżej. Przyjęto oceny:

- + (występuje w sposób wyróżniający się; w dużej ilości),
- +/- (występuje w sposób neutralny, niewyróżniający się),
- (nie występuje, nie wykorzystano takiego waloru lub elementu w stopniu wystarczającym).

Tab. 9.1 Występowanie różnych elementów związanych z zagospodarowaniem terenu w pracach konkursowych.

rodzaj elementu	nazwa projektu											
	Water Cycle Park	Wodny Amfiteatr	Park Kropel	Przystań	Spacerem po Słowo	Hydro Park	Gliwice Pocket	Dywan Miejski	Round Park	Dookoła	Park Karłowicki	The Loop
kompozycja ze wskazaniem różnych funkcji, różnych grup użytkowników	+	+/-	+	+	+	-	+	+	+/-	+/-	-	+
wykorzystanie zróżnicowania ukształtowania terenu	+	+	+	+	-	+	-	+	-	-	-	+
elementy małej architektury na potrzeby edukacji	+	+	+/-	-	+	-	+	+/-	-	-	-	+
elementy małej architektury - zadaszania	+	+	+	+/-	+	-	+	+	+	+	-	+
mobilne elementy małej architektury	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	-	-
funkcje dodatkowe - gastronomia	+/-	+	+	-	+	+	+	-	+	+	-	+
zbiornik wodny	+	+	+	-	-	-	+	+	-	+	-	-
retencja wody	+	+	+	+/-	-	+	+/-	+	-	+	-	+
ciek wodny/ wodospad/ rozwiązanie wody 'płynącej'	-	-	+	-	-	+	-	+	-	-	-	-
zachowanie istniejącej roślinności	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
zieleń wertykalna	+	+	+/-	-	+	+	-	+	+/-	-	-	-

8.5. Ocena przydatności rozwiązań konkursowych. (Szymon Opania)

Wraz z poszukiwaniem nowej funkcji nieużytków urbanistycznych zagadnieniem o doniosłym znaczeniu praktycznym - planistycznym i projektowym - jest poszukiwanie ich nowej, uwspółcześnionej formy estetycznej.⁸⁰

Zawiera się w tym cała grupa tematów i problemów projektowych:

- uatrakcyjniania spontanicznej roślinności;
- projektowania infrastruktury w celu udostępnienia konkretnych terenów przy minimalizowaniu negatywnego wpływu człowieka na nie;
- strefowania dostępności;
- wzbogacania terenów o nowe wartości przestrzenne (w tym architektoniczne) często dedykowane ochronie przyrody, sztuce czy edukacji przyrodniczej.⁸¹

Należy jednak pamiętać, że: “aby takie parki mogły skutecznie przyczynić się do życia w mieście, muszą być łatwo dostępne. Co więcej, nie należy ich traktować jako zwykłych udogodnień. Stały się koniecznością, a potrzeby muszą, z definicji “być pod ręką”, łatwo osiągalne.

Widoczne jednak powodzenie idei parków kieszonkowych pokazuje niezmienną chęć człowieka do przebywania w zielonym środowisku, choćby przez krótki czas, lecz każdego dnia. Jednocześnie umożliwiają one poprawę warunków życia mieszkańców i wzrost zaangażowania w kształtowanie otaczającej ich przestrzeni.

Ich obecność musi być wyczuwalna wszędzie w okolicy - w drodze do pracy, w drodze do domu, a także w porze lunchu i odpoczynku. Żeby taki system parków miał odnieść sukces, muszą być blisko, i musi być ich wiele. Jeden na kwartał zabudowy.”⁸²

Ponadto, co jest ważne w każdej części miasta⁸³, proponowane rozwiązania uzupełniały ofertę na spędzanie czasu wolnego przez młodych mieszkańców.

Ostatecznie też - był to konkurs na opracowanie koncepcji urbanistyczno-architektonicznej. Pierwszy krok w strategii, która może zaczęła być właśnie procesem. Często same strategie są mylone z wynikami, a są przecież częścią innego czasu i porządku. Czas strategii jest wcześniejszy niż czas projektowania. Jest to działanie projektowe pierwszego rzędu, które inicjuje powiązane procesy. Rów nawadniający zatrzyma wodę deszczową i umożliwi zrównoważony wzrost roślin; wzór nawierzchni wpłynie na kompozycję ścieżki; kilka spotkań z użytkownikami posłuży do zaprojektowania parku na zamówienie. Wszystko to ma miejsce w określonym czasie lub miejscu. Strategia nie jest koncepcją, ale wytworem działania mającym na celu wprowadzenie koncepcji w życie.⁸⁴

Powodzenie idei parku kieszonkowego pokazuje niezmienną chęć człowieka do przebywania w zielonym środowisku, choćby przez krótki czas, lecz każdego dnia. Jednocześnie umożliwiają one poprawę warunków życia mieszkańców i wzrost zaangażowania w kształtowanie otaczającej ich przestrzeni.

⁸⁰ Wielgus Krzysztof, 2016, *Waloryzacja jako podstawa turystycznego udostępnienia krajobrazu warownego*, *Przestrzeń i Forma* 2016, nr 26, s. 381.

⁸¹ Jakubowski, K., 2020. *Czwarta przyroda. Sukcesja przyrody i funkcji nieużytków miejskich*. Kraków: Fundacja Dzieci w Naturę, s.373.

⁸² źródło: Seymour Jr., Whitney North, 1969, *Small Urban Spaces: The Philosophy, Design, Sociology and Politics of Vest-Pocket Parks and Other Small Urban Spaces*, New York University Press, New York.

⁸³ za: Opania Szymon, 2016, *Studium struktury przestrzennej małego miasta. A study of the spatial structure of a small town* [w:] *Trends in economical and spatial development of small towns in Poland. Tendencje w rozwoju gospodarczym i przestrzennym małych miast w Polsce*. [red.] B. Bartosiewicz, *Space-Society-Economy* 2016 no.17, Łódź, s.62.

⁸⁴ García Patricia, 2010, *Strategy public*, *aplust*, vol. 35-36, Vitoria-Gasteiz, Espana, p.8.

Park kieszonkowy w Gliwicach

Studium możliwości aranżacji na centrum edukacji odpowiedzialności społecznej, edukacji ekologicznej i kulturalnej

Zrealizowany w przyszłości park kieszonkowy będzie pełnił różne funkcje. I te przyrodnicze i te społeczne. Jako teren zieleni wpłynie na wskaźniki zieleni w Gliwicach, zwiększając:⁸⁵

- powierzchnię terenów zieleni i parków w przeliczeniu na jednego mieszkańca;
- liczbę placów zabaw w przeliczeniu na 100 dzieci;
- procent mieszkańców mający tereny zieleni w zasięgu dojazdu do 300 metrów;
- procent mieszkańców mogących dotrzeć do terenów zieleni w trakcie 15 minutowego spaceru;
- procent powierzchni miasta zajęty przez tzw. tereny otwarte, czyli tereny niezabudowane (tereny zieleni, tereny rolne, lasy, wody powierzchniowe);
- procent budżetu miasta przeznaczony na tereny zieleni;
- wskaźnik NVDI (Normalized Difference Vegetation Index - czyli znormalizowany różnicowy wskaźnik wegetacji, wskaźnik stosowany w pomiarach teledetekcyjnych, pozwalający określić stan rozwojowy oraz kondycję roślinności).

A, jak zauważa James Wines: “obecnie misją architektury, jak w przypadku wszystkich ludzkich działań, jest odzyskanie delikatnych nitek łączących ją z naturą, które zostały zerwane w ciągu poprzedniego stulecia. Kluczem do prawdziwie zrównoważonej architektury w nowym milenium jest tworzenie mostów, które łączą zielone technologie z filozofią skoncentrowaną na Ziemi oraz umiejętnością projektantów do przekształcenia tych zintegrowanych sił w nowy język wizualny”.⁸⁶

Natomiast pytanie, kiedy architektura wraz z krajobrazem stają się razem *architekturą krajobrazu*, jest dość skomplikowaną kwestią. Jedną z możliwości jest moment, w którym projektanci, właśnie w małych projektach wprowadzają naturę do miasta, tworząc nowy kontakt, w którym wcześniej beton, szkło i stal ukrywały wszelkie ślady życia i zieleni.⁸⁷

⁸⁵ Winiarska Agata, 2019, *Jak mierzyć zieleni?*, Magazyn Miasta, nr 1(19)2019, Warszawa, s.50-54.

⁸⁶ źródło: Wines James, 2008, *Zielona architektura*, Benedikt Taschen Verlag GmbH, Kolonia, s. 237.

⁸⁷ źródło: Jodidio Philip, 2012, *Landscape - Architecture Now!*, Benedikt Taschen Verlag GmbH, Cologne, p.8.

9. Źródła.

9.1. Publikacje zwarte i artykuły w czasopismach

1. *1000 x Landscape Architecture*, 2010, [ed.:] Uffelen van Ch., Braun Publishing AG, Salenstein.
2. Baumeister Nicolette, 2007, *New Landscape Architecture*, Braun, Berlin.
3. Blake, Alison, 2005, *Pocket Parks*, Open Space Seattle 2100: Seattle, WA, USA.
4. Bradecki Tomasz, Cabaj M. 2019, *Parki miejskie w małych miastach jako model nowych przestrzeni publicznych?. Studium przypadku odnowy przestrzeni: park rodzinny w Sośnicowicach*, [w:] *Zagadnienia badawcze, projektowe i edukacyjne w architekturze*, T.5, Nowe i odnowione przestrzenie miejskie. Red.: Komar Beata, Twardoch Agata, Wydawnictwo Politechniki Śląskiej, Gliwice.
5. Cohen Deborah A. (and all), 2014, *The Potential for Pocket Parks to Increase Physical Activity*, National Institutes of Health (NIH), NIH Public Access.
6. Dobrzańska B., Dobrzański G., Kielczewski D., 2008, *Ochrona środowiska przyrodniczego*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
7. Elmqvist, Th., Fragkias, M., Goodness, J., Güneralp, B., Marcotullio, P.J., McDonald, R.I., Parnell, S., Schewenius, M., Sendstad, M., Seto, K.C., Wilkinson, C. (Eds.), 2013, *Urbanization, Biodiversity and Ecosystem Services: Challenges and Opportunities. A Global Assessment. A Part of the Cities and Biodiversity Outlook Project*, Springer, Dordrecht-Heidelberg-NewYork-London.
8. García Patricia, 2010, *Strategy public*, *aplust*, vol. 35-36, Vitoria-Gasteiz, Espana.
9. Gaventa Sarah, 2006, *New Public Spaces*, Mitchell Beazley, London.
10. Jakubowski, K., 2020. *Czwarta przyroda. Sukcesja przyrody i funkcji nieużytków miejskich*. Kraków: Fundacja Dzieci w Naturę.
11. Jane Irwin Landscape Architecture, 2014, *Balfour Street Pocket Park*, Landezine.
12. Kottas Dimitris, 2007, *Urban Spaces Squares & Plazas*, Links, Barcelona.
13. Krauel Jacobo, 2006, *The Art of Landscape*, Links, Barcelona.
14. Lasantos A., Santos Quartino D., Vranckx B., 2008, *Krajobraz miejski*, Wydawnictwo TMC, Warszawa.
15. Jodidio Philip, 2012, *Landscape - Architecture Now!*, Benedikt Taschen Verlag GmbH, Cologne.
16. Łabno G., 2007, *Ekologia*. Słownik Encyklopedyczny, wyd.2, Ibis, Wrocław.
17. MacGowan Tempe, 2012 *Balfour Street Pocket Park*, Architectureau.
18. Makowska Eliza, 2019, *Jaworznicka oaza*, *Architektura & Biznes*, n:10/2019, Kraków.
19. National Recreation and Park Association, 2012, *Creating Mini-Parks for Increased Physical Activity*, Ashburn, Virginia, USA.
20. Noha Ahmed Abd El Aziz, 2015, *Potentials of creating pocket parks in high density residential neighborhoods: The case of Rod El Farag, Cairo city*, *International Journal of Development and Sustainability*, Vol. 4, number:7(2015).
21. Opania Szymon, 2016, *Studium struktury przestrzennej małego miasta. A study of the spatial structure of a small town* [w:] *Trends in economical and spatial development of small towns in Poland. Tendencje w rozwoju gospodarczym i przestrzennym małych miast w Polsce*. [red.] B. Bartosiewicz, *Space-Society-Economy* 2016 no.17, Łódź.
22. Pracownia Projektowa Architektury Krajobrazu, JANUSZÓWKA, 2012, *Aktualizacja inwentaryzacji drzewostanu znajdującego się na działkach nr 1368/2 oraz 285 obręb Trynek, przy ul. Rybnickiej 27 w Gliwicach*, Bielsko-Biała.
23. Seymour Jr., Whitney North, 1969, *Small Urban Spaces: The Philosophy, Design, Sociology and Politics of Vest-Pocket Parks and Other Small Urban Spaces*, New York University Press, New York.
24. Szczerek Eliza, 2019, *Zielona akupunktura miasta. Ogrody Krakowian - parki kieszonkowe w stolicy Małopolski*, *Architektura & Biznes*, n:10/2019, Kraków.

25. Szulczewska Barbara, 2014, *W pułapkach zielonej infrastruktury* [w:] *Zielona infrastruktura miasta* [red.:] Pancewicz Alina, Wydawnictwo Politechniki Śląskiej, Gliwice.
26. Symonides E., 2008, *Ochrona przyrody*, Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa.
27. Vidiella Alex Sanchez, 2009, *Atlas współczesnej architektury krajobrazu*, Wydawnictwo Tmc, Warszawa
28. Wielgus Krzysztof, 2016, *Waloryzacja jako podstawa turystycznego udostępnienia krajobrazu warownego*, „Przestrzeń i Forma 2016, nr 26.
29. Wines James, 2008, *Zielona architektura*, Benedikt Taschen Verlag GmbH, Kolonia.
30. Winiarska Agata, 2019, *Jak mierzyć zieleń?*, Magazyn Miasta, nr 1(19)2019, Warszawa.
31. Yin Robert K., 2014, *Studium przypadku w badaniach naukowych. Projektowanie i metody*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków.
32. Zachariasz Agata, 2005, *Zieleń jako współczesny czynnik miastotwórczy ze szczególnym uwzględnieniem roli parków publicznych*, Monografie, seria: Architektura, Politechnika Krakowska, Kraków.

9.2. Strony www i portale internetowe

1. www.archdaily.com
2. www.atlasobscura.com
3. **www.bioregional.com**
4. www.commons.wikimedia.org
5. www.en.wikipedia.org
6. www.exitpaysagistes.com
7. www.frustratedgardener.com
8. www.gardenclublondon.co.uk
9. www.gliwiczanie.pl
10. www.instagram.com
11. **www.landezine.com**
12. **www.london.gov.uk**
13. **www.pwik.gliwice.pl**
14. www.rsplus.pl
15. www.tclf.org
16. www.zielonyblok.pl
17. www.zzkj.pro
18. www.zzm.krakow.pl

10. Streszczenie

Opublikowany w 2012 roku międzynarodowy raport: *City and Biodiversity Outlook (CBO)*⁸⁸ wskazuje na rosnącą rolę miast w ochronie nieodnawialnych zasobów: wody, powietrza, gleby i terenów niezurbanizowanych. Podkreślono w nim konieczność wdrażania innowacyjnych, pilotażowych rozwiązań ochrony ekosystemów miejskich oraz ich funkcji⁸⁹. Głównym zadaniem stojącym przed miastami będzie, według autorów raportu - zachowanie obszarów szczególnie istotnych dla różnorodności biologicznej, przeciwdziałanie skutkom zmian klimatu oraz właśnie edukacja ekologiczna mieszkańców. W raporcie wskazano, że w ujęciu globalnym ochrona przyrody rozstrzygnie się głównie w miastach. Rodzi to pytania o wizje przyrody w mieście w XXI wieku, konieczność dalszych jej badań oraz rozwiązań w zakresie adaptacji, zarządzania konkretnymi terenami, a więc ochrony razem z udostępnianiem i odpowiednim urządzeniem.

W październiku 2020 roku Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Gliwicach podpisało umowę z Wydziałem Architektury Politechniki Śląskiej na wykonanie pracy naukowo-badawczej dotyczącej analizy możliwości aranżacji, będącej w posiadaniu przedsiębiorstwa działki, na centrum edukacji odpowiedzialności społecznej, edukacji ekologicznej i kulturalnej.

W ramach umowy przeprowadzony został studencki konkurs urbanistyczno-architektoniczny na zagospodarowanie przedmiotowej działki, z przeznaczeniem na park kieszonkowy, a wyniki tego konkursu miały zostać poddane analizie przez pracowników naukowych uczelni.

Konkurs miał odpowiedzieć na pytania dotyczące zarówno form zagospodarowania jak i możliwych funkcji, które należy wprowadzić na tym terenie. Natomiast analiza wyników miała wskazać istotę i celowość planowanej inwestycji. Przyjęta w toku analizy metoda badawcza zakładała porównanie wyników konkursu z aktualnymi trendami w zagospodarowywaniu podobnych terenów za pomocą tych samych kryteriów, jak również, co istotne z punktu widzenia potencjalnej inwestycji, wskazania jej wymiernych efektów.

Znaczenie parków kieszonkowych dla lokalnego środowiska przyrodniczego oraz społeczności lokalnych potwierdza wielość powstających tego typu realizacji. Jednak ze względu na zauważalny brak jednoznacznej definicji, na potrzeby pracy badawczej przyjęto iż park kieszonkowy to:

1. niewielki, ogólnodostępny, o powierzchni ok. 0,5 ha, urządzony teren zieleni;
2. w formie parku - wyposażony w elementy małej architektury służące do odpoczynku lub zachęcające do aktywności fizycznej dzieci oraz dorosłych;
3. zlokalizowany na wydzielonej działce, przy ciągu komunikacyjnym w odległości nie większej niż 400 m dojścia pieszego;
4. zorganizowany lub urządzony, lub utrzymywany przy współudziale lokalnej społeczności lub liderów.

⁸⁸ Elmqvist, Th., Fragkias, M., Goodness, J., Güneralp, B., Marcotullio, P.J., McDonald, R.I., Parnell, S., Schewenius, M., Sendstad, M., Seto, K.C., Wilkinson, C. (Eds.), 2013, *Urbanization, Biodiversity and Ecosystem Services: Challenges and Opportunities. A Global Assessment. A Part of the Cities and Biodiversity Outlook Project*, Springer, Dordrecht-Heidelberg-NewYork-London, s.1-12.

⁸⁹ Jakubowski, K., 2020. *Czwarta przyroda. Sukcesja przyrody i funkcji nieużytków miejskich*. Kraków: Fundacja Dzieci w Naturę, s.9.

Metoda badawcza dla studium przypadków i rozwiązań konkursowych zawierała analizę:

- przyjętych programów funkcjonalnych uzupełnionych o inne funkcje - ze względu na specyfikę działalności zamawiającego;
- układów kompozycyjnych - jako istotnego czynnika wpływającego na niepowtarzalność rozwiązania i jego wkomponowanie w otoczenie - za pomocą autorskich schematów;
- przyjętych rozwiązań prośrodowiskowych - wspomagających system przyrodniczy miasta;
- zastosowanych elementów związanych z zagospodarowaniem terenu, w tym: kompozycji ze wskazaniem różnych funkcji; podziałem na różne grupy użytkowników; wykorzystanie zróżnicowania ukształtowania terenu; elementów małej architektury na potrzeby edukacji; zadaszeń; mobilnych elementów małej architektury; funkcji dodatkowych takich jak gastronomia; zbiornika wodny; retencji wody; cieku wodnego lub rozwiązania wody „płynącej”; zachowania istniejącej roślinności i zieleni wertykalnej. Dla tych elementów przyjęto oceny:
 - + (występuje w sposób wyróżniający się; w dużej ilości);
 - +/- (występuje w sposób neutralny, niewyróżniający się);
 - (nie występuje lub nie wykorzystano takiego elementu w stopniu wystarczającym).

Badania wykazały, że nagrodzone projekty wraz z poszukiwaniem nowej funkcji nieużytków urbanistycznych, mieszczą się w pojęciu parku kieszonkowego, proponując jednocześnie nowe, współczesne formy estetyczne. A realizacja parku w przyszłości będzie miała znaczenie zarówno przyrodnicze jak i społeczne.

10. Summary

The international report: *City and Biodiversity Outlook (CBO)*⁹⁰, published in 2012, indicates the growing role of cities in the protection of non-renewable resources: water, air, soil and non-urbanized areas. It emphasized the need to implement innovative, pilot solutions for the protection of urban ecosystems and their functions. The main task facing the cities, according to the authors of the report, will be the preservation of areas of particular importance to biodiversity, counteracting the effects of climate change and environmental education of the inhabitants. The report indicates that from a global perspective, nature protection will be decided mainly in cities. This raises questions about the visions of nature in the city in the 21st century, the need for further research and solutions in the field of adaptation, management of specific areas, and thus protection with access and appropriate device.

In October 2020, Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. in Gliwice, signed an agreement with the Faculty of Architecture of the Silesian University of Technology for the development of scientific and research work on the analysis of arranging the plot owned by the enterprise, for the education center for social responsibility, environmental and cultural education.

As part of the contract, a student urban design competition was held for the development of the plot intended for a pocket park. The results of this competition were to be analyzed by university researchers.

⁹⁰ Elmqvist, Th., Fragkias, M., Goodness, J., Güneralp, B., Marcotullio, P.J., McDonald, R.I., Parnell, S., Schewenius, M., Sendstad, M., Seto, K.C., Wilkinson, C. (Eds.), 2013, *Urbanization, Biodiversity and Ecosystem Services: Challenges and Opportunities. A Global Assessment. A Part of the Cities and Biodiversity Outlook Project*, Springer, Dordrecht-Heidelberg-NewYork-London, s.1-12.

The competition was organized in order to answer questions about both the forms of development and the possible functions that should be implemented in this area. However, the analysis of the results was to indicate the essence and purposefulness of the planned investment. The research method adopted in the course of the analysis assumed a comparison of the competition results with the current trends in the development of similar areas using the same criteria, and, important from the point of view of a potential investment, indicating its measurable effects.

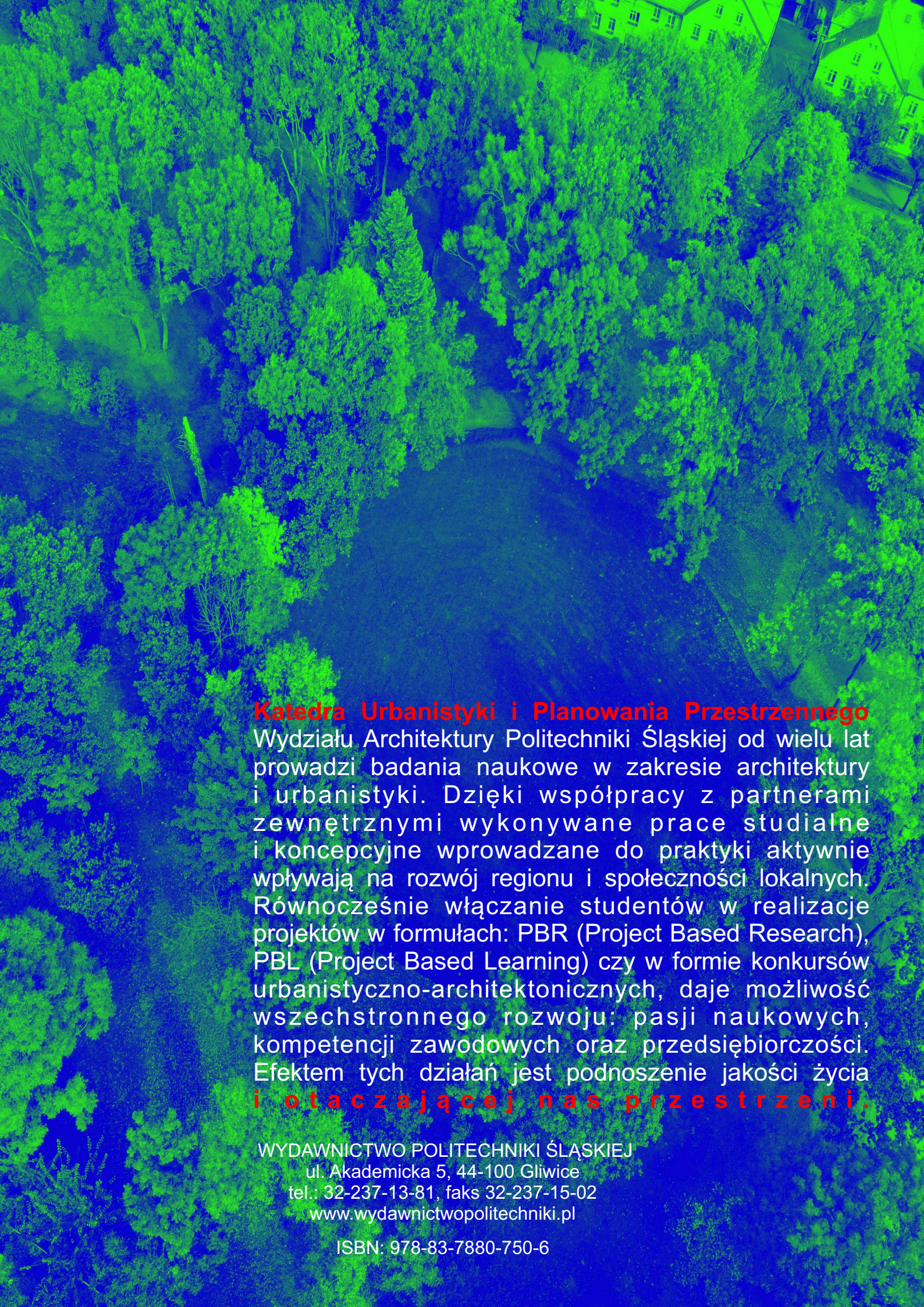
The importance of pocket parks for the local natural environment and local communities is confirmed by the multitude of such projects. However, due to the noticeable lack of an unambiguous definition, for the research work it was assumed that the pocket park is:

1. a small, generally accessible, landscaped area with an area of approx. 0.5 ha;
2. in the form of a park - equipped with 'urban furniture' elements for relaxation or encouraging physical activity of children and adults;
3. located on a separate plot, next to a circulation route, not more than 400 m away for pedestrian access;
4. organized or arranged, or sustained with the participation of the local community or leaders.

The research method for case studies and competition solutions included the analysis of:

- adopted functional programs supplemented with other uses - due to the specific nature of the contracting authority's activity;
- compositional systems - as an important factor influencing the uniqueness of the solution and its integration into the environment - using original schemes;
- adopted pro-environmental solutions - supporting the city's natural system;
- the applied elements of land development, including: composition with an indication of the various functions; division into different user groups; use of land relief; elements of urban furniture for the needs of education; canopies; mobile elements; additional uses such as gastronomy; water reservoir; water retention; a watercourse or "flowing" water solution; preservation of the existing vegetation and vertical greenery. For these elements, the following assessments were adopted:
 - + (occurs in a distinctive way; in large number);
 - +/- (occurs in a neutral, indistinct manner);
 - (there is no or insufficient use of such element).

Research has shown that the awarded projects, along with the search for a new function of urban wastelands, fit into the concept of a pocket park, at the same time proposing new, contemporary aesthetic forms. And the construction of the park in the future will have both natural and social significance.

Katedra Urbanistyki i Planowania Przestrzennego
Wydziału Architektury Politechniki Śląskiej od wielu lat prowadzi badania naukowe w zakresie architektury i urbanistyki. Dzięki współpracy z partnerami zewnętrznymi wykonywane prace studialne i koncepcyjne wprowadzane do praktyki aktywnie wpływają na rozwój regionu i społeczności lokalnych. Równocześnie włączanie studentów w realizację projektów w formułach: PBR (Project Based Research), PBL (Project Based Learning) czy w formie konkursów urbanistyczno-architektonicznych, daje możliwość wszechstronnego rozwoju: pasji naukowych, kompetencji zawodowych oraz przedsiębiorczości. Efektem tych działań jest podnoszenie jakości życia **i otaczającej nas przestrzeni.**

WYDAWNICTWO POLITECHNIKI ŚLĄSKIEJ
ul. Akademicka 5, 44-100 Gliwice
tel.: 32-237-13-81, faks 32-237-15-02
www.wydawnictwopolitechniki.pl

ISBN: 978-83-7880-750-6